

BRE BANK SA

Grupa BRE Banku SA

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według
Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej
za 2008 rok**

Spis treści	Strona
WYBRANE DANE FINANSOWE.....	3
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	4
SKONSOLIDOWANY BILANS	5
SKONSOLIDOWANE ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE	6
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8
1. INFORMACJE O GRUPIE BRE BANKU SA	8
2. OPIS WAŻNIEJSZYCH STOSOWANYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI	13
3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM I UBEZPIECZENIOWYM	32
4. WAŻNIEJSZE OSZACOWANIA I OCENY DOKONYWANE W ZWIĄZKU Z ZASTOSOWANIEM ZASAD RACHUNKOWOŚCI	62
5. SEGMENTY BRANŻOWE.....	63
6. WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK	68
7. WYNIK Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	68
8. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	69
9. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ.....	69
10. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	69
11. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	70
12. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	70
13. KOSZTY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH	71
14. ODPISY NETTO Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK	71
15. PODATEK DOCHODOWY	71
16. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	72
17. KASA, OPERACJE Z BANKIEM CENTRALNYM	73
18. WEKSLE UPRAWNIONE DO REDYSKONTOWANIA W BANKU CENTRALNYM	73
19. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	73
20. PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU ORAZ AKTYWA ZASTAWIONE	74
21. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE ORAZ POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA PRZEZNACZONE DO OBROTU	74
22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	76
23. LOKACYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE ORAZ AKTYWA ZASTAWIONE.....	79
24. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	80
25. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	81
26. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	82
27. INNE AKTYWA.....	84
28. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	84
29. ZOBOWIĄZANIA WOBEC INNYCH BANKÓW	86
30. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	87
31. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	87
32. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	88
33. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	89
34. REZERWY	89
35. AKTYWA I REZERWY Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	91
36. POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	92
37. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	94
38. AKTYWA ZASTAWIONE	95
39. ZAREJESTROWANY KAPITAŁ AKCYJNY	95
40. KAPITAŁ ZAPASOWY ZE SPRZEDAŻY AKCJI POWYŻEJ WARTOŚCI NOMINALNEJ	96
41. KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	97
42. ZYSKI ZATRZYMANE	98
43. DYWIDENDA NA AKCJĘ	101
44. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	101
45. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	101
46. PRZEJĘCIE I ZBYCIE	105
47. INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.....	106
48. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI /ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	106
49. ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM.....	108

Wybrane dane finansowe

Poniższe wybrane dane finansowe stanowią informację uzupełniającą do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy BRE Banku SA za 2008 rok.

SKONSOLIDOWANE WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł (waluta funkcjonalna)		w tys. EURO	
	Rok kończący się 31.12.2008	Rok kończący się 31.12.2007	Rok kończący się 31.12.2008	Rok kończący się 31.12.2007
I. Przychody z tytułu odsetek	3 639 652	2 358 686	1 030 450	624 520
II. Przychody z tytułu opłat i prowizji	869 839	831 584	246 267	220 182
III. Wynik na działalności handlowej	483 854	486 464	136 988	128 803
IV. Wynik na działalności operacyjnej	1 000 115	954 545	283 150	252 739
V. Zysk brutto	1 000 115	954 545	283 150	252 739
VI. Zysk udziałowców mniejszościowych	31 885	37 523	9 027	9 935
VII. Zysk netto	857 459	710 094	242 762	188 015
VIII. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(7 911 232)	(5 457 563)	(2 239 810)	(1 445 023)
IX. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	403 437	(136 693)	114 220	(36 193)
X. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	8 527 796	4 028 692	2 414 370	1 066 695
XI. Przepływy pieniężne netto, razem	1 020 001	(1 565 564)	288 780	(414 521)
XII. Aktywa razem	82 605 202	55 941 900	19 798 006	15 617 504
XIII. Zobowiązania wobec banku centralnego	1 302 469	-	312 163	-
XIV. Zobowiązania wobec innych banków	27 488 807	12 245 867	6 588 248	3 418 723
XV. Zobowiązania wobec klientów	37 750 027	32 401 863	9 047 557	9 045 746
XVI. Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy spółki	3 894 452	3 324 511	933 384	928 116
XVII. Kapitały akcjonariuszy mniejszościowych	153 584	116 812	36 810	32 611
XVIII. Kapitał akcyjny	118 764	118 643	28 464	33 122
XIX. Liczba akcji	29 690 882	29 660 668	29 690 882	29 660 668
XX. Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	131,17	112,08	31,44	31,29
XXI. Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	131,08	111,97	31,41	31,26
XXII. Współczynnik wypłacalności	10,04	10,16	10,04	10,16
XXIII. Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR) (za 12 miesięcy)	24,49	21,08	6,93	5,58
XXIV. Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR) (za 12 miesięcy)	24,47	21,06	6,93	5,58
XXV. Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)	-	-	-	-

Do wyliczenia wybranych danych finansowych w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji bilansowych – kurs NBP z dnia 31 grudnia 2008 roku – 1 EUR = 4,1724 PLN oraz kurs NBP z dnia 31 grudnia 2007 roku – 1 EUR = 3,582 PLN,
- dla pozycji rachunku zysków i strat – kurs wyliczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2008 i 2007 roku, odpowiednio: 1 EUR = 3,5321 PLN i 1 EUR = 3,7768 PLN.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2008	2007
<u>Działalność kontynuowana</u>			
Przychody z tytułu odsetek	6	3 637 222	2 355 279
Koszty odsetek	6	(2 244 770)	(1 327 496)
Wynik z tytułu odsetek		1 392 452	1 027 783
Przychody z tytułu opłat i prowizji	7	844 463	785 237
Koszty z tytułu opłat i prowizji	7	(292 997)	(220 959)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		551 466	564 278
Przychody z tytułu dywidend	8	9 429	2 327
Wynik na działalności handlowej	9	483 855	486 468
<i>Wynik z pozycji wymiany</i>		<i>517 314</i>	<i>434 956</i>
<i>Wynik na pozostałej działalności handlowej</i>		<i>(33 459)</i>	<i>51 512</i>
Wynik na lokacyjnych papierach wartościowych	23	135 765	3 834
Pozostałe przychody operacyjne	10	266 505	249 661
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	14	(269 144)	(76 810)
Ogólne koszty administracyjne	11,13	(1 346 601)	(1 103 319)
Amortyzacja	25,26	(203 475)	(176 325)
Pozostałe koszty operacyjne	12	(153 106)	(132 342)
Wynik działalności operacyjnej		867 146	845 555
Zysk brutto z działalności kontynuowanej		867 146	845 555
Podatek dochodowy	15	(108 435)	(184 578)
Zysk netto z działalności kontynuowanej z uwzględnieniem zysku udziałowców mniejszościowych		758 711	660 977
<u>Działalność zaniechana</u>	28		
Zysk brutto z działalności zaniechanej		132 969	108 990
Podatek dochodowy		(2 336)	(22 350)
Zysk netto z działalności zaniechanej z uwzględnieniem zysku udziałowców mniejszościowych		130 633	86 640
Zysk netto z działalności kontynuowanej i zaniechanej z uwzględnieniem zysku udziałowców mniejszościowych, w tym:		889 344	747 617
Zysk udziałowców mniejszościowych		31 885	37 523
Zysk netto		857 459	710 094
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy spółki (za 12 miesięcy)		726 826	623 454
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		29 680 542	29 578 675
Zysk z działalności kontynuowanej na jedną akcję zwykłą (w zł)	16	24,49	21,08
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych		29 701 246	29 608 139
Rozwodniony zysk z działalności kontynuowanej na jedną akcję zwykłą (w zł)	16	24,47	21,06

Noty przedstawione na stronach 8 – 104 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany bilans

	Nota	31.12.2008	31.12.2007
AKTYWA			
Kasa, operacje z bankiem centralnym	17	2 512 333	2 003 535
Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym	18	9 238	23 259
Należności od banków	19	6 104 093	2 089 936
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	20	4 624 621	4 257 982
Pochodne instrumenty finansowe	21	5 632 872	2 272 638
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	52 142 477	33 682 665
Lokacyjne papiery wartościowe	23	5 502 312	6 386 574
- dostępne do sprzedaży		5 502 312	6 386 574
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	28	-	336 078
Aktywa zastawione	20,23,38	3 445 281	2 812 277
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	24	16 953	4 823
Wartości niematerialne	25	438 452	404 967
Rzeczowe aktywa trwale	26	814 469	670 213
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	35	327 558	116 290
Inne aktywa	27	1 034 543	880 663
A k t y w a r a z e m		82 605 202	55 941 900
KAPITAŁY I ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banku centralnego	29	1 302 469	-
Zobowiązania wobec innych banków	29	27 488 807	12 245 867
Pochodne instrumenty finansowe oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu	21	6 174 491	2 164 214
Zobowiązania wobec klientów	30	37 750 027	32 401 863
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	31	1 790 745	2 928 414
Zobowiązania podporządkowane	32	2 669 453	1 661 785
Pozostałe zobowiązania	33	996 280	879 975
Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		218 807	134 234
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	35	81	455
Rezerwy	34	166 006	71 227
Zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	28	-	12 543
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m		78 557 166	52 500 577
K a p i t a ł y			
Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy spółki		3 894 452	3 324 511
Kapitał podstawowy:		1 521 683	1 517 432
- Zarejestrowany kapitał akcyjny	39	118 764	118 643
- Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	40	1 402 919	1 398 789
Kapitał z aktualizacji wyceny	41	(214 368)	74 204
Zyski zatrzymane	42	2 587 137	1 732 875
- Wynik finansowy z lat ubiegłych		1 729 678	1 022 781
- Wynik roku bieżącego		857 459	710 094
Kapitały akcjonariuszy mniejszościowych		153 584	116 812
K a p i t a ł y r a z e m		4 048 036	3 441 323
K a p i t a ł y i z o b o w i ą z a n i a r a z e m		82 605 202	55 941 900
Współczynnik wypłacalności	48	10,04	10,16
Wartość księgowa		3 894 452	3 324 511
Liczba akcji		29 690 882	29 660 668
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		131,17	112,08
Rozwodniona liczba akcji		29 711 586	29 690 132
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		131,08	111,97

Noty przedstawione na stronach 8 – 104 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych
Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok

(w tys. zł)

Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane					Kapitały akcjonariuszy mniejszościowych	Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ryzyka ogólnego	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego		
Stan na 1 stycznia 2008 r.		118 643	1 398 789	74 204	322 262	22 288	559 110	829 215	-	116 812	3 441 323
- reklasyfikacja do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- zmiany przyjętych zasad rachunkowości		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- zmiana zakresu konsolidacji		-	-	-	-	-	-	(6 789)	-	-	(6 789)
- korekty błędów		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skorygowany kapitał na 1 stycznia 2008 r.		118 643	1 398 789	74 204	322 262	22 288	559 110	822 426	-	116 812	3 434 534
Zmiana netto w aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży po uwzględnieniu podatku odroczonego	41	-	-	(292 012)	-	-	-	-	-	-	(292 012)
Różnice kursowe	41	-	-	3 440	-	-	-	-	-	10 129	13 569
Zyski netto nie ujęte w rachunku zysków i strat		-	-	(288 572)	-	-	-	-	-	10 129	(278 443)
Wynik finansowy netto	42	-	-	-	-	-	-	-	857 459	31 885	889 344
Całkowity zysk rozpoznany w roku bieżącym		-	-	(288 572)	-	-	-	-	857 459	42 014	610 901
Dywidendy wypłacone		-	-	-	-	-	-	-	-	(12 419)	(12 419)
Transfer na fundusz ryzyka ogólnego		-	-	-	-	-	54 200	(54 200)	-	-	-
Transfer na kapitał rezerwowy		-	-	-	-	10 440	-	(10 440)	-	-	-
Transfer na kapitał zapasowy		-	-	-	653 929	-	-	(653 929)	-	-	-
Pokrycie straty z kapitału zapasowego		-	-	-	(2 731)	-	-	2 731	-	-	-
Emisja akcji	39, 40	121	2 784	-	-	-	-	-	-	-	2 905
Dopłaty wnoszone przez akcjonariuszy		-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Zmiana zakresu konsolidacji		-	-	-	(1 919)	-	-	1 919	-	-	-
Pozostałe zmiany		-	-	-	-	-	-	(7 175)	-	7 175	-
Program opcji pracowniczych	42	-	1 346	-	-	10 767	-	-	-	-	12 113
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	-	12 113	-	-	-	-	12 113
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	1 346	-	-	(1 346)	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2008 r.		118 764	1 402 919	(214 368)	971 541	43 495	613 310	101 332	857 459	153 584	4 048 036

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane					Kapitały akcjonariuszy mniejszościowych	Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ryzyka ogólnego	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego		
Stan na 1 stycznia 2007 r.		118 064	1 378 882	5 110	9 451	20 899	558 000	440 360	-	91 433	2 622 199
- reklasyfikacja do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- zmiany przyjętych zasad rachunkowości		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- korekty błędów		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skorygowany kapitał na 1 stycznia 2007 r.		118 064	1 378 882	5 110	9 451	20 899	558 000	440 360	-	91 433	2 622 199
Zmiana netto w aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży po uwzględnieniu podatku odroczonego	41	-	-	75 352	-	-	-	-	-	-	75 352
Różnice kursowe	41	-	-	(6 258)	-	-	-	-	-	(3 366)	(9 624)
Zyski netto nie ujęte w rachunku zysków i strat		-	-	69 094	-	-	-	-	-	(3 366)	65 728
Wynik finansowy netto	42	-	-	-	-	-	-	-	710 094	37 523	747 617
Całkowity zysk rozpoznany w roku bieżącym		-	-	69 094	-	-	-	-	710 094	34 157	813 345
Dywidendy wypłacone		-	-	-	-	-	-	-	-	(6 360)	(6 360)
Transfer na fundusz ryzyka ogólnego		-	-	-	-	-	1 110	-	-	-	1 110
Transfer na kapitał rezerwowy		-	-	-	-	7 318	-	(8 428)	-	-	(1 110)
Transfer na kapitał zapasowy		-	-	-	312 811	-	-	(312 811)	-	-	-
Emisja akcji	39, 40	579	13 330	-	-	-	-	-	-	-	13 909
Dopłaty wnoszone przez akcjonariuszy		-	-	-	-	-	-	-	(2 418)	-	(2 418)
Program opcji pracowniczych	42	-	6 577	-	-	(5 929)	-	-	-	-	648
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	-	648	-	-	-	-	648
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	6 577	-	-	(6 577)	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2007 r.		118 643	1 398 789	74 204	322 262	22 288	559 110	119 121	710 094	116 812	3 441 323

Noty przedstawione na stronach 8 – 104 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	(7 911 232)	(5 457 563)
Zysk przed opodatkowaniem	1 000 115	954 545
Korekty:	(8 911 347)	(6 412 108)
Zapłacony podatek dochodowy (znak ujemny)	(190 884)	(118 959)
Amortyzacja	203 720	176 772
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	640 007	(180 467)
(Zyski) straty z działalności inwestycyjnej	(260 433)	(89 663)
Utrata wartości aktywów finansowych	-	63
Dywidendy otrzymane	(9 472)	(2 329)
Odsetki zapłacone	1 674 979	1 160 263
Zmiana stanu należności od banków	(279 692)	(272 260)
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	(4 026 502)	337 641
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych	(3 360 234)	(859 573)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	(18 459 812)	(10 637 971)
Zmiana stanu lokacyjnych papierów wartościowych	439 566	(3 343 616)
Zmiana stanu pozostałych aktywów	(240 255)	(258 404)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	6 810 309	(212 475)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań przeznaczonych do obrotu	4 010 277	910 314
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	4 250 207	6 992 020
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(316 487)	(119 713)
Zmiana stanu rezerw	85 731	2 943
Zmiana stanu innych zobowiązań	117 628	103 306
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(7 911 232)	(5 457 563)
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	403 437	(136 693)
Wpływy z działalności inwestycyjnej	781 666	182 834
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych	485 013	-
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych, po odliczeniu zbytych środków pieniężnych	-	154 705
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	13 755	5 562
Inne wpływy inwestycyjne	282 898	22 567
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	378 229	319 527
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych, po odliczeniu nabytych środków pieniężnych	-	26 453
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	378 229	285 458
Inne wydatki inwestycyjne	-	7 616
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	403 437	(136 693)
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	8 527 796	4 028 692
Wpływy z działalności finansowej	19 562 231	8 702 631
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od banków	14 431 066	6 153 223
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od innych podmiotów	-	250
Emisja dłużnych papierów wartościowych	4 381 408	1 305 066
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	746 852	1 230 184
Z tytułu emisji akcji zwykłych	2 905	13 908
Wydatki z tytułu działalności finansowej	11 034 435	4 673 939
Spląty kredytów i pożyczek od banków	4 864 369	1 652 481
Spląty kredytów i pożyczek na rzecz innych podmiotów	148 734	18 849
Wykup dłużnych papierów wartościowych	5 202 590	1 646 498
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	359 500	969 100
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	1 072	-
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	12 266	10 088
Inne wydatki finansowe	445 904	376 923
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	8 527 796	4 028 692
Zmiana stanu środków pieniężnych netto, razem (A+B+C)	1 020 001	(1 565 564)
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	157 364	(920)
Środki pieniężne na początek okresu sprawozdawczego	7 516 362	9 082 846
Środki pieniężne na koniec okresu sprawozdawczego	8 693 727	7 516 362

Noty przedstawione na stronach 8 – 104 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje o Grupie BRE Banku SA

Grupę Kapitałową BRE Banku SA („Grupę”) stanowią podmioty, nad którymi BRE Bank SA („Bank”) sprawuje kontrolę i mające dla Banku charakter:

- strategiczny – akcje i udziały w spółkach wspierających poszczególne piony biznesowe BRE Banku SA (pion korporacji i rynków finansowych, bankowości detalicznej, zarządzania aktywami) o horyzoncie inwestowania nie krótszym niż 3 lata. Utworzenie lub nabycie tych spółek miało na celu rozszerzenie oferty dla klientów Banku;
- inny – akcje i udziały spółek nabyte za wierzytelności, powstałe w wyniku ugód i układów z dłużnikami, mające na celu odzyskanie części lub całości należności kredytowych oraz spółek postawionych w stan likwidacji lub upadłości.

Jednostką dominującą Grupy jest BRE Bank SA, będący spółką akcyjną zarejestrowaną w Polsce, wchodzącą w skład Grupy Commerzbank AG.

Siedziba centrali Banku mieści się w Warszawie przy ul. Senatorskiej 18.

Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Kapitałowa BRE Banku SA objęta skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym składała się z następujących spółek:

BRE Bank SA; podmiot dominujący

Bank Rozwoju Eksportu SA powołany został uchwałą nr 99 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1986 roku. Bank został zarejestrowany na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy, XVI Wydział Gospodarczy - Rejestrowy w dniu 23 grudnia 1986 roku w Rejestrze Handlowym pod numerem RHB 14036. IX Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z dnia 4 marca 1999 roku podjęło uchwałę o zmianie nazwy banku na BRE Bank SA. Nowa firma Banku została wpisana do rejestru w dniu 23 marca 1999 roku. W dniu 11 lipca 2001 roku Sąd Rejonowy w Warszawie wydał postanowienie o wpisie Banku do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000025237.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności Bank posiada numer 6512A „Pozostała działalność bankowa”. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Zgodnie ze Statutem Banku, przedmiotem jego działalności jest świadczenie usług bankowych i konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych oraz prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie określonym w Statucie. Bank prowadzi działalność w zakresie obsługi klientów korporacyjnych, instytucjonalnych i detalicznych (w tym private banking) na terenie całego kraju oraz prowadzi działalność handlową i inwestycyjną.

W listopadzie 2007 roku, w ramach bankowości detalicznej BRE Banku, działalność rozpoczęły oddziały zagraniczne mBanku w Czechach i na Słowacji.

Bank świadczy usługi na rzecz osób prawnych i fizycznych, krajowych i zagranicznych, zarówno w złotych jak i walutach obcych; w szczególności Bank wspiera wszelkie działania zmierzające do rozwoju eksportu.

Bank może otwierać i posiadać rachunki w bankach polskich i zagranicznych oraz ma prawo posiadania wartości dewizowych i dokonywania obrotu nimi.

Przeciętne zatrudnienie w 2008 roku dla BRE Banku SA wynosiło 5 364 osób, a dla Grupy wynosiło 6 982 osób (2007 rok: Bank 4 374; Grupa 5 826).

Działalność Grupy realizowana jest w następujących segmentach branżowych, szczegółowo opisanych w Nocie 5.

Korporacje i Rynki Finansowe, w tym:

Klienci Korporacyjni i Instytucje

▪ **BRE Bank Hipoteczny SA – podmiot zależny**

Przedmiotem działalności BRE Banku Hipotecznego SA jest udzielanie kredytów hipotecznych na finansowanie nieruchomości komercyjnych, projektów deweloperskich i dla jednostek samorządu terytorialnego oraz emitowanie hipotecznych i publicznych listów zastawnych.

Spółka zajmuje się również przyjmowaniem lokat terminowych, zaciąganiem kredytów i pożyczek, przechowywaniem papierów wartościowych, nabywaniem akcji lub udziałów innych podmiotów, których forma prawna zapewnia ograniczenie odpowiedzialności Banku do wysokości zainwestowanych środków.

Bank posiada łącznie, bezpośrednio i pośrednio poprzez spółkę zależną BRE Holding, 100% akcji spółki.

▪ **BRE Corporate Finance SA – podmiot zależny**

Działalność spółki koncentruje się na czterech głównych obszarach: fuzje i przejęcia, prywatyzacje, doradztwo strategiczne oraz doradztwo w pozyskiwaniu finansowania, w tym w drodze emisji akcji na rynku publicznym oraz prywatnym.

▪ **BRE Holding Sp. z o.o. – podmiot zależny**

Spółka została utworzona w związku z restrukturyzacją w ramach Grupy BRE Banku, mającą na celu zapewnienie efektywnej współpracy ze spółkami z obszaru bankowości korporacyjnej. Spółka posiada 50,004% udziałów w spółce BRE Leasing Sp. z o.o., 50% akcji spółki Polfactor SA i 75,71% akcji spółki BRE Bank Hipoteczny. Umowa przeniesienia udziałów i akcji wymienionych wyżej spółek z BRE Banku do BRE Holding została opisana poniżej w „Pozostałych informacjach o spółkach Grupy”.

▪ **BRE Leasing Sp. z o.o. - podmiot zależny**

Przedmiotem działalności spółki jest: nabywanie, wynajmowanie, wydzierżawianie i leasing ruchomości; nabywanie, tworzenie, wynajmowanie i leasing wszelkiego rodzaju działek, budynków i obiektów. Spółka może realizować transakcje i podejmować działania, które bezpośrednio lub pośrednio mogą służyć celowi działalności spółki jak: nabywanie wierzytelności lub pośrednictwo w obrocie nieruchomościami. Spółka posiada sieć oddziałów zlokalizowanych w największych miastach Polski. Bank posiada pośrednio poprzez spółkę zależną BRE Holding 50,004% udziałów w spółce.

▪ **Dom Inwestycyjny BRE Banku SA - podmiot zależny**

Przedmiotem działania spółki jest świadczenie wszelkich usług związanych z obrotem papierami wartościowymi, prawami majątkowymi nie będącymi papierami wartościowymi, jak również innymi instrumentami finansowymi na rynku kapitałowym dozwolonymi przepisami prawa i zakresem posiadanych zezwoleń.

▪ **Intermarket Bank AG - podmiot zależny**

Działalność faktoringową, świadczoną zarówno na rynkach krajowych jak i zagranicznych prowadzą cztery spółki skupione wokół austriackiego banku Intermarket Bank AG, posiadające wiodące pozycje rynkowe w krajach swej działalności. Oprócz Intermarket Bank AG grupa Intermarket obejmuje spółkę działającą na rynku czeskim (Transfinance a.s.), węgierskim (Magyar Factor zRt.), polskim (Polfactor SA).

Oferta grupy Intermarket skierowana jest przede wszystkim do klientów z takich branż jak produkcja dóbr powszechnego użytku, branża metalowa, produkcja materiałów budowlanych oraz żywności.

W ofercie Intermarket Bank AG znajdują się dwa podstawowe produkty: *finance factoring* – usługa polegająca na udzielaniu finansowania pod skupione wierzytelności oraz *full finance* – usługa łącząca finansowanie z szeregiem dodatkowych usług z zakresu administracji należnościami oraz windykacji.

▪ **Magyar Factor zRt. - podmiot zależny**

Magyar Factor zRt. świadczy usługi w zakresie faktoringu krajowego oraz eksportowego i importowego w ramach Factors Chain International, międzynarodowej organizacji spółek faktoringowych. Bank posiada 50% akcji spółki Magyar Factor zRt., pozostałe 50% należy do Intermarket Bank AG.

▪ **Polfactor SA – podmiot zależny**

Bank posiada pośrednio poprzez spółkę zależną BRE Holding 50% udziału w kapitale oraz 50,01% w głosach na WZA, pozostały pakiet akcji należy do Intermarket Bank AG. Spółka prowadzi działalność w zakresie usług faktoringowych, obsługując transakcje na rynku krajowym oraz w eksporcie i imporcie w ramach Factors Chain International.

▪ **Transfinance a.s. - podmiot zależny**

Przedmiotem działalności spółki jest głównie skup wierzytelności oraz pośrednictwo w ściąganiu tych wierzytelności. Bank posiada 50% akcji spółki, pozostałe 50% należy do Intermarket Bank AG.

Działalność Handlowa i Inwestycyjna

▪ **BRE Finance France SA – podmiot zależny**

Jest to spółka specjalnego przeznaczenia, której zadaniem jest pozyskiwanie funduszy dla Banku w drodze emisji papierów dłużnych na międzynarodowych rynkach finansowych.

▪ **Garbary Sp. z o.o. – podmiot zależny**

Jedyną działalnością spółki jest administrowanie nieruchomością gruntową położoną przy ul. Garbary 101/111 w Poznaniu, zabudowaną kompleksem zakładów mięsnych obecnie nie użytkowanych. W spółce zatrudnione są 2 osoby zajmujące się jej obsługą.

▪ **Tele-Tech Investment Sp. z o.o. – podmiot zależny**

Przedmiotem działania spółki jest lokowanie środków w papiery wartościowe i obrót wierzytelnościami, transakcje w zakresie obrotu papierami wartościowymi dokonywane na własny rachunek, zarządzanie przedsiębiorstwami kontrolowanymi, doradztwo w zakresie działalności związanej z prowadzeniem interesów i zarządzaniem. Spółka nie zatrudnia pracowników.

Bankowość Detaliczna (w tym private banking)

▪ **BRE Wealth Management SA – podmiot zależny**

Przedmiotem działalności BRE Wealth Management SA jest zarządzanie portfelami papierów wartościowych na zlecenie oraz świadczenie usług typu wealth management obejmujących m.in. planowanie finansowe, doradztwo podatkowe i inwestycyjne.

▪ **emFinanse Sp. z o.o. – podmiot zależny**

Spółka emFinanse Sp. z o.o. powstała w sierpniu 2005 roku. Do połowy 2008 roku spółka emFinanse działała na rynku pośredników i doradców finansowych, zajmując się sprzedażą produktów bankowych. W czerwcu 2008 roku rozpoczął się proces restrukturyzacji, którego celem było wzmocnienie sieci sprzedaży produktów bankowości detalicznej BRE Banku poprzez przekształcenie placówek emFinanse w sieć sprzedaży produktów bankowości detalicznej BRE Banku. Proces ten został zakończony, a obecnie spółka kontynuuje działalność, jednak w ograniczonym zakresie (projekt mBank Mobile – spółka świadczy usługi telekomunikacyjne; pierwszy w Polsce wirtualny operator telefonii komórkowej).

▪ **BRE Ubezpieczenia TU SA – podmiot zależny**

Spółka rozpoczęła działalność ubezpieczeniową w styczniu 2007 roku. Podstawowym przedmiotem działalności spółki jest działalność ubezpieczeniowa w zakresie działu II ubezpieczeń – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. Spółka prowadzi sprzedaż swoich produktów ubezpieczeniowych zarówno w ramach internetowej platformy ubezpieczeniowej stworzonej we współpracy z oddziałami detalicznymi BRE Banku, jak i klasycznych produktów bancassurance dla klientów BRE Banku za pośrednictwem agenta ubezpieczeniowego, spółki BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. Bank posiada 100% akcji spółki.

▪ **BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. – podmiot zależny**

Spółka rozpoczęła działalność w połowie 2006 roku. Przedmiotem działalności spółki jest świadczenie usług agenta ubezpieczeniowego, jak również świadczenie usług z zakresu dokonywania rozliczeń z tytułu umów ubezpieczeniowych osób ubezpieczonych. Bezpośrednią jednostką dominującą jest spółka BRE Ubezpieczenia TU SA. Bank posiada pośrednio przez BRE Ubezpieczenia TU SA 100% udziałów w spółce.

Zarządzanie aktywami (działalność zaniechana Nota 28)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie posiada udziałów w spółkach, których działalność prezentowana była w poprzednich okresach jako działalność zaniechana w segmencie zarządzania aktywami.

W dniu 30 grudnia 2008 roku, na mocy decyzji Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej nabycia przez Aegon Woningen Nova BV od Banku akcji Aegon PTE SA, nastąpiło przeniesienie własności akcji spółki Aegon PTE SA.

Po transakcji sprzedaży wyżej wymienionych akcji Bank nie posiada akcji Aegon PTE SA.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności zaniechanej zostały zaprezentowane w Nocie 28 niniejszego sprawozdania finansowego.

Pozostałe:

▪ Centrum Rozliczeń i Informacji CERI Sp. z o.o. - podmiot zależny

Przedmiotem działania spółki jest m.in. świadczenie usług z zakresu rozliczeń i obsługi baz danych, a także archiwum elektronicznego, archiwum tradycyjnego oraz wprowadzania danych.

▪ BRE.locum SA - podmiot zależny

BRE.locum jest spółką developerską. Przedmiotem jej działalności jest inwestowanie w nieruchomości, przede wszystkim mieszkalne, zarządzanie nimi oraz doradztwo w tym zakresie. W głównej mierze spółka opracowuje i kwalifikuje projekty inwestycyjne, organizuje, nadzoruje i prowadzi prace projektowe i wykonawcze w zakresie budownictwa, sprawuje funkcję inwestora zastępczego, organizuje finansowanie inwestycji, poszukuje najemców, eksploatuje nieruchomości komercyjne, nabywa i zbywa nieruchomości oraz świadczy usługi w zakresie obrotu nieruchomościami, doradza w zakresie realizacji inwestycji w nieruchomości i obrotu nieruchomościami, pośredniczy w obrocie nieruchomościami.

Pozostałe informacje o spółkach Grupy

BRE Holding Sp. z o.o.

W dniu 22 listopada 2007 roku Sąd Rejonowy w Warszawie dokonał rejestracji spółki BRE Holding Sp. z o.o. („BRE Holding”), której założycielem jest BRE Bank. W tym samym dniu BRE Bank objął 100% udziałów BRE Holding, stanowiących 100% ogólnej liczby głosów na zgromadzeniu wspólników spółki. Wartość objętych udziałów w księgach Banku wynosiła 100 tys. zł. Spółka została utworzona w związku z restrukturyzacją w ramach Grupy BRE Banku, mającą na celu zapewnienie efektywnej współpracy ze spółkami z obszaru bankowości korporacyjnej.

W ramach tej restrukturyzacji, w dniu 5 lutego 2008 roku pomiędzy Bankiem a spółką BRE Holding została zawarta umowa przeniesienia własności udziałów i akcji wybranych spółek zależnych Banku o łącznej wartości 170 983 tys. zł. Zgodnie z umową Bank przeniósł na BRE Holding własność:

- 6 121 udziałów w spółce BRE Leasing Sp. z o.o. („BRE Leasing”) o wartości nominalnej 500 zł każdy, które stanowią 50,004% kapitału zakładowego BRE Leasing i głosów na zgromadzeniu wspólników spółki. Wartość przenoszonych udziałów wynosiła w księgach Banku 3 737 tys. zł. Po transakcji Bank nie posiada żadnych udziałów w BRE Leasing,

- 2 301 akcji imiennych spółki Polfactor SA („Polfactor”) o wartości nominalnej 2 500 zł każda, które stanowią 50,00% kapitału zakładowego i uprawniają do wykonania 2 302 głosów na walnym zgromadzeniu Polfactora, co stanowi 50,01% na walnym zgromadzeniu Polfactora. Wartość przenoszonych akcji wynosiła w księgach Banku 4 808 tys. zł. Po transakcji Bank nie posiada żadnych udziałów w Polfactorze,

- 1 325 000 akcji imiennych spółki BRE Bank Hipoteczny SA („BBH”) o wartości nominalnej 100 zł każda, które stanowią 75,71% kapitału zakładowego BBH i głosów na walnym zgromadzeniu BBH. Wartość przenoszonych akcji wynosiła w księgach Banku 162 437 tys. zł. Po transakcji Bank posiada 425 000 akcji BBH, co stanowi 24,29% kapitału zakładowego i głosów na walnym zgromadzeniu BBH.

Przed wyżej opisanymi transakcjami BRE Holding nie posiadał żadnych udziałów i akcji wymienionych powyżej spółek. Powyższe transakcje nie miały wpływu na wynik finansowy i kapitały własne Banku i Grupy.

W dniu 27 lutego 2008 roku Sąd Rejonowy w Warszawie dokonał rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego BRE Holding w drodze emisji nowych 1 900 udziałów do kwoty 1 000 tys. zł. W tym samym dniu Bank objął wyemitowane przez BRE Holding udziały o wartości nominalnej 0,5 tys. zł każdy. Objęcie udziałów nastąpiło w zamian za wkład niepieniężny (aport) w postaci udziałów i akcji wymienionych wyżej spółek zależnych Banku. Po podwyższeniu kapitału zakładowego BRE Holdingu Bank posiada łącznie 2 000 udziałów uprawniających do wykonywania 2 000 głosów na zgromadzeniu wspólników, co stanowi 100% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na zgromadzeniu wspólników BRE Holding. Łączna wartość wszystkich udziałów BRE Holdingu w księgach Banku wynosi 171 083 tys. zł.

Zmiany w zakresie spółek podlegających konsolidacji

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Bank obejmuje następujące spółki:

Lp	Nazwa spółki	31.12.2008	Metoda konsolidacji	31.12.2007	Metoda konsolidacji
		Udział w liczbie głosów (bezpośrednio i pośrednio)		Udział w liczbie głosów (bezpośrednio i pośrednio)	
1.	BRE Bank Hipoteczny SA	100%	pełna	100%	pełna
2.	BRE Corporate Finance SA	100%	pełna	100%	pełna
3.	BRE Holding Sp. z o.o.	100%	pełna	100%	pełna
4.	BRE Wealth Management SA	100%	pełna	100%	pełna
5.	BRE Ubezpieczenia TU SA	100%	pełna	-	-
6.	BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o.	100%	pełna	-	-
7.	Centrum Rozliczeń i Informacji CERI Sp. z o.o.	100%	pełna	100%	pełna
8.	Dom Inwestycyjny BRE Banku SA	100%	pełna	100%	pełna
9.	emFinanse Sp. z o.o.	100%	pełna	100%	pełna
10.	Garbary Sp. z o.o.	100%	pełna	100%	pełna
12.	Tele-Tech Investment Sp. z o.o.	100%	pełna	100%	pełna
13.	BRE Finance France SA	99,98%	pełna	99,98%	pełna
14.	BRE.locum SA	79,99%	pełna	79,99%	pełna
15.	Polfactor SA	78,12%	pełna	78,12%	pełna
16.	Magyar Factor zRt.	78,12%	pełna	78,12%	pełna
17.	Transfinance a.s.	78,11%	pełna	78,11%	pełna
18.	Intermarket Bank AG	56,24%	pełna	56,24%	pełna
19.	BRE Leasing Sp. z o.o.	50,004%	pełna	50,004%	pełna
	PTE Skarbiec-Emerytura SA	-	-	100%	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

W 2008 roku po raz pierwszy objęto konsolidacją spółki BRE Holding Sp. z o.o., BRE Ubezpieczenia TU SA i BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o.

W związku z transakcjami połączenia i sprzedaży opisanymi w Nocie 28, Spółka PTE Skarbiec-Emerytura nie podlegała konsolidacji na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd BRE Banku SA dnia 27 lutego 2009 roku.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, o ile nie podano inaczej.

2.1. Podstawa sporządzenia

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BRE Banku SA sporządzono za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BRE Banku SA sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi do stosowania w Unii Europejskiej, według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wszystkich kontraktów pochodnych.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga użycia określonych szacunków księgowych. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych przez Grupę zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone lub takie, przy których założenia i szacunki są znaczące z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, ujawnione są w Nocie 4.

2.2. Konsolidacja

Jednostki zależne:

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu do których Grupa ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę, uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystępuje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejścia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejściem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejścia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejścia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejścia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat (zob. Nota 2.18).

Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Połączenia jednostek gospodarczych dotyczące jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą rozlicza się metodą nabycia, zgodnie z MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”.

Konsolidacją nie objęto spółek, których rozmiary działalności nie są istotne w stosunku do rozmiarów działalności Grupy Kapitałowej, oraz spółek nabytych w celu ich sprzedaży lub likwidacji.

Jednostki stowarzyszone:

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną w dniu nabycia (zob. Nota 2.18).

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone zostały, tam gdzie było to konieczne, zmienione dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

2.3. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych w koszcie amortyzowanym przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania amortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych oraz lokacyjnych papierów wartościowych ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek, w tym odsetek od kredytów, ujmowane są w rachunku zysków i strat oraz drugostronnie w bilansie jako należności od banków lub pozostałych klientów.

Odsetki od należności z utratą wartości są rozpoznawane w przychodach odsetkowych w oparciu o stopy procentowe wykorzystywane do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych przy wyliczaniu odpisów z tytułu utraty wartości.

W kalkulacji efektywnej stopy procentowej uwzględniane są przepływy pieniężne wynikające tylko z takich wbudowanych instrumentów pochodnych, które są ściśle powiązane z umową zasadniczą.

2.4. Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną wykorzystane są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i ujmowane jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód w momencie zakończenia procesu organizacji konsorcjum, jeżeli Grupa nie zachowała dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachowała część o tej samej efektywnej stopie procentowej co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmuje się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są ujmowane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu. Opłaty z tytułu zarządzania aktywami funduszy inwestycyjnych ujmuje się metodą liniową przez okres świadczenia usług. Tę samą zasadę stosuje się przy usługach zarządzania majątkiem klientów, planowania finansowego i powiernictwa, które świadczy się nieprzerwanie przez dłuższy okres.

Prowizje obejmują opłaty pobierane przez Grupę z tytułu operacji gotówkowych, prowadzenia rachunków klientów, przekazów oraz akredytów. Ponadto, prowizje obejmują przychody z działalności maklerskiej oraz prowizje otrzymywane przez fundusze emerytalne.

Dodatkowo w ramach działalności ubezpieczeniowej, przychody z tytułu opłat i prowizji obejmują przychody z tytułu świadczenia usług agenta ubezpieczeniowego oraz przychody z tytułu opłaty pobieranej od produktów ubezpieczeniowych sprzedawanych poprzez platformę internetową za rozłożenie składki na raty. Opłata za rozłożenie składki na raty jest ujmowana w całości w terminie wystawienia polisy.

Przychody z tytułu świadczenia usług agenta ubezpieczeniowego ujmowane są z chwilą wykonania usługi w kwocie netto, po potrąceniu bezpośrednio powiązanych z nimi kosztów usług świadczonych przez jednostki spoza Grupy.

2.5. Przypis składki

Przychody z tytułu przypisu składki, osiągane w ramach działalności ubezpieczeniowej, są ujmowane w terminie wystawienia polisy i zarachowywane proporcjonalnie do upływu okresu ochrony ubezpieczeniowej. W skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy przypis składki ujęty jest w pozostałych przychodach operacyjnych.

2.6. Odszkodowania i świadczenia netto

Odszkodowania i świadczenia netto dotyczą działalności ubezpieczeniowej. Obejmują one wszelkie wypłaty i obciążenia dokonywane w okresie sprawozdawczym z tytułu odszkodowań i świadczeń za zdarzenia powstałe w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych, łącznie z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów, pomniejszone o otrzymane zwroty, regresy i wszelkie odzyski, w tym również odzyski ze sprzedaży pozostałości po szkodach i pomniejszone o udział reasekuratorów w tych pozycjach. Koszty likwidacji szkód i windykacji regresów obejmują również koszty postępowania spornego. Pozycja obejmuje również odszkodowania i świadczenia z tytułu koasekuracji, w części przypadającej na udział Grupy. W skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy odszkodowania i świadczenia netto ujęte są łącznie z przypisem składki w pozostałych przychodach operacyjnych.

2.7. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment branżowy to grupa aktywów i działalności zaangażowanych w dostarczanie produktów i usług, które podlegają ryzykom i zwrotom z poniesionych nakładów inwestycyjnych innym niż pozostałe segmenty branżowe. Segment geograficzny dostarcza produkty lub usługi w pewnym środowisku gospodarczym, które podlega ryzykom i zwrotom innym niż w przypadku segmentów funkcjonujących w innych środowiskach gospodarczych.

2.8. Aktywa finansowe

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczki i należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu

zapadalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji aktywów finansowych decyduje kierownictwo w momencie ich początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez spółki Grupy. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia.

Rozchód dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu następuje według średniej ważonej metody rozchodu.

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe/zobowiązania finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jeśli spełniony został którykolwiek z poniższych warunków:

- a) aktywa/zobowiązania kwalifikowane są jako przeznaczone do obrotu, tj: są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego, faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub są instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi),
- b) przy początkowym ujęciu aktywa/zobowiązania zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Jeśli umowa zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, Grupa wyznacza całą hybrydową (łącną) umowę jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniany według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o ile:

- a) wbudowany instrument pochodny nie zmienia znacząco przepływów pieniężnych, które byłyby wymagane umową, lub
- b) jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy (łącną) instrument był najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu (instrumentów) byłoby zabronione, jak na przykład opcja przedpłaty wbudowana w pożyczkę pozwalająca jej posiadaczowi na spłatę pożyczki za kwotę zbliżoną do jej zamortyzowanego kosztu.

Grupa dokonuje również klasyfikacji do aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, gdy klasyfikacja taka prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji, gdyż:

- a) eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (określaną czasami jako "niedopasowanie księgowe"), która w przeciwnym razie powstałaby z powodu innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań bądź innego ujęcia związanych z nimi zysków i strat, lub
- b) grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną, natomiast informacje na temat grupy są na tej podstawie przekazywane wewnątrz jednostki kluczowym członkom kierownictwa.

W momencie początkowego ujęcia aktywa i zobowiązania finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii wyceniane są w wartości godziwej.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej, za wyjątkiem instrumentów pochodnych, których sposób ujęcia jest opisany w Nocie 2.15, ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek. Wycena i wynik ze sprzedaży aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej ujęte są w wyniku na działalności handlowej.

Grupa nie wyznaczyła żadnego aktywa finansowego/zobowiązania finansowego jako wycenianego w wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat na moment początkowego ujęcia.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

W przypadku sprzedaży przez Grupę przed terminem zapadalności części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, której nie można uznać za nieistotną, następuje tzw. „zarażenie portfela UDTZ”, a tym samym wszystkie aktywa z tej kategorii są przekwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży.

W poprzednim, prezentowanym w niniejszym sprawozdaniu okresie sprawozdawczym, jedyne aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności występowały w spółce PTE i były ujęte w bilansie w pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży”.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Grupa zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony. Mogą one zostać sprzedane, np. w celu poprawy płynności, w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujemne się w wyniku z tytułu odsetek. Wynik ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujemne się w wyniku na lokacyjnych papierach wartościowych.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujemne się na dzień przeprowadzenia transakcji - dzień, w którym Grupa podejmuje zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Kredyty wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujemne się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Aktywa finansowe wyłącza się z bilansu, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wyceniane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są wykazywane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone bezpośrednio na kapitał własny do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub wystąpienia utraty wartości – wówczas łączna kwota zysków lub strat ujmowanych dotychczas w kapitale własnym wykazywana jest w rachunku zysków i strat. Jednakże, odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Wartość godziwa inwestycji notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej wartości rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny, Grupa ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Jeżeli poprzez zastosowanie technik wyceny nie można uzyskać wiarygodnej wartości godziwej inwestycji w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty kapitałowe, wycenia się je po koszcie nabycia.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujemne początkowo według kosztu i rozlicza się metodą praw własności.

2.9. Aktywa reasekuracyjne

Grupa ceduje ryzyka ubezpieczeniowe na reasekuratorów w toku zwykłej działalności operacyjnej w ramach działalności ubezpieczeniowej. Aktywa reasekuracyjne obejmują przede wszystkim udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych.

Kwoty rozliczeń z reasekuratorami są szacowane w sposób zgodny z właściwymi reasekurowanymi polisami i umowami reasekuracyjnymi.

Testy na utratę wartości aktywów reasekuracyjnych są przeprowadzane wtedy, gdy zaistnieją przesłanki wskazujące na utratę wartości. Odpis z tytułu utraty wartości aktywów reasekuracyjnych tworzony jest wtedy, gdy

istnieją obiektywne przesłanki wskazujące na to, że Grupa może nie otrzymać wszystkich należnych kwot w myśl warunków umów oraz gdy wartość takiego odpisu można określić w wiarygodny sposób.

Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości zmniejszyła się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to odwrócenie uprzednio ujętej straty z tego tytułu ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Odwrócenie nie może spowodować zwiększenia wartości bilansowej składnika aktywów finansowych ponad kwotę, która stanowiłaby zamortyzowany koszt tego składnika na dzień odwrócenia w sytuacji, gdyby ujęcie utraty wartości w ogóle nie miało miejsca.

2.10. Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

2.11. Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na możliwe do wiarygodnego oszacowania przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych. Obiektywnymi przesłankami utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych mogą być uzyskane przez Grupę informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- b) naruszenie umowy, np. niespłatenie lub opóźniona spłata odsetek lub części kapitałowej zobowiązania;
- c) dokonanie przez Grupę ustępstwa na rzecz dłużnika spowodowanego ekonomicznymi lub prawnymi aspektami jego trudności finansowych, które w innych okolicznościach nie byłoby brane pod uwagę;
- d) prawdopodobieństwo bankructwa lub innej reorganizacji finansowej dłużnika;
- e) zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych spowodowany trudnościami finansowymi; lub
- f) dające się zaobserwować dane wskazujące na wymierne zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących grupy aktywów finansowych od czasu pierwotnego ich ujęcia, nawet jeżeli zmniejszenia tego nie można jeszcze przypisać do poszczególnych składników grupy aktywów finansowych, w tym:
 - niekorzystne zmiany sytuacji płatniczej dłużników; lub
 - warunki ekonomiczne w kraju lub na rynku lokalnym wpływające na utratę wartości aktywów należących do danej grupy.

Grupa najpierw ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują indywidualnie lub łącznie dla aktywów, które indywidualnie nie są istotne. Jeżeli Grupa ustali, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości (niezależnie od tego, czy składnik ten jest istotny, czy nie), składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która jest następnie zbiorczo oceniana pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną (po raz pierwszy lub kolejny), nie są uwzględniane w zbiorczej ocenie utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na utratę wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów, które nie zostały jeszcze poniesione) zdyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez konto odpisów aktualizujących, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat. Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa ustalona zgodnie z umową.

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży, niezależnie od tego, czy przejęcie jest prawdopodobne, czy nie.

Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości, ekspozycje kredytowe są grupowane na potrzeby zapewnienia jednorodności ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. Do grupowania na jednorodne portfele może zostać użytych wiele parametrów, np.: typ kontrahenta, typ ekspozycji, szacowane prawdopodobieństwa defaultu, typ zabezpieczenia, przeterminowanie, zapadalności oraz ich kombinacje. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów, ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo zostało wykorzystane prawdopodobieństwo wystąpienia defaultu (PD). Poprzez odpowiednie skalibrowanie wartości PD uwzględniające specyfikę poszczególnych produktów i okresów ujawniania się strat na tych produktach, są to wartości PD pozwalające na wykrycie już zaistniałych strat i obejmujące jedynie okres w jakim straty, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości powinny się skryzalizować.

Nieściągalne kredyty są spisywane w ciężar rezerw na utratę wartości kredytów. Przed spisaniem kredytu należy przeprowadzić wszystkie wymagane procedury i ustalić kwotę straty. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, odpowiednio zmniejszana jest (zgodnie z MSR 39) wysokość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty konta odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Aktywa wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę m.in. znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papieru wartościowego poniżej jego ceny nabycia, wynikający ze zwiększenia ryzyka kredytowego. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat. Tak wyliczona strata powinna zostać pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazywaną w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w rachunku zysków i strat nie są odwracane przez rachunek zysków i strat, lecz przez kapitał własny. Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

Umowy renegotjowane

Grupa traktuje renegotjacje warunków umownych pożyczek i kredytów jako przesłankę utraty wartości, chyba, że renegotjacja warunków umownych nie była wymuszona sytuacją dłużnika, a przeprowadzona była na normalnych zasadach biznesowych. Następnie Grupa ocenia, czy utrata wartości takich pożyczek i kredytów powinna zostać rozpoznana na bazie indywidualnej czy grupowej.

2.12. Umowy gwarancji finansowych

Zgodnie ze zmianą do MSR 39, która zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 2006 roku, Grupa ma obowiązek rozpoznawania w sprawozdaniu finansowym umów gwarancji finansowych.

Umową gwarancji finansowych jest umowa zobowiązująca wystawcę do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z pierwotnymi lub zmienionymi warunkami instrumentu dłużnego.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu, wystawca takiej umowy wycenia ją według wartości wyższej z:

1. wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
2. wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.13. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje zapadalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę i środki w banku centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym stanowią weksle złotowe, o terminie zapadalności do trzech miesięcy.

2.14. Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse repo określane są jako operacje sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i określonej umownej cenie i są ujmowane na dzień przekazania środków.

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (ang. *repos*) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa będące przedmiotem zastawu, jeżeli jednostka przejmująca ma wynikające z umowy lub zwyczaju prawo do sprzedaży lub ponownego zastawienia zabezpieczenia. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków, depozytach innych banków, innych depozytach lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (ang. *reverse repos*) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru.

Przy zawieraniu transakcji repo i reverse repo Grupa BRE Banku sprzedaje lub nabywa papiery wartościowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej umownej cenie. Transakcje te są prezentowane w bilansie jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu lub lokacyjne aktywa finansowe oraz zobowiązania w przypadku dokonania transakcji „sell buy back” i jako należności w przypadku transakcji typu „buy sell back”.

Pożyczonych przez Grupę papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym chyba że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku, transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązanie przeznaczone do obrotu.

Nie rozpoznaje się jako aktywów finansowych papierów wartościowych pożyczonych w transakcjach „buy sell back” oraz ponownie wypożyczonych w transakcjach „sell buy back”.

W wyniku zawierania transakcji „sell buy back” na papierach posiadanych przez Grupę, dokonuje się przeniesienia aktywów finansowych w taki sposób, że nie kwalifikują się one do wyłączenia. W związku z tym Grupa zachowuje zasadniczo wszystkie ryzyka i korzyści związane z posiadaniem aktywów finansowych.

2.15. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji, oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej wykazuje się w bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej – jako zobowiązania.

Najlepszym wskaźnikiem wartości godziwej instrumentu pochodnego w momencie jego początkowego ujęcia jest cena zawarcia transakcji (czyli wartość godziwa zapłaconej lub otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu może być określona poprzez porównanie z innymi aktualnymi transakcjami rynkowymi dotyczącymi tego samego instrumentu (nie poddanego modyfikacji) lub na podstawie technik wyceny opartych wyłącznie na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych. Jeżeli taka cena jest znana, Grupa wykazuje zyski lub straty pierwszego dnia.

Wbudowane instrumenty pochodne, traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne, jeżeli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Tego rodzaju wbudowane instrumenty pochodne wycenia się według wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Zgodnie z zapisami MSR 39 OS 30 (g), opcja wcześniejszej spłaty nie musi być wydzielana z instrumentu dłużnego i wyceniana na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego, ponieważ wartość wykonania opcji wcześniejszej spłaty jest w przybliżeniu równa wartości zamortyzowanego kosztu instrumentu dłużnego na każdy

dzień rozliczania. W przypadku, gdyby wartość opcji wcześniejszej spłaty nie była ściśle związana z instrumentem dłużnym, byłaby ona wyceniona oraz ujawniona w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, a jeżeli tak, to także od rodzaju zabezpieczanej pozycji. Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne albo jako (1) zabezpieczenie wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej), albo (2) zabezpieczenie przyszłych wysoce prawdopodobnych przepływów pieniężnych z tytułu ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub prognozowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych). W odniesieniu do instrumentów pochodnych zabezpieczających pozycje Grupy, stosuje się rachunkowość zabezpieczeń, pod warunkiem spełnienia określonych w MSR 39 kryteriów tzn:

- a) W momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem.
- b) Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego.
- c) W przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat.
- d) Efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione.
- e) Zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa dokumentuje cele zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających oraz w momencie zawarcia transakcji, relację między instrumentem zabezpieczającym a zabezpieczaną pozycją. Grupa dokumentuje również własną ocenę efektywności transakcji zabezpieczających przed zmianami wartości godziwej lub przepływów pieniężnych, mierzoną zarówno prospektywnie jak i retrospektywnie od momentu ustalenia oraz przez cały okres trwania relacji instrumentu zabezpieczającego z zabezpieczaną pozycją.

Przychody i koszty z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na stopę procentową oraz wycenę tych instrumentów ujmuje się w wyniku na działalności handlowej.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza.

W przypadku gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się w czasie w rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego kapitałowego papieru wartościowego jest wykazywana w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia tego papieru wartościowego.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w kapitale własnym. Zysk lub stratę dotyczącą części nieefektywnej wykazuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Kwoty ujęte w kapitale własnym przenosi się do rachunku zysków i strat oraz zalicza do przychodów lub kosztów tych samych okresów, w których zabezpieczana pozycja wpłynie na rachunek zysków i strat (np. w momencie zawarcia prognozowanej transakcji sprzedaży, która jest przedmiotem zabezpieczenia).

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający wygaśł albo został sprzedany, lub gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń, wszelkie łączne zyski lub straty wykazywane w tym momencie w kapitale własnym pozostają w kapitale własnym, do momentu ujęcia w rachunku zysków i strat prognozowanej transakcji. Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest już uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty wykazane w kapitale własnym są niezwłocznie przenoszone do rachunku zysków i strat.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Grupa posiada w portfelu następujące instrumenty pochodne:

Instrumenty na ryzyko rynkowe:

- a) Kontrakty futures na obligacje, na indeks
- b) Opcje na papiery wartościowe i indeksy giełdowe
- c) Opcje na kontrakty futures
- d) Transakcje terminowe na papiery wartościowe
- e) Swapy towarowe

Instrumenty na ryzyko stopy procentowej:

- a) Forward Rate Agreement (FRA)
- b) Interest Rate Swap (IRS), Overnight Index Swap (OIS)
- c) Opcje na stopę procentową

Instrumenty na ryzyko kursu walutowego:

- a) Walutowe transakcje terminowe, fx swap, fx forward
- b) Cross Currency Interest Rate Swap (CIRS)
- c) Opcje walutowe

2.16. Zyski i straty w momencie początkowego ujęcia

Najlepszym dowodem wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcji (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu jest udowodniona poprzez porównanie z innymi możliwymi do obserwacji bieżącymi transakcjami rynkowymi dla tego samego instrumentu (tj. bez modyfikacji lub przepakowania) lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne obejmują wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

W przypadku transakcji, których wartość początkowa uzyskana z modelu wyceny (uwzględniającego zarówno dane obserwowane na rynku jak i dane nierynkowe) oraz cena transakcyjna różnią się, początkowe ujęcie następuje według ceny transakcyjnej. Grupa zakłada, że cena taka jest najlepszym przybliżeniem wartości godziwej, pomimo faktu, iż wartość otrzymana z odpowiedniego modelu wyceny może być różna. Różnica pomiędzy ceną transakcji a wartością uzyskaną z modelu, zwyczajowo nazywana zyskami i stratami z początkowego ujęcia („*day one profit and loss*”), nie jest niezwłocznie ujmowana w rachunku zysków i strat.

Moment ujęcia odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia jest oceniany indywidualnie. Są one amortyzowane przez okres trwania transakcji, odraczane do momentu, kiedy wartość instrumentu może być ustalona na podstawie obserwowalnych rynkowych danych wejściowych lub realizowane przez płatności. Instrument finansowy jest od tego momentu wyceniany w wartości godziwej, skorygowanej o zyski i straty z początkowego ujęcia. Dalsze zmiany wartości godziwej są niezwłocznie ujmowane w rachunku zysków i strat bez odwracania odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia.

2.17. Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte

Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte ujmuje się początkowo według wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, kredyty i pożyczki oraz depozyty przyjęte wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu). Wszelkie różnice pomiędzy otrzymaną kwotą (pomniejszoną o koszty transakcyjne) a wartością wykupu ujmuje się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania odnośnych umów metodą efektywnej stopy procentowej.

2.18. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne wykazane są według ceny nabycia skorygowanej o koszty ulepszenia (przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji, adaptacji lub modernizacji) oraz naliczone umorzenie. Umorzenie naliczane jest metodą liniową przy uwzględnieniu oczekiwanych okresów ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych.

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejętej jednostki zależnej/stowarzyszonej na dzień przejęcia. Wartość firmy z przejęcia jednostek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy z przejęcia jednostek stowarzyszonych ujmuje się w ramach inwestycji w jednostki stowarzyszone. Wartość firmy nie jest amortyzowana, lecz jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w bilansie według kosztu pomniejszonego

o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

Zyski i straty ze zbycia jednostki uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Każdy z tych ośrodków wypracowujących środki pieniężne odpowiada inwestycji Grupy w podziale na każdy podstawowy segment sprawozdawczy.

Oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty odpisuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania (2-11 lat). Wydatki związane z tworzeniem lub utrzymaniem programów komputerowych spisywane są w koszty z chwilą poniesienia. Koszty bezpośrednio związane z wytworzeniem dających się zidentyfikować i unikatowych programów komputerowych kontrolowanych przez Grupę, które prawdopodobnie wygenerują korzyści gospodarcze przekraczające te koszty i będą uzyskiwane przez więcej niż jeden rok, ujmuje się jako wartości niematerialne. Koszty bezpośrednie obejmują koszty osobowe związane z tworzeniem oprogramowania i odpowiednią część odnośnych kosztów ogólnych.

Aktywowane koszty związane z tworzeniem oprogramowania amortyzowane są przez szacowany okres użytkowania.

Oprogramowanie komputerowe bezpośrednio związane z funkcjonowaniem określonego sprzętu informatycznego jest wykazywane w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”.

Koszty zakończonych prac rozwojowych

Grupa identyfikuje koszty zakończonych prac rozwojowych jako wartości niematerialne, w związku z uzyskaniem przyszłych korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem warunków określonych w MSR 38, tj. Grupa ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowaniu wytwarzanego składnika oraz może wiarygodnie ustalić wysokość nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzonemu składnikowi wartości niematerialnych.

Ekonomiczny okres użyteczności „Kosztów zakończonych prac rozwojowych” jest określony i nie przekracza 3 lat. Stawki amortyzacyjne są dostosowane do okresu ekonomicznej użyteczności. Grupa wykazuje osobno te koszty, które wynikają z prac rozwojowych we własnym zakresie i z transakcji połączenia jednostek gospodarczych.

Na nakłady na prace rozwojowe składają się wszystkie nakłady, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom rozwojowym.

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania.

2.19. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Zasady rachunkowości dotyczące aktywów przeznaczonych do likwidacji lub wycofania z używania opisane zostały w Nocie 2.20.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej lub wartości przeszacowanej, pomniejszonych o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- Budynki i budowle	25 - 40 lat,
- Urządzenia techniczne i maszyny	5 - 15 lat,
- Środki transportu	5 lat,
- Sprzęt informatyczny	3,33 - 5 lat,
- Inwestycje w obce środki trwałe	10-40 lat lub okres najmu/ dzierżawy/ leasingu,
- Sprzęt biurowy, meble	5 - 10 lat.

Grunty i budynki obejmują głównie oddziały i biura. Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się na każdy dzień bilansowy i w razie potrzeby dokonuje się ich korekty.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Jeżeli oszacowanie wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów nie jest możliwe, Grupa ustala wartość odzyskiwaną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należy dany składnik aktywów (ośrodek wypracowujący środki pieniężne danego składnika aktywów).

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

2.20. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Grupa zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do zbycia) w kwocie niższej z dwóch:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności jednostki lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

2.21. Odroczony podatek dochodowy

Grupa tworzy rezerwę/aktywa na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych i przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako „Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Ujemną różnicę netto ujmuje się w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Zmiana stanu rezerwy na odroczony podatek dochodowy w stosunku do poprzedniego okresu obrotowego zalicza się do pozycji „Podatek dochodowy”. Do wyliczenia podatku odroczonego stosuje się metodę bilansową.

Zobowiązania lub aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości, metodą bilansową, w związku z istnieniem różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową. Zobowiązania lub aktywa z tego tytułu ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień bilansowy, i które to stawki zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji aktywów lub regulowania zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu odpisów tworzonych na utratę wartości kredytów i udzielonych gwarancji spłaty kredytów, amortyzacji wartości niematerialnych, aktualizacji wyceny niektórych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów na instrumenty pochodne oraz transakcje terminowe, rezerw na

świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych przysługujących do odliczenia.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są ujmowane w księgach w wysokości możliwej do zrealizowania. Jeżeli prognozowana kwota dochodu ustalonego dla celów podatkowych nie pozwala na realizację aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w całości lub w części, aktywa te są tworzone w odpowiedniej wysokości. Powyższa zasada dotyczy także ujmowanych w aktywie odroczonym kwot strat podatkowych.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego Grupa wykazuje w bilansie po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Aktywa i rezerwy można kompensować, jeżeli Grupa ma tytuł uprawniający do ich jednoczesnego uwzględnienia przy obliczaniu kwoty zobowiązania podatkowego.

W przypadku Banku, aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensowaniu na poziomie każdego z krajów, w którym Bank prowadzi działalność i rozlicza się z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Grupa ujawnia oddzielnie kwotę ujemnych różnic przejściowych (głównie z tytułu nierozliczonych strat podatkowych lub niewykorzystanych ulg podatkowych), w związku z którymi nie ujęto w bilansie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, a także kwotę różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Grupa ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba, że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Grupę i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te nie ulegną odwróceniu.

Odroczony podatek dochodowy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży i aktualizacji transakcji zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujmuje się, tak jak aktualizację wyceny, bezpośrednio w kapitale własnym, a następnie przenosi do rachunku zysków i strat w momencie, gdy dana inwestycja lub pozycja zabezpieczana wpływa na rachunek zysków i strat.

2.22. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

Na dzień bilansowy kwota początkowego ujęcia jest testowana pod kątem utraty wartości.

2.23. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów ujmuje się, jeśli wydatki dotyczą miesięcy następujących po miesiącu, w którym je poniesiono. Czynne rozliczenia międzyokresowe ujmowane są w bilansie w pozycji „Inne aktywa”.

Do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów zalicza się koszty z tytułu świadczeń wykonywanych na rzecz Grupy, lecz jeszcze nie stanowiących jej zobowiązań. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz przychody przyszłych okresów prezentowane są w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Do przychodów przyszłych okresów zalicza się prowizje reasekuracyjne i koasekuracyjne z tytułu wystawionych umów ubezpieczeniowych objętych umowami reasekuracji oraz koasekuracji, podlegające rozliczeniu w czasie, w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze.

Koszty akwizycji w części przypadającej na następne okresy sprawozdawcze podlegają rozliczeniu w czasie proporcjonalnie do długości trwania umów ubezpieczenia, których dotyczą.

2.24. Leasing

Grupa BRE Banku SA jako leasingodawca

Dla aktywów używanych na podstawie umowy leasingu finansowego wartość bieżącą opłat leasingowych ujmuje się jako należności. Różnicę pomiędzy kwotą należności brutto a wartością bieżącą należności ujmuje się jako niezrealizowane przychody finansowe. Przychody leasingowe ujmuje się przez okres leasingu metodą inwestycji netto (przed opodatkowaniem), która odzwierciedla stałą okresową stopę zwrotu.

Grupa BRE Banku SA jako leasingobiorca

Większość dotychczasowych umów leasingowych Grupy to umowy leasingu operacyjnego. Całość opłat leasingowych dokonywanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej.

W przypadku umów leasingu finansowego, na mocy których Grupa posiada aktywa będące przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są ujmowane jako koszty finansowe w rachunku zysków i strat i zmniejszają jednocześnie saldo zobowiązania. Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane analogicznie do własnych środków trwałych.

2.25. Rezerwy

Rezerwy na zobowiązania warunkowe o charakterze niewykorzystanych gwarancji i akredytyw (własnych), jak również na niewykorzystane, nieodwołalne, bezwarunkowo przyznane limity kredytowe, są wyceniane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.

Rezerwy zgodnie z MSR 37 są tworzone wówczas, gdy na Grupie ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz gdy można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W odniesieniu do działalności ubezpieczeniowej występują rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, które obejmują rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwy składek.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzona jest w wysokości odpowiadającej ustalonej lub przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń związanych ze zdarzeniami zaszłymi przed datą okresu sprawozdawczego wraz z kosztami likwidacji z nimi związanymi.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, które zostały zgłoszone ubezpieczycielowi i dla których posiadane informacje nie pozwalają na ocenę wysokości odszkodowań i świadczeń ustalana jest metodą ryczałtową.

Rezerwa składek tworzona jest indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia, jako składka przypisana przypadającą na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana na bazie dziennej, przy czym w przypadku umów ubezpieczenia, których ryzyko nie jest rozłożone równomiernie w okresie trwania ubezpieczenia, rezerwa tworzona jest proporcjonalnie do przewidywanego ryzyka w następnych okresach sprawozdawczych.

W każdym dniu sprawozdawczym Grupa wykonuje test adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, którego celem jest upewnienie się czy rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe pomniejszone o odroczone koszty akwizycji są wystarczalne. Test adekwatności przeprowadzany jest przy wykorzystaniu aktualnych oszacowań przyszłych przepływów środków pieniężnych wynikających z umów ubezpieczenia, w tym kosztów likwidacji szkód oraz kosztów obsługi polis.

Jeżeli ocena wykaże, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych jest niewystarczalna w stosunku do oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, wówczas cała różnica jest bezzwłocznie ujmowana w skonsolidowanym rachunku zysków i strat poprzez utratę wartości odroczonego kosztów akwizycji lub/i utworzenie dodatkowych rezerw.

2.26. Świadczenia emerytalne i inne świadczenia pracownicze

Świadczenia emerytalne

Grupa tworzy rezerwy na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych ustalone w oparciu o oszacowania tego typu zobowiązań, na podstawie modelu aktuarialnego. Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat.

Świadczenia oparte na akcjach

Grupa prowadzi program wynagrodzeń opartych na i regulowanych akcjami własnymi oraz jednostki dominującej najwyższego szczebla. Świadczenia te są rozliczane zgodnie z MSSF 2 „Płatności związane z akcjami”. Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji i akcji, powiększa koszty danego okresu odpowiednio w korespondencji z kapitałami własnymi w przypadku akcji własnych i zobowiązaniami w przypadku akcji jednostki dominującej najwyższego szczebla. Łączną kwotę, jaką należy rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji i akcji, ustala się w oparciu o wartość godziwą przyznanych opcji i akcji. Nie występują warunki rynkowe nabywania uprawnień, które byłyby uwzględnione przy szacowaniu na dzień wyceny wartości godziwej opcji na akcje oraz akcji. Warunki nabycia uprawnień inne niż warunki rynkowe nie są uwzględniane przy szacowaniu wartości godziwej opcji na akcje i akcji lecz są uwzględniane przez korektę liczby instrumentów kapitałowych. Na każdy dzień bilansowy Grupa koryguje szacunek

co do poziomu liczby opcji i akcji, co do których oczekuje się, że zostaną zrealizowane. Zgodnie z MSSF 2 w trakcie trwania programu nie jest konieczne ujawnienie zmiany wartości godziwej płatności opartej na akcjach.

2.27. Kapitał

Kapitały stanowią kapitały i fundusze własne przypadające na akcjonariuszy Banku i kapitały akcjonariuszy mniejszościowych, tworzone zgodnie z określonymi przepisami prawa, tj. właściwymi ustawami, statutem lub umową Spółek Grupy.

Zarejestrowany kapitał akcyjny

Zarejestrowany kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

a) Koszty emisji akcji

Koszty bezpośrednio związane z emisją nowych akcji, emisją opcji lub nabyciem jednostki gospodarczej, pomniejszają ujęte w kapitale własnym wpływy z emisji.

b) Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Nadzwyczajne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach „pozostałych zobowiązań”.

c) Akcje własne

W przypadku nabycia akcji lub udziałów Spółki przez Spółkę, zapłacona kwota pomniejsza kapitał własny jako akcje własne do momentu ich anulowania. W przypadku sprzedaży lub powtórnego przydziału tych akcji, otrzymana zapłata wykazywana jest w kapitale własnym.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ten tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- do kapitału z aktualizacji zaliczane są różnice kursowe z wyceny pozycji strukturalnych.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych,
- wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Ponadto, w pozostałym kapitale rezerwowym ujmuje się wycenę opcji pracowniczych.

2.28. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy, w tym oddziałów zagranicznych Banku, wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z

tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zmiana wartości godziwej pieniężnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obejmuje różnice kursowe wynikające z wyceny według zamortyzowanego kosztu, które ujmowane są w rachunku zysków i strat oraz różnice kursowe dotyczące pozostałych zmian wartości bilansowej, ujmowane w kapitale z aktualizacji wyceny.

Pozycje bilansowe oddziałów zagranicznych przeliczane są na walutę prezentacji z waluty funkcjonalnej z zastosowaniem kursu średniego na dzień bilansowy. Pozycje rachunku zysków i strat tych jednostek przelicza się na walutę prezentacji z zastosowaniem kursów średnich z końca poszczególnych miesięcy okresu sprawozdawczego. Powstałe w ten sposób różnice kursowe ujmowane są w kapitale z aktualizacji wyceny.

Spółki wchodzące w skład Grupy

Wyniki i sytuację finansową wszystkich jednostek Grupy, z których żadna nie prowadzi działalności w warunkach hiperinflacji, których waluty funkcjonalne różnią się od waluty prezentacji, przelicza się na walutę prezentacji w następujący sposób:

- a) aktywa i zobowiązania w każdym prezentowanym bilansie przelicza się według kursu średniego NBP obowiązującego na ten dzień bilansowy,
- b) przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat przelicza się według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów NBP na ostatni dzień każdego z 12 miesięcy prezentowanych okresów obrotowych,
- c) wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Przy konsolidacji, różnice kursowe z tytułu przeliczenia inwestycji netto w jednostkach działających za granicą oraz kredytów, pożyczek i innych instrumentów walutowych wyznaczonych na zabezpieczenia takich inwestycji ujmuje się w kapitale własnym. Przy sprzedaży jednostki prowadzącej działalność za granicą, takie różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat jako część zysku lub straty ze sprzedaży.

Wartość firmy i korekty do poziomu wartości godziwej, które powstają przy nabyciu jednostek działających za granicą, traktuje się jako aktywa i zobowiązania jednostek działających zagranicą oraz przelicza według kursu zamknięcia.

Działalność leasingowa

Do rachunku zysków i strat zalicza się ujemne bądź dodatnie różnice kursowe z tytułu wyceny zobowiązań kredytowych finansujących zakup przedmiotów w leasingu operacyjnym. W umowach leasingu operacyjnego w bilansie Spółki zależnej (BRE Leasing Sp. z o.o.) środki trwałe będące przedmiotem tych umów wykazuje się na moment rozpoczęcia umowy w przeliczeniu na złote, zaś kredyty w walucie obcej, z których je sfinansowano, podlegają wycenie kursowej.

Dodatkowo w przypadku umów leasingu operacyjnego wszystkie przyszłe należności z tytułu rat leasingowych (w tym należności wyrażone w walutach obcych) ujmuje się poza ewidencją księgową. W przypadku umów leasingu finansowego różnice kursowe z wyceny należności leasingowych, jak i zobowiązań w walucie obcej, na dzień bilansowy odnosi się na rachunek zysków i strat.

2.29. Działalność powiernicza

BRE Bank SA prowadzi działalność powierniczą w zakresie krajowych i zagranicznych papierów wartościowych oraz obsługi funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Dom Inwestycyjny BRE Banku SA prowadzi działalność powierniczą w zakresie obsługi rachunków papierów wartościowych klientów.

Aktywa te nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Grupy.

Pozostałe spółki Grupy nie prowadzą działalności powierniczej.

2.30. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Zmiany do opublikowanych Standardów i Interpretacji, które weszły w życie od 1 stycznia 2008 roku

- KIMSF 11, MSSF 2 – Grupowe oraz jednostkowe opcje za udziały, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 marca 2007 r.
- KIMSF 12, Porozumienia o świadczeniu usług publicznych, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 r.
- KIMSF 14 – MSR 19, Ograniczenia w rozpoznawaniu aktywów programów określonych świadczeń pracowniczych, wymogi minimalnego finansowania i ich interakcje, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 r.

Zmiany do opublikowanych Standardów i Interpretacji, które weszły w życie od 1 lipca 2008 roku

- Reklasyfikacja aktywów finansowych – zmiany do MSR 39 i MSSF 7, obowiązujące od 1 lipca 2008 r.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane:

- KIMSF 13, Programy lojalnościowe, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2008 r.
- KIMSF 15, Umowy w zakresie sektora nieruchomości, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2009 r. lub po tej dacie.

- KIMSF 16, Rachunkowość zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkę zagraniczną, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 października 2008 r. lub po tej dacie.
- KIMSF 17, Dystrybucja do właścicieli aktywów nie będących środkami pieniężnymi, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- KIMSF 18, Przeniesienie aktywów do klienta, obowiązująca za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- MSSF 1 (Zmieniony), Zastosowanie MSSF po raz pierwszy i MSR 27 (Zmieniony), Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2009 r. lub po tej dacie.
- MSSF 2 – (Zmieniony) Płatności w formie akcji własnych, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r. lub po tej dacie.
- MSSF 3 (Zmieniony), Połączenia jednostek gospodarczych, do zastosowania prospektywnie dla połączeń jednostek gospodarczych z datą akwizycji po 1 lipca 2009 r.
- MSSF 8 Segmenty Operacyjne, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r.
- MSR 1 (Zmieniony), Prezentacja sprawozdań finansowych, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2009 r. lub po tej dacie.
- MSR 23 (Zmieniony), Koszty finansowania zewnętrznego, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r. lub po tej dacie.
- MSR 27 (Zmieniony), Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- MSR 32 (Zmieniony), Instrumenty finansowe: prezentacja i MSR 1 (Zmieniony), Prezentacja sprawozdań finansowych – Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży i obowiązki powstające przy likwidacji, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r.
- MSR 39 (Zmieniony), Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena – kryteria uznania za pozycję zabezpieczoną, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 lipca 2009 lub po tej dacie.
- Poprawki do MSSF 2008 zmieniające 20 standardów, obowiązujące w większości za roczne okresy rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2009 r.

Następujące Standardy, Interpretacje i poprawki do opublikowanych Standardów nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego: MSR 27 (Zmieniony), MSR 32 (Zmieniony), MSR 39 (Zmieniony), MSSF 1 (Zmieniony), MSSF 3 (Zmieniony), KIMSF 12, KIMSF 15, KIMSF 16, KIMSF 17 i KIMSF 18.

Grupa uważa, że zastosowanie niniejszych standardów i interpretacji nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich początkowego zastosowania.

Grupa nie skorzystała z możliwości przeklasyfikowania instrumentów finansowych do innych kategorii na podstawie zmiany do MSR 39 i MSSF 7 obowiązujących od 1 lipca 2008 roku.

2.31. Dane porównawcze

Dane porównawcze zostały przekształcone tak, by uwzględnić zmiany prezentacyjne wprowadzone w bieżącym roku obrotowym.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Grupa dokonała zmiany w sposobie ewidencji bilansowej transakcji "buy sell back" oraz "sell buy back" polegającej na indywidualnym, a nie zbiorczym podejściu do każdego subportfela instrumentów dłużnych objętych tymi transakcjami, jako lepiej oddającej specyfikę przeprowadzanych przez Grupę transakcji.

Przekształcenie danych porównawczych nie miało wpływu na wysokość wyniku i kapitałów w prezentowanych danych porównawczych na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Wpływ przekształceń na prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dane porównawcze przedstawia poniższe zestawienie.

Przekształcenia w bilansie sporządzonym na dzień 31 grudnia 2007 roku.

	31.12.2007 przed przekształceniem	korekty prezentacyjne	31.12.2007 po przekształceniu
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 403 174	854 808	4 257 982
Aktywa zastawione	3 708 158	(895 881)	2 812 277
Zobowiązania wobec banków	12 286 940	(41 073)	12 245 867
Suma aktywów razem	55 982 973	(41 073)	55 941 900

W 2008 roku Grupa objęła konsolidacją pełną dwie spółki ubezpieczeniowe: BRE Ubezpieczenia TU SA i BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. Ze względu na niepraktyczność dane porównawcze za 2007 rok nie zostały przekształcone.

Wpływ pierwszej konsolidacji spółek ubezpieczeniowych na aktywa netto Grupy BRE Banku na dzień 1 stycznia 2008 roku przedstawiono poniżej.

	01.01.2008 przed przekształceniem	wpływ konsolidacji spółek ubezpieczeniowych	01.01.2008 po przekształceniu
Aktywa netto przypadające na akcjonariuszy spółki	3 324 511	(6 789)	3 317 722

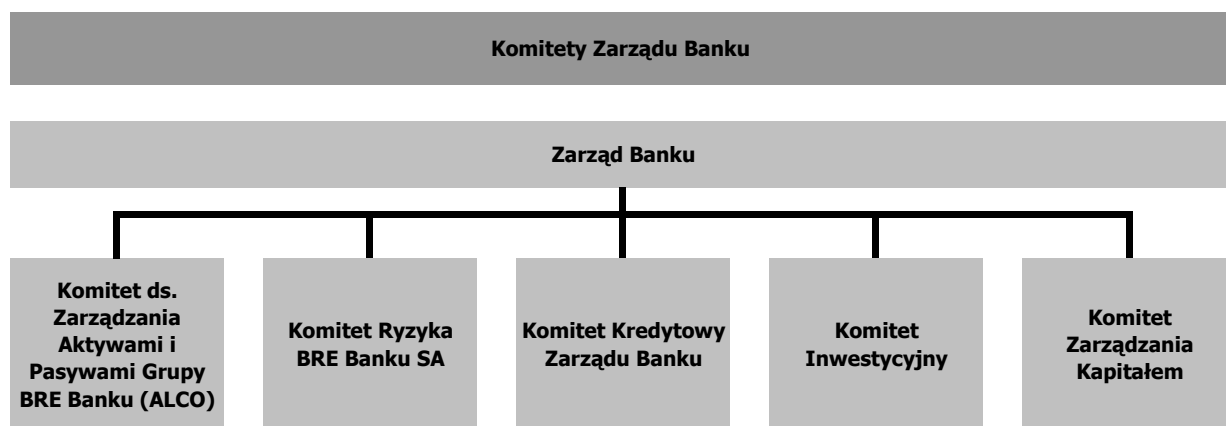
3. Zarządzanie ryzykiem finansowym i ubezpieczeniowym

Struktura zarządzania ryzykiem w BRE Banku

Zarządzanie ryzykiem w BRE Banku zaczyna się od szeroko pojętej odpowiedzialności Rady Nadzorczej BRE Banku, która, między innymi, zatwierdza strategię i polityki zarządzania ryzykiem Banku. W ramach Rady Nadzorczej funkcjonuje Komisja ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, która nadzoruje procesy zarządzania ryzykiem, w szczególności ryzykiem rynkowym, ryzykiem płynności, ryzykiem kredytowym i ryzykiem operacyjnym, oraz ocenia ekspozycję Banku na poszczególne rodzaje ryzyka.

Członkowie Zarządu Banku, odpowiednio do swoich obowiązków i kompetencji, są odpowiedzialni za poszczególne rodzaje ryzyka występujące w działalności Banku. Prezes Zarządu Banku ponosi odpowiedzialność za ryzyko strategii biznesowej, ryzyko reputacji oraz ryzyko braku zgodności. Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem, jest odpowiedzialny za nadzór nad wszystkimi mierzalnymi rodzajami ryzyka, to jest nad ryzykiem rynkowym, ryzykiem płynności, ryzykiem kredytowym oraz nad ryzykiem operacyjnym, w szczególności odpowiada za wdrożenie strategii i realizację polityk zarządzania ryzykiem w Banku. Odpowiedzialność za nadzór nad ryzykiem inwestycyjnym ponosi Dyrektor Banku ds. Bankowości Inwestycyjnej, Członek Zarządu. Dyrektor Banku ds. Operacji i Informatyki, Członek Zarządu, odpowiada za ryzyko procesów operacyjnych. Ponadto, ryzyko kadrowe nadzorowane jest przez Dyrektora Banku ds. Zarządzania Kadrami.

Bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym, ryzykiem płynności, kredytowym i operacyjnym jest realizowane na różnych poziomach zarządczych Banku, począwszy od Zarządu Banku aż po jednostki operacyjnie monitorujące ryzyko oraz jednostki aktywnie zarządzające poszczególnymi rodzajami ryzyka. W celu realizacji powyższych zadań w zakresie zarządzania tymi rodzajami ryzyka, Zarząd Banku powołał szereg Komitetów, na które delegował uprawnienia w odniesieniu do poszczególnych elementów procesu zarządzania ryzykiem oraz określił odpowiednią strukturę organizacyjną Banku wraz z czytelnym podziałem kompetencji jednostek organizacyjnych. Struktura Komitetów jest przedstawiona na poniższym diagramie.

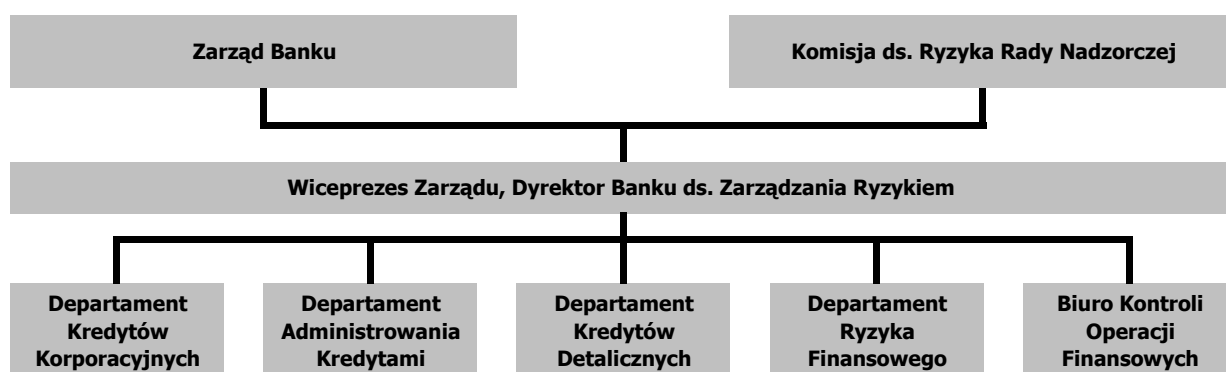

Komitet Ryzyka BRE Banku SA stanowi formę działania Zarządu Banku w zakresie kontroli i zarządzania ryzykiem finansowym - to jest ryzykiem rynkowym, ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej i ryzykiem płynności, - portfelowym ryzykiem kredytowym oraz ryzykiem operacyjnym, w tym koordynacji działań poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku zaangażowanych w procesy kontroli i zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. W skład Komitetu Ryzyka wchodzi czterech Członków Zarządu Banku, w tym, jako Przewodniczący Komitetu, Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem, Dyrektorzy jednostek monitorujących i kontrolujących ryzyko, Dyrektorzy jednostek, w których odbywa się operacyjnie zarządzanie ryzykiem, oraz Dyrektorzy Departamentu Controllingu i Informatyki Zarządczej, Departamentu Strategii i Departamentu Audytu Wewnętrznego. Do kompetencji Komitetu Ryzyka należą: ustalanie zasad kontroli ryzyka finansowego i operacyjnego, ustalanie limitów ryzyka, akceptacja metodologii wyznaczania kapitału regulacyjnego i ekonomicznego, akceptacja metodologii pomiaru ryzyka finansowego i form jego sprawozdawczości, ustalania zasad podziału operacji Banku na portfel handlowy i bankowy, ustalanie struktury i minimalnej wielkości rezerw płynnościowych Banku, podejmowanie

decyzji w sprawie neutralizacji sytuacji awaryjnej związanej z zagrożeniem utraty płynności. Ponadto, Komitet Ryzyka dokonuje regularnych przeglądów ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe, ryzyko stopy procentowej księgi bankowej, ryzyko płynności, ryzyko kredytowe w ujęciu portfelowym oraz ryzyko operacyjne, ocenia sytuację w zakresie adekwatności kapitałowej Banku i poziomu wymogów kapitałowych, strat operacyjnych i profilu ryzyka operacyjnego Banku, przestrzegania limitów ustalonych przez Komitet oraz wprowadzonych regulacyjnie przez instytucje nadzorcze, przestrzegania limitów rozliczeniowych i limitów przedrozliczeniowych, wyników finansowych jednostek front-office, zgodności cenowej zawieranych transakcji z sytuacją rynkową w chwili zawarcia transakcji. Posiedzenia Komitetu odbywają się co najmniej raz w miesiącu.

Komitet Kredytowy Zarządu Banku jest złożony z członków Zarządu, doradcy Zarządu oraz dyrektorów: Departamentu Kredytów Korporacyjnych, Departamentu Administrowania Kredytami (oba posiadający prawo głosu), Departamentu Transakcji Handlowych (bez prawa głosu). Komitet jest odpowiedzialny za decyzje kredytowe dotyczące: zaangażowania przekraczającego 50 milionów zł, konwersji długu na akcje i obligacje, itd. i inne decyzje przekraczające kompetencje niższych organów decyzyjnych. Komitet rozpatruje decyzje w trybie cotygodniowych posiedzeń, a w uzasadnionych przypadkach ad hoc.

Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem nadzoruje Pion Ryzyka, w którego skład wchodzi jednostki Banku przedstawione w dolnej części poniższego schematu.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest zintegrowanym i ciągłym procesem operacyjnym zarówno na poziomie transakcyjnym jak i portfelowym. Proces ten jest przeprowadzany w ramach departamentów kredytowych odpowiedzialnych za ściśle zdefiniowanie obszarów komplementarnych. Misją Departamentu Kredytów Korporacyjnych (DKK) jest przede wszystkim wdrożenie bankowej polityki kredytowej oraz kontrola i zarządzanie ryzykiem kredytowym Banku i jednostek zależnych Grupy BRE Banku w ramach Bankowości Korporacyjnej. Kluczowymi funkcjami DKK są: analiza i zarządzanie ryzykiem kredytowym Banku, jednostek zależnych Grupy BRE Banku (z wyłączeniem kredytów detalicznych), monitorowanie struktury zaangażowania portfela ryzyka, analizowanie i zarządzanie ryzykiem kredytowym dla kraju i kontrola limitów krajowych, kontrolowanie limitów w odniesieniu do klienta (dla klientów niefinansowych, banków i międzynarodowych instytucji finansowych), wyznaczanie ratingu klienta i ratingu EL (expected loss). Misją Departamentu Administrowania Kredytami (DAK) jest administrowanie ryzykiem kredytowym w ramach bankowości korporacyjnej i prywatnej. W szczególności DAK administruje rezerwami na ryzyko kredytowe oraz monitoruje ryzyko koncentracji dużych zaangażowań. Misją Departamentu Kredytów Detalicznych jest zarządzanie ryzykiem kredytowym w ramach bankowości detalicznej. Głównymi funkcjami zarządzania ryzykiem kredytowym departamentu jest administrowanie i wyliczanie wielkości kredytów dla klientów detalicznej, monitorowanie i egzekwowanie należności kredytowych oraz implementacja systemu podejmowania decyzji. Wszystkie trzy departamenty współpracują ściśle w wyznaczonych obszarach. Ostatecznie ryzyko kredytowe na poziomie portfela jest monitorowane, wyceniane i raportowane przez Departament Ryzyka Finansowego (DRF).

Kontrola ryzyka rynkowego jest realizowana w DRF oraz w Biurze Kontroli Operacji Finansowych (BKF). W tym zakresie DRF odpowiada za rozwój metod pomiaru ryzyka rynkowego i tworzenie modeli wyceny instrumentów finansowych, pomiar ekspozycji na ryzyko rynkowe portfeli jednostek front-office za pomocą wartości zagrożonej (tzw. VaR) oraz wartości testów warunków skrajnych. DRF monitoruje i kontroluje wykorzystanie limitów dla tych miar ustanowionych przez Komitet Ryzyka oraz zapewnia bieżące i okresowe raportowanie ekspozycji na ryzyko rynkowe dla jednostek front-office oraz odpowiednich Komitetów i bezpośrednio dla Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem. Ponadto DRF monitoruje poziom ryzyka rynkowego w spółkach Grupy BRE Banku.

BKF zajmuje się ustalaniem wyniku finansowego na transakcjach dokonywanych przez front-office oraz dostarczaniem codziennych informacji dotyczących wycen instrumentów finansowych do pionu finansów. Biuro również administruje systemami informatycznymi wykorzystywanymi przez front-office i w tym zakresie do jego kompetencji należy m.in. ustalanie praw dla użytkowników oraz zasilanie tych systemów w dane rynkowe. Do kompetencji BKF należy również kontrola wykonywania transakcji w ramach przyznaných limitów kredytowych

(obejmujących limity na ryzyko przedrozbiczeniowe, rozliczeniowe oraz limity na ryzyko emitenta i ryzyko kraju) na działalność handlową i eskalacja przekroczeń. Ponadto BKF weryfikuje czy transakcje zawierane przez front-office są wykonane po cenach rynkowych obowiązujących w momencie zawarcia transakcji.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma na celu zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności. Za zarządzanie płynnością Banku odpowiedzialny jest Departament Skarbu. Departament Ryzyka Finansowego odpowiada za kontrolę i bieżące monitorowanie ryzyka płynności finansowej Banku na poziomie strategicznym i raportuje do Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem oraz do Komitetu Ryzyka BRE Banku. Departament Ryzyka Finansowego monitoruje płynność finansową w trybie dziennym, wykorzystując metody oparte o analizę przepływów pieniężnych. Pomiar ryzyka płynności bazuje na modelu wewnętrznym, który został zbudowany na podstawie analiz specyfiki Banku, zmienności bazy depozytowej, koncentracji finansowania oraz planowanego rozwoju poszczególnych portfeli. Codziennemu monitorowaniu poddawane są między innymi wartość niedopasowania w określonych przedziałach czasowych (luka), poziom rezerw płynnościowych Banku oraz stopień wykorzystania zewnętrznych i wewnętrznych limitów płynnościowych. Bank ocenia na bieżąco sytuację płynnościową oraz prawdopodobieństwo jej pogorszenia, stosując metody scenariuszowe, w tym scenariusze typu *stress test*. Bank posiada procedurę awaryjną (LCP) na wypadek zagrożenia utraty płynności. Definiuje ona organizację systemu wczesnego ostrzegania, odpowiedzialność osób i Komitetów w odniesieniu do całości procesu postępowania awaryjnego oraz na poszczególnych jego etapach.

Funkcja kontroli i monitorowania ryzyka operacyjnego realizowana jest w BRE Banku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie BRE Banku przez Departament Ryzyka Finansowego. W celu kontroli ryzyka operacyjnego BRE Bank zbiera dane o zdarzeniach i stratach operacyjnych (baza danych strat operacyjnych), przeprowadza regularnie samoocenę ryzyka operacyjnego w jednostkach organizacyjnych, zbiera i monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka, a także tworzy i analizuje scenariusze ryzyka operacyjnego w celu identyfikacji zdarzeń, które potencjalnie mogą spowodować bardzo duże straty operacyjne. Jednocześnie utrzymywana jest komunikacja z wszystkimi obszarami działania Banku (zarówno obszarami biznesowymi, jak również wsparcia) w celu podjęcia działań zapobiegawczych w momencie zasygnalizowania przez systemy kontroli ryzyka krytycznych zdarzeń w jakimkolwiek obszarze działania. Wyniki kontroli i monitorowania ryzyka operacyjnego są regularnie raportowane do Zarządu Banku, do Komitetu Ryzyka BRE Banku oraz do Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem. W ramach sprawowania kontroli ryzyka operacyjnego Departament Ryzyka Finansowego blisko współpracuje z innymi jednostkami i projektami realizowanymi w Banku i odnoszącymi się do ryzyka operacyjnego, w szczególności wymienić tutaj można współpracę z Biurem Monitoringu Zgodności, Departamentem Audytu Wewnętrznego, projektem Zapewnienia Ciągłości Działania (BCP).

Zwiększony zakres funkcji kontroli ryzyka kredytowego na poziomie Grupy jest realizowany przez specjalnie utworzone w tym celu Biuro w Departamencie Kredytów Korporacyjnych. Głównymi zadaniami Biura są: analiza ryzyka kredytowego związanego z nowymi ekspozycjami Spółek oraz uczestnictwo w komitetach ryzyka kredytowego, monitorowanie ryzyka kredytowego największych zaangażowań, analiza jakości portfela kredytowego, uczestnictwo w projektach rozwoju i modyfikacji strategii, polityk oraz zasad zarządzania ryzykiem stosowanych przez Spółki, nadzór nad planowaniem oraz sposobem zawiązywania i rozwiązywania rezerw, ponadto audyt największych zaangażowań w odniesieniu do wszystkich zobowiązań Grupy (konsolidacja zobowiązań).

Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem w Banku odgrywa dobrze zorganizowany system raportowania. Z jednej strony, Dyrektorzy jednostek organizacyjnych Banku, w których odbywa się operacyjnie zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, raportują bezpośrednio i na bieżąco do Członków Zarządu nadzorujących te jednostki. Z drugiej strony, w zakresie ryzyk mierzalnych, jednostki Pionu Ryzyka kontrolujące i monitorujące ryzyko, przekazują niezależne raporty odnośnie ryzyka Dyrektorom jednostek Banku, w których odbywa się operacyjnie zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, oraz Dyrektorowi Banku ds. Zarządzania Ryzykiem i odpowiednim Komitetom Zarządu Banku. Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem regularnie przedstawia Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Zarządowi Banku raporty na temat nadzorowanych rodzajów ryzyka. Ponadto, powyższe organy otrzymują regularnie raporty informujące o całościowym profilu ryzyka Banku. W szczególności, kwartalny raport dotyczący ryzyka, przeznaczony na potrzeby Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, opracowywany przez jednostki Pionu Ryzyka, przedstawia całościowe syntetyczne ujęcie profilu ryzyka Banku. Ponadto, każde zdarzenie mające znaczący wpływ na profil ryzyka Banku jest doraźnie i bezzwłocznie raportowane na adekwatnym, do skali zaistniałej sytuacji, poziomie zarządzania ryzykiem.

Komitet ds. Zarządzania Kapitałem pod przewodnictwem Członka Zarządu (Dyrektora Banku ds. Finansów), jest ciałem kolegialnym pełniącym m.in. funkcję doradczą wobec Zarządu Banku w zakresie zarządzania kapitałem. W skład Komitetu wchodzi głównie Dyrektorzy departamentów z Pionu Finansów, Ryzyka, Bankowości Inwestycyjnej, Korporacyjnej i Detalicznej. Komitet w szczególności rekomenduje Zarządowi działania w zakresie zarządzania kapitałem, w tym Politykę Zarządzania Kapitałem Banku, działania dotyczące utrzymywania przez Bank i Grupę bezpiecznego poziomu i optymalnej struktury kapitałów, działania dotyczące zwiększania efektywności wykorzystania kapitałów, projekty procedur wewnętrznych Banku dotyczące procesów planowania i zarządzania kapitałowego.

Ponadto Komitet realizuje funkcje w zakresie monitorowania i kształtowania struktury, poziomu kapitałów w celu optymalnej alokacji kapitału przy uwzględnieniu wewnętrznej strategii Banku odnośnie poziomu współczynnika wypłacalności i wypracowania optymalnego zwrotu na kapitale. Dodatkowo Komitet uczestniczy w procesie identyfikacji i weryfikacji istotności ryzyk. Komitet posiada uprawnienia do podejmowania decyzji w zakresie:

- 1) ustalania zasad zarządzania kapitałem regulacyjnym i wewnętrznym,
- 2) akceptacji procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- 3) ustalania zasad szacowania i alokacji kapitału na poszczególne obszary działalności biznesowej Banku w zależności od faktycznie podejmowanego poziomu ryzyka,
- 4) określenia zasad ustalania marż minimalnych w odniesieniu do zaangażowanego kapitału i ponoszonego ryzyka,
- 5) wprowadzenia mierników kapitałowych,
- 6) limitów wykorzystywania kapitału na poszczególne obszary działalności biznesowej Banku i jednostki organizacyjne Banku.

Komitet posiada uprawnienia do akceptacji działań mających na celu optymalizację wykorzystania kapitału, oraz strategii kapitałowej Banku, a w szczególności długoterminowych celów kapitałowych Banku w zakresie adekwatności kapitałowej oraz preferowanej struktury kapitału.

W Banku działa Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Komitet ALCO pełni funkcje doradcze wobec Zarządu Banku w zakresie:

- 1) zarządzania aktywami i pasywami,
- 2) zarządzania płynnością,
- 3) finansowania Banku oraz Grupy BRE Banku.

Do jego zadań należy:

- 1) podejmowanie decyzji w zakresie płynności oraz źródeł finansowania z uwzględnieniem struktury walutowej i terminowej,
- 2) zarządzanie bilansem Banku poprzez system stawek transferowych funduszy,
- 3) przeprowadzanie regularnego przeglądu:
 - a) płynności,
 - b) wielkości i struktury walutowej oraz terminowej portfela kredytów i depozytów,
 - c) poziomu finansowania stabilnego w odniesieniu do kwoty aktywów niepłynnych,
 - d) kształtowania się aktywów ważonych ryzykiem, poziomu kapitału oraz współczynników kapitałowych,
- 4) przeprowadzanie analiz testów warunków skrajnych (stress – testy).

W skład Komitetu wchodzi:

- 1) Przewodniczący Komitetu – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Bankowości Inwestycyjnej,
- 2) Wiceprzewodniczący Komitetu – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Finansów,
- 3) Członkowie Komitetu:
 - a) Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny Banku,
 - b) Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem,
 - c) Dyrektor Departamentu Controllingu i Informacji Zarządczej,
 - d) Dyrektor Departamentu Rachunkowości,
 - e) Dyrektor Departamentu Ryzyka Finansowego,
 - f) Dyrektor Departamentu Skarbu.

Przewodniczący Komitetu może zapraszać na posiedzenia innych pracowników Banku lub spółek Grupy BRE Banku, gdy uzna, iż ich obecność jest uzasadniona zakresem tematycznym poruszanych zagadnień.

Komitet odbywa stałe posiedzenia raz w miesiącu. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący Komitetu, może zwołać z własnej inicjatywy lub na wniosek jednego z członków Komitetu, posiedzenie nadzwyczajne.

Kompetencje przy zatwierdzaniu decyzji kredytowych

Bank aktywnie zarządza ryzykiem kredytowym zmierzając do optymalizacji jego poziomu. W tym celu w całej strukturze Banku stosuje się jednolite zasady zarządzania ryzykiem kredytowym. Do głównych zasad należą: oddzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od funkcji biznesowych, ustalanie limitów zaangażowania, monitorowanie ryzyka koncentracji dużych zaangażowań oraz monitorowanie ryzyka koncentracji w innych istotnych wymiarach. Oddzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od funkcji biznesowych funkcjonuje w Banku na wszystkich szczeblach do poziomu Zarządu włącznie. Administrowanie zaangażowaniami niosącymi ryzyko kredytowe po udzieleniu produktu jest także realizowane w Pionie Ryzyka, w całkowitej niezależności od Pionu Sprzedaży. Ustalanie limitów zaangażowania dotyczy poszczególnych klientów oraz grup podmiotów powiązanych, branż i krajów itp. Monitorowanie ryzyka koncentracji dużych zaangażowań polega na limitowaniu, obserwacji i

rezerwacji przez jednostki oferujące produkty obarczone ryzykiem planowanych przyszłych ekspozycji w korespondencji z prawnymi limitami wynikającymi z ustawy Prawo bankowe.

W Pionie Bankowości Korporacyjnej funkcjonuje system podejmowania decyzji kredytowych. Decyzje w sprawach produktów obciążonych ryzykiem kredytowym podejmowane są przez organy decyzyjne, których skład, zadania i zasady działania są jednolite dla wszystkich szczebli, różnią się jedynie swoimi uprawnieniami. Kompetencje organów decyzyjnych są ustalane na podstawie kwoty dopuszczalnego łącznego zaangażowania Banku na Klienta lub grupę klientów powiązanych oraz ratingu zaangażowania na Klienta lub grupę klientów powiązanych, ustalanego zgodnie z wewnętrzną regulacją Banku. Zróżnicowanie ratingu oparte jest o prawdopodobieństwo utraty przez klienta zdolności spłaty jego zobowiązań. Każda decyzja kredytowa poprzedzona jest oceną ryzyka wykonaną przez doświadczonego analityka. Zasadniczym celem takiej analizy jest określenie tzw. EL-ratingu, czyli jakości klienta mierzonej ewentualną spodziewaną stratą wynikającą z zaangażowania Banku w finansowanie jego działalności. W zależności od wielkości zaangażowania Banku na klienta oraz jego ratingu decyzje podejmowane są przez właściwe organy decyzyjne.

Proces decyzyjny przy klientach bankowości prywatnej jest analogiczny, jak w korporacjach, tzn. organy decyzyjne (komitety kredytowe) podejmują decyzje w ramach przyznanych uprawnień, a na wyższy szczebel decyzyjny kierowane są odwołania od decyzji kredytowych. Produkty oferowane klientom bankowości prywatnej charakteryzują się elastyczną konstrukcją i każdorazowo są dostosowywane do indywidualnych potrzeb.

Innymi zasadami kieruje się Bank w ocenie ryzyka finansowania klientów detalicznych (mBank i MultiBank). Ze względu na odmienny profil tych klientów, wielkość zaangażowania na klienta oraz głęboką standaryzację produktów oferowanych tym klientom, ocena ryzyka oraz kryteria podejmowania decyzji kredytowych różnią się od tych dotyczących klientów korporacyjnych. Proces decyzyjny jest tu w znacznym stopniu zautomatyzowany, zarówno w zakresie pozyskiwania danych o kredytobiorcy z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł danych, jak i oceny ryzyka wykonywanej przy użyciu technik scoringowych i segmentacyjnych. Niewielki obszar uznaniowości dotyczy jedynie czynności polegających głównie na weryfikacji dokumentacji kredytowej. Czynności te wykonywane są przez komórki operacyjne umiejscowione w Pionie Ryzyka. W odniesieniu do klientów mBanku i MultiBanku wszelkie sytuacje odbiegające od standardu kierowane są na wyższy szczebel decyzyjny.

Szczególnie istotnym obszarem detalicznej działalności kredytowej Banku jest kredytowanie nieruchomości z zabezpieczeniem hipotecznym. Bank dąży do minimalizowania ryzyka zaniechania spłaty poprzez bardzo konserwatywne podejście do oceny zdolności kredytowej oraz preferencje dla klientów posiadających pozytywną historię kredytową. W odniesieniu do pozostałych produktów kredytowych oferowanych klientom mBanku i MultiBanku, Bank rygorystycznie przestrzega zasady nieudzielania kredytów niezabezpieczonych, takich jak limity w rachunku, karty kredytowe, pożyczki gotówkowe dla nowych klientów, nie posiadających wykształconej relacji z Bankiem lub pozytywnej historii kredytowej w systemie bankowym. Zasada ta skutecznie limituje zarówno ryzyko kredytowe jak i operacyjne.

Nowa Umowa Kapitałowa

Bank realizuje projekt wdrożenia metod zaawansowanych (AIRB) liczenia wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności. Efektem realizacji projektu będzie przygotowanie Banku do spełnienia wymogów AIRB Basel II i opracowanie wniosku przedkładanego KNF w celu uzyskania zgody na stosowanie metod zaawansowanych.

Z uwagi na bardzo dużą złożoność i kompleksowość procesu przygotowań do wdrożenia metod AIRB, projekt Basel II AIRB uzyskał najwyższy priorytet Zarządu Banku, a w realizację zadań projektowych zostali zaangażowani zarówno pracownicy Banku, pracownicy wspierającej Bank firmy konsultingowej, jak również liczny zespół specjalistów z Commerzbanku biorących udział w realizacji zadań projektowych.

Strategicznym celem projektu jest zapewnienie potencjału rozwojowego Grupy BRE Banku w wyniku optymalizacji poziomu i struktury aktywów ważonych ryzykiem, a w konsekwencji także lepszego dopasowania struktury i poziomu wymogów kapitałowych do profilu ryzyka wynikającego z prowadzonej działalności biznesowej.

Bardzo istotną wartością dodaną wynikającą z bezpośredniego zaangażowania w realizację projektu akcjonariusza strategicznego BRE Banku jest nie tylko operacyjna pomoc w realizacji zadań projektowych, ale także przepływ wiedzy, doświadczeń i rozwiązań zarówno metodologicznych jak i IT wypracowanych w ramach projektu Basel II AIRB w Commerzbanku. Rozwiązania te są adoptowane do potrzeb i uwarunkowań funkcjonowania BRE Banku, a także, co jest bardzo istotne, dobrze odzwierciedlają specyfikę polskiego rynku.

Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym

Ryzyko w kontraktach ubezpieczeniowych wiąże się z możliwością wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, a także z niepewnością co do wysokości świadczenia, do wypłaty którego zobowiązany jest ubezpieczyciel z tytułu tego zdarzenia. Z natury kontraktów ubezpieczeniowych ryzyko to jest więc losowe i tym samym nieprzewidywalne.

Dla portfela kontraktów ubezpieczeniowych, gdzie w momencie tworzenia produktu i kalkulacji składek ubezpieczeniowych, a także w momencie tworzenia planów finansowych na kolejne okresy rozliczeniowe stosuje się

zasady rachunku prawdopodobieństwa, podstawowym ryzykiem jest ryzyko rozbieżności pomiędzy rzeczywistymi odszkodowaniami a ich oczekiwanymi wartościami.

Ponieważ oszacowania współczynników szkodowości zwykle opierają się na danych historycznych istnieje ryzyko, że ich rzeczywista realizacja będzie różniła się od oczekiwanej ze względu na czynniki zmieniające się w czasie, takie jak:

- a) struktura demograficzna ubezpieczonych w umowach grupowych dotyczących zdrowia,
- b) regulacje prawne dotyczące rynku ubezpieczeniowego,
- c) pozostałe regulacje prawne, mające wpływ na rynek ubezpieczeniowy.

Czynnikiem zwiększającym ryzyko rozbieżności pomiędzy oszacowaniami współczynników szkodowości a ich rzeczywistą realizacją jest również zbyt mały portfel ubezpieczeń, który nie tylko nie pozwala na działanie Praw Wielkich Liczb, ale ponadto nie daje wystarczającej informacji statystycznej do prawidłowego zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym.

W celu zmniejszenia tego ryzyka Grupa koncentruje się głównie na zwiększaniu portfeli danych ryzyk ubezpieczeniowych przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka, jak również sumy na pojedynczym ryzyku, na swoim udziale poprzez stosowanie głębokiej reasekuracji.

W 2008 roku Grupa oferowała krótkoterminowe kontrakty ubezpieczeniowe majątkowe i osobowe zarówno w modelu indywidualnym, jak i grupowym, przy czym model grupowy stosowany jest dla portfela ubezpieczeń tzw. bancassurance.

Grupa oferuje również umowy indywidualne w modelu koasekuracji z innymi ubezpieczycielami.

Umowy indywidualne zawierane są zwykle na rok z możliwością odnowienia, z wyjątkiem umów ubezpieczenia turystycznego, które zawierane są na czas trwania wyjazdu zagranicznego, czyli od 1 do 90 dni. Grupa ma prawo raz do roku przy odnowieniu zaproponować nowe warunki umowy, lub też może takiego odnowienia w ogóle nie proponować.

Umowy grupowe zawierane są bezterminowo, przy czym Grupa ma prawo w każdym czasie zaproponować nowe warunki umowy z 3-miesięcznym okresem wypowiedzenia, z wyjątkiem umów finansowych, gdzie warunki umowy można zmienić za porozumieniem stron lub z 12-miesięcznym okresem wypowiedzenia.

Grupa reasekuruje kontrakty ubezpieczeniowe za pomocą umów reasekuracji.

Koncentracja ryzyka ubezpieczeniowego pokazana została zgodnie z podziałem i zakresem ryzyk według grup definiowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, a także według modelu sprzedaży - indywidualnego i grupowego.

Koncentracja ryzyka ubezpieczeniowego wyrażona w rezerwach na odszkodowania i świadczenia

Ryzyko brutto	31.12.2008	udział %
wypadku	995	5%
choroby	1 482	8%
casco pojazdów lądowych	2 701	14%
przedmiotów w transporcie	0	0%
szkód spowodowanych żywiołami	1 398	7%
pozostałych szkód rzeczowych	687	4%
odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych	4 042	20%
odpowiedzialności cywilnej	84	0%
kredytu	6 341	32%
gwarancji	450	2%
różnych ryzyk finansowych	202	1%
ochrony prawnej	48	0%
świadczenia pomocy	1 474	7%
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia brutto	19 904	100%

Ryzyko na udziale własnym	31.12.2008	udział %
wypadku	938	11%
choroby	1 482	17%
casco pojazdów lądowych	280	3%
przedmiotów w transporcie	0	0%
szkód spowodowanych żywiołami	411	5%
pozostałych szkód rzeczowych	595	7%
odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych	461	5%
odpowiedzialności cywilnej	63	1%
kredytu	3 277	38%
gwarancji	450	5%
różnych ryzyk finansowych	202	2%
ochrony prawnej	48	1%
świadczenia pomocy	391	5%
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	8 598	100%

Ryzyko brutto	31.12.2008	udział %
indywidualne	15 938	80%
grupowe	3 966	20%
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia	19 904	100%

Ryzyko na udziale własnym	31.12.2008	udział %
indywidualne	5 616	65%
grupowe	2 982	35%
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	8 598	100%

Analiza wrażliwości rezerw szkodowych

Ze względu na przyjętą metodę liczenia rezerwy IBNR („Naive loss ratio”) całkowite rezerwy na odszkodowania i świadczenia wraz z kosztami likwidacji zależą w zasadzie liniowo od założonego współczynnika szkodowości ULR („Ultimate loss ratio”), przyjętego do naliczenia rezerwy IBNR, z wyjątkiem sytuacji gdy współczynnik szkodowości obliczony jedynie na podstawie szkód już zgłoszonych w danej grupie ubezpieczeń przekroczy założoną wartość ULR.

Natomiast sama rezerwa IBNR jest wrażliwa na zmiany założonych współczynników szkodowości.

Analizę wrażliwości przeprowadzono jednocześnie dla wszystkich ubezpieczonych ryzyk w portfelu, poprzez zmianę prognozowanych współczynników IBNR przy niezmiennych pozostałych parametrach portfela.

Poniższa tabela odzwierciedla zmiany rezerwy IBNR przy zmianie parametrów prognozowanych współczynników szkodowości ULR (dane w tys. złotych):

Zmiana współczynnika ULR (%)	Zmiana rezerwy IBNR (%)	Wartość rezerwy IBNR (w tys. zł)	Zmiana wartości rezerwy IBNR (w tys. zł)	Wpływ na wynik finansowy po reasekuracji (w tys. zł)
(20)	(53)	6 876	7 686	4 212
(10)	(34)	9 660	4 902	2 943
-	-	14 562	-	-
10	37	19 884	(5 322)	(3 262)
20	73	25 207	(10 645)	(6 525)

Analiza adekwatności rezerw

W oparciu o przeprowadzoną analizę adekwatności rezerw główny aktuariusz stwierdza, że rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe (pomniejszone o aktywowane koszty akwizycji) na dzień 31 grudnia 2008 roku zostały utworzone na poziomie wystarczającym do pokrycia zobowiązań wynikających z umów ubezpieczeniowych zawartych do dnia 31 grudnia 2008 roku.

Przeprowadzona analiza obejmowała analizę adekwatności rezerwy składki.

Innym źródłem ryzyka ubezpieczeniowego jest zjawisko przestępczości ubezpieczeniowej obecne w większym lub mniejszym stopniu w większości produktów ubezpieczeniowych. Zjawisko to polega na wyłudzeniu odszkodowań lub świadczeń faktycznie nienależnych.

Metodami ograniczającymi skutki występowania tego zjawiska są m.in. działania prewencyjne podejmowane przez środowiska ubezpieczeniowe (rejstry itp.) oraz procedury zapobiegające przyjmowaniu takiego ryzyka do ubezpieczenia, czy też odpowiednie procedury likwidacji szkód.

Zarządzanie kapitałem

Od momentu rozpoczęcia działalności przez BRE Ubezpieczenia TU SA, tj. 15 stycznia 2007 roku, zarządzanie kapitałem obu spółek ubezpieczeniowych związane jest z dążeniem do zachowania stałej wypłacalności. Celem Grupy w zakresie zarządzania kapitałem jest zachowanie zdolności obu spółek ubezpieczeniowych wchodzących w skład Grupy do kontynuowania działalności oraz utrzymanie optymalnej struktury kapitału, aby zredukować koszty kapitału.

W tym celu Grupa na bieżąco monitoruje wartość środków własnych w relacji do marginesu wypłacalności oraz kapitału gwarancyjnego zgodnie z wymaganiami kapitałowymi nałożonymi przez przepisy obowiązujące w Polsce (Ustawa o działalności ubezpieczeniowej oraz Ustawa o rachunkowości wraz z odpowiednimi rozporządzeniami).

Zgodnie tymi przepisami spółka BRE Ubezpieczenia TU SA jest obowiązana posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny, przy czym kapitał gwarancyjny jest równy większej z wartości: jednej trzeciej marginesu wypłacalności i minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego.

Sposób wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalną wysokość kapitału gwarancyjnego określa rozporządzenie Ministra Finansów, które uwzględnia konieczność zapewnienia wypłacalności spółek prowadzących działalność ubezpieczeniową.

Środki własne spółki są to aktywa zakładu ubezpieczeń, z wyłączeniem aktywów:

- 1) przeznaczonych na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań;
- 2) wartości niematerialnych i prawnych innych niż DAC (Deferred Acquisition Cost - odroczone koszty akwizycji);
- 3) akcji i udziałów własnych będących w posiadaniu zakładu ubezpieczeń;
- 4) z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Spółka BRE Ubezpieczenia TU SA kieruje się przy wyliczaniu marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego jedynie wymogami ustawowymi.

Spółki ubezpieczeniowe sprawdzają zgodność kapitałów z wymogami ustawowymi na koniec każdego okresu bilansowego. W ciągu całego 2008 roku wymogi ustawowe zostały spełnione.

Poniższa tabela przedstawia środki własne spółki BRE Ubezpieczenia TU SA i stopień pokrycia nimi marginesu wypłacalności oraz kapitału gwarancyjnego na 31 grudnia 2008 roku.

w tys. zł	31.12.2008
Wielkości środków własnych	20 050
Margines wypłacalności	11 391
Minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego	11 512
1/3 kwoty marginesu wypłacalności	3 797
Nadwyżka środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności	8 659
Kapitał gwarancyjny	11 512
Nadwyżka środków własnych na pokrycie kapitału gwarancyjnego	8 538

Wpływ światowego kryzysu na zarządzanie ryzykiem finansowym i ubezpieczeniowym

Światowy kryzys finansowy miał wpływ również na stan polskiej gospodarki i spowodował, że polskie instytucje finansowe, banki w szczególności, znalazły się niekorzystnym środowisku. BRE Bank nie był wyjątkiem w tym względzie. Ponieważ jednym z głównych problemów, który się ujawnił od samego początku kryzysu, była wysychająca płynność na rynku międzybankowym, Komitet Ryzyka BRE Banku w październiku 2008 roku zdecydował żeby podjąć działania w ramach planu awaryjnego w celu zabezpieczenia zdolności Banku do regulowania swoich zobowiązań oraz w celu zapewnienia sobie stabilnych źródeł finansowania, mimo iż profil płynnościowy Banku w tym czasie był bezpieczny i stabilny. Dodatkowo, aby mieć możliwość adekwatnej oceny potrzeb płynnościowych Banku, scenariusze stosowane do określania profilu płynnościowego Banku zostały zmodyfikowane tak, aby odpowiadały bieżącej sytuacji na rynkach finansowych.

Drugim problemem, przed którym stanął Bank, była rosnąca ekspozycja kredytowa Banku na klientów korporacyjnych z tytułu zawartych transakcji pochodnych spowodowana przez gwałtowną zmianę trendów parametrów rynkowych, między innymi takich jak, przyspieszone osłabianie się złotego oraz wysoka zmienność rynkowa. W reakcji na tą sytuację, w uzupełnieniu do typowych działań w takich przypadkach, takich jak wezwania klientów do uzupełniania zabezpieczenia, Bank zweryfikował wewnętrzne parametry stosowane do wyznaczania przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej z tytułu zawieranych transakcji pochodnych tak, aby odzwierciedlała ona adekwatnie to ryzyko w napiętej sytuacji rynkowej. Ponadto, aby zapewnić rzetelną wycenę pozycji Banku w dłużnych papierach komercyjnych, Bank do wyceny tych papierów zastosował uaktualnione spready kredytowe,

które oprócz bieżącego ryzyka niewypłacalności emitenta, uwzględniają ryzyko koncentracji i koszt konsumpcji kapitału.

W obliczu kryzysu finansowego Bank zdecydował także, aby w procesie oceny adekwatności kapitałowej kapitał ekonomiczny Banku był kalkulowany konserwatywnie przy założeniu występowania silnych korelacji między poszczególnymi kategoriami ryzyka.

3.1 Strategia wykorzystywania instrumentów finansowych

Ze swojej natury działalność Grupy skupia się przede wszystkim na wykorzystywaniu instrumentów finansowych, w tym instrumentów pochodnych. Grupa przyjmuje depozyty klientów zarówno o stałym, jak i zmiennym oprocentowaniu, na różne okresy, oraz stara się wypracować wyższe niż przeciętne marże procentowe, lokując przyjęte środki w aktywa wysokiej jakości. Grupa stara się powiększać marże procentowe, gromadząc środki krótkoterminowe i pożyczając je na dłuższe okresy przy wyższym oprocentowaniu, zachowując przy tym wystarczający poziom płynności, aby móc regulować wszystkie pojawiające się zobowiązania.

Grupa stara się także poprawić swoje wyniki dzięki uzyskiwaniu wyższych niż przeciętne marż, po pomniejszeniu o rezerwy, poprzez pożyczanie środków klientom korporacyjnym i indywidualnym o różnej zdolności kredytowej. Zaangażowanie tego rodzaju obejmuje nie tylko kredyty i pożyczki wykazywane w bilansie, ale także gwarancje i inne zobowiązania pozabilansowe, takie jak akredytywy, gwarancje należytego wykonania i inne.

Grupa prowadzi również obrót instrumentami finansowymi notowanymi na giełdzie oraz dostępnymi na rynkach pozagiełdowych, w tym instrumentami pochodnymi, w celu wykorzystania krótkoterminowych zmian sytuacji na rynku instrumentów kapitałowych, obligacji, walut i stóp procentowych. Zarząd ustala limity poziomu zaangażowania w stosunku do pozycji rynkowych overnight i intra-day.

Rachunkowość zabezpieczeń

W prezentowanych w sprawozdaniu finansowym okresach sprawozdawczych Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

3.2 Ryzyko kredytowe

Grupa narażona jest na ryzyko kredytowe, czyli ryzyko, że kredytobiorca nie będzie mógł spłacić całości zobowiązania wobec Grupy w terminie. Na dzień bilansowy tworzone są rezerwy na poniesione straty. Ze względu na wysoką koncentrację portfela ryzyka, zmiany w gospodarce lub kondycji sektora gospodarki, który ma znaczny udział w portfelu Grupy, mogą powodować dodatkowe ryzyko, na które na dzień bilansowy nie utworzono rezerwy. W związku z tym kierownictwo dokładnie monitoruje klientów i grupy klientów, na których ekspozycja Banku jest znacząca.

Grupa zarządza poziomem ryzyka kredytowego, jakie podejmuje ustalając limity akceptowanego ryzyka w odniesieniu do jednego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych oraz poprzez strukturę sublimitów. Sublimity pozwalają z jednej strony dopasować funkcjonalnie limit do potrzeb klientów, z drugiej strony kontrolować poprawność wykorzystania postawionych do dyspozycji klienta środków. Zarządzanie ryzykiem uwzględnia także ustalanie limitów w odniesieniu do koncentracji terytorialnej i branżowej. Ryzyko kredytowe monitorowane jest na bieżąco, na podstawie wpływających dokumentów finansowych klientów oraz na podstawie obserwacji wszelkich trendów, sygnałów i prognoz gospodarczych. Dodatkowo Grupa dysponuje dostępem do baz zewnętrznych oraz serwisów informacyjnych, zbierających dane gospodarcze w wielu przekrojach.

Niekorzystny rozwój sytuacji rynkowej wymagał od Grupy wprowadzenia istotnych modyfikacji polityki kredytowej. Konieczne stało się wprowadzenie bardziej konserwatywnych rozwiązań w odniesieniu do oceny zdolności kredytowej oraz dopuszczalnych zabezpieczeń. Najważniejsze zmiany dotyczyły:

1. parametrów modelu obliczania zdolności kredytowej, co spowodowało obniżenie dostępnej,
2. ograniczenia w kredytowaniu klientów bez udokumentowanej pozytywnej historii kredytowej,
3. wprowadzenie ograniczeń w obszarze udzielania kredytów na nieruchomości znajdujące się w procesie budowy,
4. ograniczenie dostępnej kwoty kredytu dla transakcji charakteryzujących się najwyższą szkodowością i/lub zabezpieczonych na nieruchomościach zlokalizowanych na rynkach o niskim poziomie płynności (poprzez ograniczenie dopuszczalnych poziomów LtV),
5. ograniczenie maksymalnej kwoty kredytu hipotecznego z tzw. ubezpieczeniem niskiego wkładu do poziomu 100% wartości nieruchomości,
6. w ramach kredytów udzielanych małym firmom wprowadzenie zasady o obowiązkowym zabezpieczeniu w postaci hipoteki dla kredytów o wartości powyżej 1 mln PLN oraz o obniżeniu dla tego typu transakcji dopuszczalnego poziomu LtV o 20 punktów procentowych.

Ryzyko kredytowe w działalności ubezpieczeniowej Grupy jest znacznie ograniczone poprzez politykę bezpiecznego lokowania wszystkich posiadanych środków. W celu ograniczenia tego ryzyka środki lokowane są głównie w lokaty

terminowe w banku i w papiery dłużne skarbu państwa. W toku operacyjnej działalności ubezpieczeniowej ryzyko kredytowe występuje głównie przy windykacji należności regresowych od sprawców szkód w ubezpieczeniach finansowych, jak również w ubezpieczeniach obowiązkowych odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przy składce rozłożonej na raty. Ryzyko braku możliwości przeprowadzenia w pełni skutecznej windykacji zarówno należnych składek jak i należności regresowych uwzględnione zostało w kalkulacji składek ubezpieczeniowych. Ryzyko kredytowe związane jest również z reasekuracją bierną Grupy. W celu ograniczenia tego ryzyka Grupa w swojej polityce zarządzania ryzykiem przewiduje korzystanie jedynie z reasekuratorów posiadających rating na poziomie zadowalającym lub wyższym w horyzoncie długoterminowym.

3.2.1 Zabezpieczenia

Instrumenty pochodne

Grupa sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami pochodnymi netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych, stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów. Poziomem ekspozycji na to ryzyko kredytowe zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów, łącznie z potencjalną ekspozycją na ryzyko wynikające ze zmian na rynku. W przypadku wzrostu wartości ekspozycji (wzrost wyceny korzystnej dla Banku lub teoretycznie wzrost wag ryzyka do kalkulacji potencjalnej straty) z tytułu transakcji pochodnych lub w przypadku przekroczenia kwoty limitu, klient jest wzywany do złożenia (lub uzupełnienia) zabezpieczenia. Zwykle nie uzyskuje się zabezpieczeń w odniesieniu do ryzyka kredytowego związanego z tymi instrumentami, z wyjątkiem sytuacji, gdy Grupa wymaga od kontrahentów depozytów zabezpieczających.

Specjalne porozumienia ramowe

Grupa dodatkowo ogranicza ryzyko strat kredytowych zawierając specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe z zasady nie powodują kompensaty aktywów i zobowiązań bilansowych, ponieważ transakcje zazwyczaj rozlicza się w kwotach brutto. Ryzyko kredytowe związane z korzystnymi umowami jest jednak zmniejszane poprzez specjalne porozumienie ramowe, ponieważ w przypadku naruszenia warunków umowy wszystkie rozliczenia z kontrahentem są wypowiedane i realizowane w kwotach netto. Całkowita ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu instrumentów pochodnych objętych specjalnymi porozumieniami ramowymi może w krótkim czasie ulec znacznym zmianom, ponieważ ma na nie wpływ każda transakcja objęta porozumieniem.

Zobowiązania pozabilansowe o charakterze kredytowym

Głównym celem tych instrumentów jest zapewnienie dostępności środków dla klientów zgodnie z zapotrzebowaniem. Gwarancje i akredytywy "stand by", stanowiące nieodwołalne zapewnienia, że Grupa spłaci zobowiązania klienta wobec osób trzecich, jeżeli klient nie będzie w stanie ich spłacić, są związane z takim samym ryzykiem jak kredyty. Akredytywy dokumentowe i akredytywy typu listu kredytowego (CLC), które są pisemnymi zobowiązaniami Grupy wydanymi na rzecz klienta, upoważniającymi osoby trzecie do wypisywania czeków na Grupę do ustalonej kwoty na określonych warunkach, są zabezpieczone na dostawach towarów, których dotyczą, przez co związane są z mniejszym ryzykiem niż bezpośredni kredyt.

Zobowiązania pozabilansowe o charakterze kredytowym dotyczą niewykorzystanej części udzielonych kredytów, gwarancji i akredytyw. Jeżeli chodzi o ryzyko kredytowe z tytułu zobowiązań do udzielenia kredytu, Grupa jest potencjalnie narażona na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów kredytowych. Grupa monitoruje okresy obowiązywania zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ w przypadku dłuższych okresów ryzyko kredytowe jest zazwyczaj większe.

Zabezpieczenia na papierach wartościowych wynikające z transakcji *buy sell back*

Bank przyjmuje zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych z tytułu zawartych transakcji *buy sell back*. W zależności od umowy zabezpieczenie to może być sprzedane lub ponownie zastawione. Łączna wartość rynkowa zabezpieczeń, które mogą być sprzedane lub ponownie zastawione także w przypadku braku defaultu klienta, na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 925 775 tys. zł (31 grudnia 2007 roku - 1 183 586 tys. zł), w tym wartość przyjętych zabezpieczeń ponownie sprzedanych lub obciążonych innym zastawem na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 806 583 tys. zł (31 grudnia 2007 roku - 1 129 754 tys. zł).

Zabezpieczenia akceptowane przez BRE Bank

Bank, podejmując decyzję o udzieleniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, dąży do uzyskania adekwatnego do podejmowanego ryzyka zabezpieczenia o jak najwyższej jakości. Jakość zaproponowanych zabezpieczeń rzeczowych ocenia się według ich płynności i wartości rynkowej, natomiast zabezpieczeń osobistych według sytuacji finansowej zabezpieczającego. Ponadto w ocenie jakości zabezpieczenia istotne znaczenie ma jego wpływ na utratę wartości portfela kredytowego. Jakość akceptowanych zabezpieczeń jest skorelowana z kwotą produktu obciążonego ryzykiem kredytowym oraz z poziomem ryzyka związanego z udzieleniem danego produktu.

Do najczęściej stosowanych przez Bank form zabezpieczeń należą:

- a) kaucja pieniężna,
- b) depozyt gwarancyjny lub blokada pieniężna w BRE Banku SA,
- c) przelew wierzytelności (cesja praw),
- d) hipoteka na nieruchomościach,
- e) zastaw rejestrowy,
- f) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- g) weksel - w tym weksel gwarancyjny in blanco z deklaracją wekslową,
- h) list patronacki wystawiony przez firmę, której wiarygodność i rzetelność znana jest na międzynarodowych rynkach finansowych,
- i) gwarancje i poręczenia.

W przypadku zabezpieczeń typu osobistego (np. poręczenie, gwarancja) dokonywana jest ocena kondycji i wiarygodności podmiotu wystawiającego takie zabezpieczenie do dyspozycji Banku.

W przypadku zabezpieczeń rzeczowych stosuje się następujące zasady oceny ich wartości:

Wartość środków trwałych ustanowionych jako zabezpieczenia ustalana jest na podstawie operatu szacunkowego, sporządzonego przez uprawnionego rzeczoznawcę. Przedłożony w Banku operat jest weryfikowany przez zespół specjalistów usytuowany w Departamencie Kredytów Korporacyjnych, który sprawdza poprawność przyjęcia wartości rynkowej oraz ocenia płynność zabezpieczenia z punktu widzenia Banku. W procesie weryfikacji brane są pod uwagę następujące czynniki:

- a) dla zabezpieczeń na nieruchomościach:
 - rodzaj nieruchomości (przemysłowa, mieszkalna, komercyjna),
 - status prawny,
 - przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
 - charakterystyka techniczna budynków i budowli,
 - charakterystyka gruntu,
 - sytuacja na lokalnym rynku,
 - inne czynniki cenotwórcze,
- b) dla zabezpieczeń na maszynach i urządzeniach:
 - ogólne przeznaczenie i funkcja w procesie technologicznym/możliwości alternatywnego wykorzystania,
 - charakterystyka techniczna i parametry,
 - warunki eksploatacji i utrzymania,
 - dostępność podobnych maszyn i urządzeń,
 - aktualna sytuacja rynkowa,
 - prognozowane trendy zapotrzebowania na określone maszyny w powiązaniu z sytuacją w sektorach przemysłowych stosujących te maszyny,
- c) dla zabezpieczeń ustanowionych na zapasach:
 - wymagania formalno-prawne dotyczące określonych produktów (np. certyfikat bezpieczeństwa "CE" dla sprzętu elektrycznego, dopuszczenie UDT dla urządzeń pracujących pod ciśnieniem itd.),
 - możliwości sprzedaży,
 - wymagane warunki magazynowania (np. dla materiałów papierowych wrażliwych na wilgoć, materiałów precyzyjnych wrażliwych na zapylenie itp.),
 - ochrona i ubezpieczenia zarówno obiektu magazynowego jak i przechowywanych w nim towarów.

Zabezpieczenia akceptowane przez Spółki Grupy BRE Banku

Spółki grupy BRE Banku SA akceptują różne formy prawnych zabezpieczeń produktów obarczonych ryzykiem kredytowym. Ich katalog uzależniony jest od specyfiki prowadzonej działalności i oferowanych produktów. Rolę uniwersalnego zabezpieczenia, usprawniającego ewentualne dochodzenie należności, pełni weksel in blanco.

BRE Bank Hipoteczny jako podstawowe zabezpieczenie stosuje hipotekę na finansowanej nieruchomości. Dodatkowymi zabezpieczeniami mogą być poręczenia wekslowe lub cywilne właścicieli spółki kredytobiorcy, bądź zastaw na akcjach lub udziałach w spółce kredytobiorcy. Na okres niezbędny do skutecznego ustanowienia

zabezpieczenia może zostać przyjęte ubezpieczenie kredytu w zaakceptowanym przez bank zakładzie ubezpieczeniowym.

BRE Leasing stosuje katalog zabezpieczeń najbardziej zbliżony do BRE Banku. Akceptuje zarówno standardowe zabezpieczenia osobiste – poręczenia wekslowe i według prawa cywilnego, listy patronackie, gwarancje, jak i rzeczowe – hipoteki zwykłe i kaucyjne, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na zabezpieczenie, przelewy wierzytelności, cesje należności i praw z polisy oraz kaucje. Ponadto często przyjmowanym zabezpieczeniem jest warunkowe przejęcie długu – przy tym zabezpieczeniu możliwe jest przyjęcie oceny ryzyka związanego z warunkowo-korzystającym. BRE Leasing przyjmuje również oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji.

Spółki faktoringowe akceptują jedynie formy zabezpieczeń o dużej płynności. Obok weksli własnych in blanco są to przede wszystkim poręczenia wekslowe właścicieli spółki klienta, cesje wierzytelności z rachunków bankowych (głównie prowadzonych przez BRE Bank), ubezpieczenia należności, cesje praw z polis ubezpieczeniowych należności zawartych przez klientów. W przypadku prowadzenia obsługi kilku spółek wchodzących w skład jednej grupy kapitałowej, zwyczajowym zabezpieczeniem jest pełnomocnictwo do krzyżowego zarachowania środków z umów zawartych z poszczególnymi spółkami.

Spółki ubezpieczeniowe, które zabezpieczają swoją działalność przez ryzykiem kredytowym zarówno poprzez politykę bezpiecznego lokowania wszystkich posiadanych środków jak i szeroką reasekurację, nie posiadają dodatkowych zabezpieczeń aktywów narażonych na ryzyko kredytowe.

3.2.2 Opis systemu ratingowego

System ratingowy BRE Banku

Obecna metodologia ratingowa (RC-POL) jest dwustopniowa, oparta o:

- rating dłużnika (PD-rating) - określa prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań (PD – *Probability of Default*)
- rating kredytowy (EL-rating) - określa oczekiwaną stratę (EL, ang. *Expected Loss*), i bierze pod uwagę zarówno ryzyko związane z klientem (PD) jak i specyfikę transakcji (LGD, ang. *Loss Given Default* – strata na skutek zaniechania regulowania zobowiązań). EL wyrażone jest w postaci iloczynu PD*LGD. Wskaźnik EL wykorzystywany jest głównie na etapie podejmowania decyzji kredytowej.

Rating dostarcza względne miary ryzyka kredytowego zarówno w skali procentowej (PD% i EL%) jak też według umownej skali od 1,0 do 6,5 (PD-rating, EL-rating).

Kalkulacja PD oparta jest o siedem etapów, które obejmują:

1. Analizę finansową raportów rocznych - opartą na funkcji dyskryminacyjnej, w postaci regresji logistycznej zestawu 9 wskaźników finansowych, oraz odpowiadającej jej statusowi klienta *default/non-default* w horyzoncie jednego roku;
2. Analizę finansową danych śródrocznych obejmującą:
 - ocenę istotnych dla ratingu tendencji,
 - wzrost wartości PD za opóźnienia w aktualizacji danych;
3. Ocenę terminowości składania sprawozdań finansowych;
4. Ocenę ryzyk jakościowych:
 - ocena ryzyk obejmuje analizę: danych makroekonomicznych, ryzyk biznesowych, jakości zarządzania, tworzenia wartości dodanej, zasad rachunkowości i innych czynników;
5. Wskaźniki ostrzegawcze:
 - 29 wskaźników ostrzegawczych:
 - 14 wskaźników ostrzegawczych wyprowadzonych z analizy finansowej lub jakościowej analizy ryzyka (odpowiedzi),
 - 15 bezpośrednich wskaźników ostrzegawczych,
 - 3 kryteria powodujące obniżenie oceny pośredniej do najniższej,
 - pozostałe 3 kroki wpływające na rating;
6. Stopień integracji grupy dłużnika:
 - uwzględnienie PD spółki nadrzędnej,
 - zróżnicowane postępowanie w zależności od PD spółki nadrzędnej;
7. Uwzględnienie dodatkowych kryteriów jakościowych (ang. *overruling*):
 - możliwa jest manualna zmiana PD o jeden stopień w skali.

Rating kredytowy oparty o oczekiwaną stratę (EL) powstaje poprzez nałożenie na ocenę ryzyka klienta analizy ryzyka transakcyjnego wynikającego z wielkości zaangażowania (EAD, ang. *Exposure At Default* – ekspozycja w

chwili zaniechania regulowania zobowiązań) oraz z charakteru i stopnia zabezpieczenia transakcji zawartych z danym klientem (LGD – strata na skutek zaniechania regulowania zobowiązań).

EAD jest wielkością obecnego zaangażowania bilansowego powiększonego o założony stopień wykorzystania zobowiązań pozabilansowych banku w chwili zaistnienia stanu „default”.

LGD wyrażone jako procent EAD jest funkcją możliwej do realizacji wartości zabezpieczeń rzeczowych i finansowych, zależnej od typu oraz wartości zabezpieczenia, typu transakcji oraz współczynnika odzyskania należności z innych źródeł niż zabezpieczenia (uzależnionego od typu klienta).

System ratingowy generuje prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań dla kredytobiorców bezpośrednio w postaci PD wyrażonych w procentach na skali ciągłej. Klasy ratingowe tworzone są w oparciu o procedury dzielenia na grupy PD wyrażonego w procentach na podstawie drabinki geometrycznej.

Mapowanie wewnętrznej skali ratingowej PD do ratingów zewnętrznych

Pod-portfel	1				2				3	4				5				6	7				8	
PD rating	1,0 - 1,2	1,4	1,6	1,8	2	2,2	2,4 - 2,6	2,8	3	3,2 - 3,4	3,6	3,8	4	4,2 - 4,6	4,8	5	5,2 - 5,4	5,6 - 5,8					Brak ratingu	6,1 - 6,5
S&P	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	BBB+	BBB	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC do CC-							Nie dotyczy	C, D-I, D-II
	Stopień inwestycyjny									Stopień nieinwestycyjny													Default	

System ratingowy jest oparty na rozwiązaniach Commerzbanku dla średnich klientów (RC-GER). Główna część metodologii została opracowana przez Departament Kontroli Ryzyka Commerzbanku, podobnie rozwiązanie IT. Mapowanie wewnętrznej skali ratingowej do ratingów zewnętrznych odbywa się na podstawie statystyki PD.

Dostosowanie do specyfiki BRE Banku było skoncentrowane głównie na:

- przekształceniu i uzgodnieniu standardów finansowych,
- kalibracji do wewnętrznych danych na temat wskaźników PD dla rynku polskiego,
- dostosowaniu metodologii ratingów opartych o PD (wpływ danych śródrocznych),
- parametryzacji korekt wartości zabezpieczeń (ocena wysokości straty w przypadku zaniechania regulowania zobowiązań przez kontrahenta (LGD)),
- opracowaniu własnych interfejsów w celu zapewnienia możliwości wymiany danych pomiędzy innymi systemami Banku.

Zasady kalkulacji wartości rezerwy portfelowej dla należności korporacyjnych i detalicznych w oparciu o system ratingowy

Rezerwa portfelowa tworzona jest na portfelu kredytowym klientów, którzy nie zostali zaklasyfikowani do kategorii default. Portfel podzielony jest na 8 pod-portfeli dla korporacji w oparciu o ocenę ratingową Klienta (rating), wyznaczonych poprzez agregację zbliżonych ocen skali ratingowej zgodnie z tabelą zaprezentowaną powyżej.

Pod-portfele stanowią grupy homogeniczne, mające zbliżony profil ryzyka kredytowego. Kwota rezerw jest sumą strat poniesionych w wyniku zaistnienia zdarzeń ekonomicznych, które na dzień obliczania rezerw nie zostały jeszcze zidentyfikowane przez Bank.

Prawdopodobieństwo ujawnienia się straty jest modelowane regresją logistyczną opartą na wskaźnikach finansowych i danych jakościowych. Model jest kalibrowany na wewnętrznych danych Banku obejmujących kilkuletni okres obserwacji portfela korporacyjnego. Ustalono, że 9 miesięcy to średni okres, jaki upływa między zaistnieniem negatywnego zdarzenia ekonomicznego a możliwością jego rejestracji przez Bank, jest to tzw. okres identyfikacji straty (LIP). Zatem w obliczeniach przyjęto horyzont obserwacji równy 9 miesięcy. Wielkość poniesionej straty jest założona na poziomie aktualnego zaangażowania pomnożonego przez LGD (parametr określający stratę na skutek zaniechania regulowania zobowiązań) wyznaczonego przez model ratingowy RC-POL na etapie kalkulacji EL-ratingu.

Charakterystyka korporacyjnego systemu ratingowego jako modelu wrażliwego na zmiany cyklu koniunkturalnego (ang. Point-in-Time), jak też uwzględnienie w modelu finansowych danych śródrocznych oraz wskaźników ostrzegawczych w ocenie Zarządu Banku zapewnia adekwatną reakcję wyliczonych kwot rezerw portfelowych na zmieniające się warunki rynkowe.

Dodatkowo w IV kwartale 2008 roku zrezygnowano z poprzednio planowanej eliminacji dotychczasowych, konserwatywnych założeń modelu (Credit Conversion Factor- CCF=100%, coroczna rekalkulacja modelu) tak, aby zamortyzować oczekiwany efekt opóźnienia pomiędzy szybko pogarszającym się otoczeniem makroekonomicznym a wskazaniem modelu.

Dla potrzeb kalkulacji rezerw na należności detaliczne, kontrakty kredytowe klasyfikowane są do 21 pod-portfeli – grup kontraktów cechujących się zbliżonym poziomem ryzyka. Każdej transakcji przyporządkowane są dwa parametry: prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia niewypłacalności klienta (PD) oraz wielkość straty wynikającej z tego tytułu (LGD). Kontrakty w ramach jednego pod-portfela, o tym samym statusie zaległości,

charakteryzują jednakowe wartości parametrów PD i LGD. Rezerwa portfelowa tworzona jest dla transakcji, w przypadku których nie wystąpiło zdarzenie niewypłacalności, jak również dla należności zaniechanych, w przypadku których uwzględnia się wartość PD równą 100%.

W przypadku należności detalicznych, definicja zdarzenia niewypłacalności stosowana jest w odniesieniu do poszczególnych transakcji kredytowych, a nie dłużników. Oznacza to, że zaniechanie jednego zobowiązania przez dłużnika nie powoduje uznania za zaniechane wszystkich innych jego zobowiązań. Natomiast w przypadku, gdy status zaniechania dotyczy klienta (np. w wyniku wyłudzenia kredytu), wszystkie jego transakcje uznane zostają za zaniechane.

Procedura kalkulacji rezerwy portfelowej na należności detaliczne uwzględnienia zamortyzowaną wartość ekspozycji kredytowej oraz parametry PD i LGD, obliczone na podstawie obserwacji historycznych dla poszczególnych podportfeli.

W 2008 roku wprowadzono zmianę dotyczącą okresu identyfikacji straty (LIP) w stosunku do ekspozycji detalicznych. Polegała ona na wydłużeniu horyzontu czasowego z trzech do czterech miesięcy. Zmiana poprzedzona została przeprowadzeniem odpowiedniej analizy historycznej, wskazującej na lepsze dopasowanie modelu do rzeczywistej sytuacji rynkowej przy zastosowaniu horyzontu czteromiesięcznego.

Wszystkie Spółki Grupy BRE Banku SA, których działalność obarczona jest ryzykiem kredytowym, przed zawarciem transakcji i w trakcie jej trwania – w trybie monitoringu – przeprowadzają ocenę ryzyka opierając się przy tym o systemy ratingowe. Wykazują one różnice w zależności od charakteru prowadzonej działalności, przy czym wszystkie spółki faktoringowe używają jednolitego wspólnego rozwiązania, zaś leasing i kredyty hipoteczne udzielane są w oparciu o zindywidualizowane systemy. Cechą wspólną jest natomiast dwustopniowy charakter metodologii – w pierwszym kroku wyznaczany jest rating klienta, w drugim zaś rating transakcji/portfela. Obie powyższe oceny łącznie tworzą rating ryzyka finansowania. Badaniu poddawane są wskaźniki liczbowe i cechy natury jakościowej, których wpływ na ryzyko został uznany za największy. W zależności od charakteru prowadzonej działalności oraz ocenianego produktu, różnie rozkłada się nacisk na poszczególne klasyfikacje ryzyka (klient/transakcja).

Ratingi stosowane w Spółkach Grupy powstały w oparciu o rozwiązania przejęte z BRE Banku lub przy zastosowaniu podejścia eksperckiego.

3.2.3 Pomiar utraty wartości

Bank dokonuje pomiaru utraty wartości dla ekspozycji kredytowych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości nr 37 i 39. Narzędziem do wyliczania odpisów aktualizujących dla zaangażowań z utratą wartości udzielonych klientom korporacyjnym oraz bankom jest intranetowa aplikacja IMPAIRMENT. Proces identyfikacji klientów z utratą wartości i kalkulacji odpisów aktualizacyjnych przebiega następująco:

- określenie przy podejściu indywidualnym wystąpienia przesłanek utraty wartości a przy ich wystąpieniu klasyfikacja klienta do kategorii default,
- określenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zarówno z zabezpieczeń jak i z bieżącej działalności klienta,
- kalkulacja utraty wartości uwzględniająca przyszłą wartość szacowanych odzysków zdyskontowanych efektywną stopą procentową,
- ewidencja księgowa odpisów aktualizujących (rezerw celowych).

W przypadku braku wystąpienia przesłanek utraty wartości wobec klienta, w oparciu o prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań (PD – *probability of default*) wyliczana jest rezerwa na zaistniałe lecz nieujawnione straty (IBNI - *Incurring But Not Identified Losses*).

W części detalicznej Banku wysokość odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości ustalana jest, podobnie jak w części korporacyjnej, z wykorzystaniem systemu IMPAIRMENT. Ekspozycje detaliczne klasyfikowane są do kategorii default w przypadku gdy:

- zaległość spłaty przekracza 90 dni dla zobowiązania w kwocie wyższej od 200 PLN,
- transakcja ma charakter wyłudzenia (fraud),
- transakcja podlega restrukturyzacji.

Kontrakty restrukturyzowane oraz wyłudzenia rozpoznawane są w drodze analizy indywidualnej, podczas gdy pozostałe przypadki default oznaczane są automatycznie przez aplikację. W części detalicznej Banku sposób pomiaru utraty wartości oparty jest na metodzie portfelowej, za wyjątkiem wybranych ekspozycji hipotecznych analizowanych indywidualnie.

Spółki Grupy posiadają własne modele szacowania utraty wartości aktywów finansowych. Wszystkie te modele spełniają wymogi określone powyżej.

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy, odnoszących się do kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz pokrycia ekspozycji odpisem z tytułu utraty wartości dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Grupę (opis modelu ratingu jest przedstawiony powyżej).

PD/Rating	31.12.2008		31.12.2007	
	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)
1	38,36	0,01	31,21	0,01
2	24,22	0,17	11,89	0,12
3	9,51	0,35	21,08	0,30
4	17,35	0,81	17,03	0,67
5	3,22	1,40	5,22	1,54
6	0,20	2,77	0,34	2,72
7	0,54	2,25	0,24	1,79
8	1,80	0,00	6,49	0,28
pozostałe *)	2,73	3,05	4,57	1,68
kategoria default	2,07	47,27	1,93	54,85
Razem	100,00	1,34	100,00	1,44

* pozostałe dotyczą spółek, które nie stosują systemów analogicznych jak BRE Bank SA

3.2.4 Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe – przed uwzględnieniem przyjętych zabezpieczeń

	na dzień	31.12.2008	31.12.2007
Ekspozycja na ryzyko kredytowe związana z aktywami bilansowymi:			
Weksle uprawnione do redyskonta		9 238	23 259
Należności od banków		6 104 093	2 089 936
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:		52 142 477	33 682 665
Klienci indywidualni:		26 358 681	13 692 771
– Należności bieżące		3 358 878	2 184 779
– Kredyty terminowe, w tym:		22 999 803	11 507 992
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe		21 453 528	10 597 448
Klienci korporacyjni:		24 451 911	18 978 524
– Należności bieżące		3 649 710	2 688 130
– Kredyty terminowe:		18 352 141	13 864 715
udzielone dużym klientom		4 004 260	2 934 338
udzielone średnim i małym klientom		14 347 881	10 930 377
– Transakcje reverse repo/ buy sell back		407 579	669 018
– Pozostałe		2 042 481	1 756 661
Klienci budżetowi		663 201	598 841
Inne należności		668 684	412 529
Aktywa handlowe			
– Papiery dłużne		4 616 433	4 253 719
Pochodne instrumenty finansowe		5 632 872	2 272 638
Papiery inwestycyjne			
– Papiery dłużne		5 405 918	5 997 991
Aktywa zastawione		3 445 281	2 812 277
Inne aktywa		1 034 543	880 663
Razem ekspozycja związana z aktywami bilansowymi		78 390 855	52 013 148
Ekspozycja na ryzyko kredytowe związana z pozycjami pozabilansowymi:			
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe		15 899 977	14 407 045
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy		3 027 249	2 739 787
Razem ekspozycja związana z pozycjami pozabilansowymi		18 927 226	17 146 832
Razem ekspozycje związane z aktywami bilansowymi i pozycjami pozabilansowymi		97 318 081	69 159 980

Powyższa tabela przedstawia maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku, bez uwzględnienia wartości zabezpieczeń i związanej z nimi poprawy sytuacji kredytowej. Zaangażowania bilansowe ujęte w tabeli zostały zaprezentowane według wartości netto.

Jak pokazano powyżej, 74,30% maksymalnej ekspozycji związanej z aktywami bilansowymi pochodzi z należności od banków i klientów (31 grudnia 2007 r. – 68,78%); 6,90% reprezentuje inwestycje w dłużne papiery wartościowe (31 grudnia 2007 r. – 11,53%).

System zarządzania jest efektywny pod względem kontroli i utrzymywania minimalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupy, wynikające z wykazywanych kredytów i pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych, co przejawia się między innymi następującymi trendami i wielkościami:

- 62,58% portfela kredytów i pożyczek jest klasyfikowane na dwóch najwyższych poziomach wewnętrznego systemu oceny (31 grudnia 2007 r. – 43,10%);

- 92,84% portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom nie należy do kategorii należności przeterminowanych ani z utratą wartości (31 grudnia 2007 r. – 93,31%);
- 95,67 % inwestycji w dłużne papiery wartościowe uzyskało przynajmniej rating kredytowy: A- (31 grudnia 2007 r. - 81,88%).

3.2.5 Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	31.12.2008		31.12.2007	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	49 208 781	92,84	32 067 523	93,31
Przeterminowane, bez utraty wartości	2 623 337	4,95	1 497 468	4,36
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	1 170 091	2,21	800 377	2,33
Razem brutto	53 002 209	100,00	34 365 368	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(859 732)	1,62	(682 703)	1,99
Razem netto	52 142 477	98,38	33 682 665	98,01

W poniższej tabeli przedstawiono należności od banków:

Należności od banków	31.12.2008		31.12.2007	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	6 058 244	98,75	2 095 145	100,00
Przeterminowane, bez utraty wartości	-	0,00	-	-
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	76 863	1,25	-	-
Razem brutto	6 135 107	100,00	2 095 145	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(31 014)	0,51	(5 209)	0,25
Razem netto	6 104 093	99,49	2 089 936	99,75

Całkowita kwota rezerw na kredyty i pożyczki z utratą wartości wynosi 890 746 tys. zł (31 grudnia 2007 r. - 687 912 tys. zł), z czego 692 866 tys. zł (31 grudnia 2007 r. - 570 243 tys. zł) reprezentuje rezerwy na kredyty, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości, a pozostała kwota 197 880 tys. zł reprezentuje rezerwę portfelową (31 grudnia 2007 r. - 117 669 tys. zł). Dalsze informacje dotyczące odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków i klientów zostały przedstawione w notach 19 i 22.

W 2008 roku kwota przyznanych kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy wzrosła o 54,81% w porównaniu do końca 2007 roku, zarówno dzięki ekspansji na rynku kredytów detalicznych jak i korporacyjnych. W celu zminimalizowania potencjalnego wzrostu ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupa skupiła uwagę na rynku przedsiębiorstw korporacyjnych i na klientach detalicznych zapewniających wystarczające zabezpieczenie.

Kredyty i pożyczki nieprzeterminowane, bez utraty wartości

31 grudnia 2008 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	Banki
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe				
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom						
PD/ Rating												
1	609 828	20 615 417	20 489 595	58 956	261 450	336 888	-	-	626 455	-	22 508 994	3 679 406
2	1 628 787	1 017 109	54 732	1 126 613	1 572 879	5 057 688	-	-	3 336	-	10 406 412	1 779 064
3	87 981	389 573	57 084	800 380	1 158 370	1 632 196	-	-	444	-	4 068 944	219 697
4	734 496	-	-	1 221 116	767 729	4 764 187	-	393 646	30 602	-	7 911 776	154 175
5	-	-	-	267 741	13 428	936 784	-	-	-	-	1 217 953	54 504
6	-	-	-	10 949	-	88 671	-	-	-	-	99 630	-
7	-	-	-	11 762	17 454	140 292	-	-	-	-	169 508	29 286
8	-	-	-	1 159	-	-	407 579	-	-	668 684	1 077 422	34 880
pozostałe *)	-	-	-	8 446	-	21 611	-	1 492 505	-	-	1 522 562	107 232
kategoria default	315	6 118	1 642	19 878	2 984	196 295	-	-	-	-	225 590	-
Razem	3 061 407	22 028 217	20 603 053	3 527 000	3 794 294	13 174 612	407 579	1 886 151	660 837	668 684	49 208 781	6 058 244

31 grudnia 2007 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	Banki
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym:	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe				
			kredyty mieszkaniowe i hipoteczne		udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom						
PD/ Rating												
1	830 083	10 667 540	10 247 208	20 583	350	100 339	-	-	15	-	11 618 910	2 026 989
2	560 089	182 790	-	471 053	420 428	1 236 998	-	-	-	-	2 871 358	1 753
3	630 807	345 759	100 149	653 210	1 200 462	3 834 188	-	-	577 571	-	7 241 997	-
4	-	-	-	876 519	732 039	3 334 698	-	298 942	4 365	-	5 246 563	484
5	-	-	-	408 769	167 611	1 039 668	-	-	6 229	-	1 622 277	-
6	-	-	-	10 635	34 477	77 794	-	-	-	-	122 906	-
7	-	-	-	10 573	2 763	61 265	-	-	-	-	74 601	-
8	-	-	-	128 140	178 642	455 501	669 018	-	3 883	412 529	1 847 713	-
pozostałe *)	-	-	-	3 623	34	33 241	-	1 373 108	-	-	1 410 006	65 919
kategoria default	111	1 232	135	224	-	9 625	-	-	-	-	11 192	-
Razem	2 021 090	11 197 321	10 347 492	2 583 329	2 736 806	10 183 317	669 018	1 672 050	592 063	412 529	32 067 523	2 095 145

*) pozostałe dotyczą spółek, które nie stosują systemów ratingowych analogicznych jak BRE Bank

Kredyty i pożyczki przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości

Kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane, lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości, przedstawiono poniżej w podziale na klasy aktywów. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż o 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości, chyba że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu.

31 grudnia 2008 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	Banki	
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back					Pozostałe
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom						
do 30 dni	254 029	830 478	734 204	19 511	203 588	814 502	-	36 299	2 743	2 161 150	-	
od 31 do 60 dni	40 731	68 244	59 298	11 350	3 219	201 553	-	11 699	-	336 796	-	
od 61 do 90 dni	33 377	31 674	23 856	8 759	211	51 219	-	151	-	125 391	-	
Razem	328 137	930 396	817 358	39 620	207 018	1 067 274	-	48 149	2 743	2 623 337	-	

31 grudnia 2007 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci	Banki
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym:	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe				
			kredyty mieszkaniowe i hipoteczne		udzielone dużym klientom	udzielone Średnim i małym klientom						
do 30 dni	136 395	238 146	190 570	17 261	78 936	619 726	-	43 415	4 416	-	1 138 295	-
od 31 do 60 dni	17 224	24 617	21 709	3 298	-	72 548	-	6 648	-	-	124 335	-
od 61 do 90 dni	15 903	16 350	13 086	34 838	133 439	31 408	-	224	2 676	-	234 838	-
Razem	169 522	279 113	225 365	55 397	212 375	723 682	-	50 287	7 092	-	1 497 468	-

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość godziwa zabezpieczeń kredytów hipotecznych udzielonych klientom detalicznym wynosiła 605 891 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 250 296 tys. zł) dla grupy kredytów przeterminowanych, bez rozpoznanej utraty wartości.

Dla portfela kredytów korporacyjnych, w momencie początkowego ujęcia kredytów i pożyczek, wartość godziwa zabezpieczeń jest ustalana w oparciu o techniki wyceny stosowane powszechnie dla odpowiednich aktywów. W kolejnych okresach, wartość godziwa jest aktualizowana poprzez odniesienie do cen rynkowych podobnych aktywów, lub na podstawie przeprowadzonej wyceny, jeśli jest to wymagane. Aktualne procedury zarządzania ryzykiem kredytowym portfela przeterminowanego bez utraty wartości (w tym monitoring zgodnie z Notą 3.2.1) nie wymagają aktualizacji wartości godziwej zabezpieczeń na każdy dzień bilansowy.

Kredyty i pożyczki, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości

Wartość netto kredytów i pożyczek z rozpozną indywidualnie utratą wartości wyniosła 244 370 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 230 134 tys. zł). Poniżej przedstawiono kwoty brutto kredytów i pożyczek, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości (przed uwzględnieniem przepływów pieniężnych z tytułu posiadanych zabezpieczeń oraz oczekiwanych spłat), w podziale na klasy aktywów, wraz z odpowiadającą im wartością godziwą zabezpieczeń.

	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym:	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe			
			kredyty mieszkaniowe i hipoteczne		udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
31 grudnia 2008 r.											
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	175 332	130 199	69 151	191 123	33 954	463 182	-	176 301	-	-	1 170 091
Wartość godziwa zabezpieczeń	8 913	66 825	55 725	59 493	-	203 594	-	-	-	-	338 825
31 grudnia 2007 r.											
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	111 074	98 305	49 477	129 367	13 637	364 900	-	83 094	-	-	800 377
Wartość godziwa zabezpieczeń	13 708	53 167	47 277	45 391	4 334	90 610	-	-	-	-	207 210

Wartość godziwa zabezpieczeń została ustalona jako wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z tytułu zabezpieczeń zdyskontowanych na dzień bilansowy efektywną stopą procentową.

Grupa charakteryzuje się konserwatywnym podejściem w obszarze weryfikacji wartości zabezpieczeń i ustalania dopuszczalnych poziomów wskaźnika LtV. Polityka w tym zakresie narzuca szczególnie istotne ograniczenia w przypadku transakcji cechujących się wyższą od średniej szkodowością (pożyczki i kredyty konsolidacyjne) oraz/lub zabezpieczanych na nieruchomościach o niskiej płynności (zlokalizowanych na rynkach słabo rozwiniętych).

Zmniejszenie wartości brutto kredytów i pożyczek z utratą wartości nastąpiło głównie w wyniku sprzedaży wyodrębnionej części portfela.

W dwunastomiesięcznym okresie zakończonym 31 grudnia 2008 roku Grupa rozpoznała utratę wartości zaangażowań wobec banków w kwocie 26 212 tys. zł (31 grudnia 2007 r.: 0 zł).

Renegocjowane kredyty i pożyczki

Renegocjowanie warunków umownych pożyczek i kredytów stanowi przesłankę utraty wartości, chyba że renegocjacja warunków umownych nie była wymuszona sytuacją dłużnika, a przeprowadzona była na normalnych zasadach biznesowych. Proces restrukturyzacji polega na zmianie umów w zakresie wydłużenia okresu płatności, rozpoznanych planów naprawczych, modyfikacji i odłożenia spłaty długu klienta, który w wyniku tego procesu klasyfikowany jest do portfela default. Praktyka i procedury procesu restrukturyzacji opierają się na

współczynnikach i kryteriach, które w opinii zarządu pokazują, że płatności mają być z największym prawdopodobieństwem uregulowane na czas. Procedury restrukturyzacji są uwarunkowane regularnymi przeglądami. Najczęściej restrukturyzacja jest przeprowadzana w odniesieniu do pożyczek terminowych. Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości rozpoznaje się utratę wartości kredytów renegocjowanych, jeżeli zmiana warunków umownych wynika z wyższego ryzyka kredytowego. Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość kredytów renegocjowanych bez rozpoznanej utraty wartości wyniosła 49 655 tys. zł.

3.2.6 Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane dłużne papiery wartościowe

31 grudnia 2008 r.	Przeznaczone do obrotu oraz aktywa zastawione			Lokacyjne dłużne papiery wartościowe oraz aktywa zastawione	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	-	-	-
AA- do AA+	-	-	-	2 399	2 399
A- do A+	836 767	874 579	3 470 236	7 700 044	12 881 626
BBB+ do BBB-	-	-	49 908	-	49 908
BB+ do BB-	-	-	-	-	-
B+ do B-	-	-	67 228	-	67 228
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	414 499	51 972	466 471
Razem	836 767	874 579	4 001 871	7 754 415	13 467 632

31 grudnia 2007 r.	Przeznaczone do obrotu oraz aktywa zastawione			Lokacyjne dłużne papiery wartościowe oraz aktywa zastawione	Razem
Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe	Pozostałe dłużne		
AAA	-	-	-	19 649	19 649
AA- do AA+	-	-	74 934	30 675	105 609
A- do A+	4 733 535	25 623	1 342 722	4 470 175	10 572 055
BBB+ do BBB-	-	-	-	-	-
BB+ do BB-	-	-	-	-	-
B+ do B-	-	-	1 015	-	1 015
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	807 725	1 557 934	2 365 659
Razem	4 733 535	25 623	2 226 396	6 078 433	13 063 987

W 2008 roku kwota pozostałych dłużnych papierów wartościowych z ratingiem A- do A+ obejmowała papiery wartościowe emitowane przez bank centralny o wartości 3 162 714 tys. zł (2007 r. – 1 296 845 tys. zł).

Informacja o odpisach z tytułu utraty wartości lokacyjnych dłużnych papierów wartościowych znajduje się w Nocie 23.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wszystkie zaprezentowane powyżej instrumenty dłużne były instrumentami nieprzeterminowanymi, bez utraty wartości.

3.2.7 Przejęte zabezpieczenia

W 2008 roku Grupa nie dokonała przejęć i sprzedaży aktywów ustanowionych jako zabezpieczenia. W 2007 roku Grupa uzyskała aktywa o wartości netto 122 tys. zł (przejęcia minus sprzedaże).

Grupa klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w pkt 2.19. Aktywa przejęte za długi zaklasyfikowane jako aktywa do zbycia zostaną wystawione na sprzedaż na właściwym dla nich rynku oraz zbyte w najszybszym możliwym terminie. Proces sprzedaży przejętych przez Bank zabezpieczeń jest zorganizowany zgodnie z polityką i procedurami określonymi przez Biuro Restrukturyzacji i Windykacji dla poszczególnych rodzajów przejmowanych zabezpieczeń. Polityką Spółek Grupy jest sprzedaż przejętych aktywów lub – jak to ma miejsce w przypadku leasingu – oddanie w ponowny leasing innemu klientowi. Do rzadkości należą przypadki gospodarowania przejętych aktywów na potrzeby własne – czynność taka musi być ekonomicznie uzasadniona i odzwierciedlać pilną potrzebę Spółki oraz musi uzyskać każdorazowo aprobatę jej zarządu. W 2008 roku Grupa nie posiadała żadnych trudnozbywalnych aktywów przejętych jako zabezpieczenia. Aktywa przejęte za długi ujmowane są w pozycji „Inne aktywa” (Nota 27).

3.3 Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych

Ryzyko koncentracji geograficznej

W celu aktywnego zarządzania ryzykiem koncentracji na kraje Grupa:

- przestrzega sformalizowanych procedur mających na celu identyfikację, pomiar oraz monitorowanie tego ryzyka,
- przestrzega sformalizowanych limitów ograniczających ryzyko na kraje oraz zasady postępowania w przypadku przekroczenia tych limitów,
- posiada system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka na kraje, wspierający proces decyzyjny dotyczący zarządzania,
- utrzymuje kontakty z wyselekcjonowaną grupą największych banków o dobrym ratingu, aktywnych w obsłudze transakcji zagranicznych. Na niektórych rynkach, których ryzyko jest trudne do oszacowania, Grupa korzysta z usług swoich zagranicznych korespondentów, na przykład Commerzbanku, oraz z ubezpieczenia w KUKE pokrywającego ryzyko ekonomiczne i polityczne.

Nie wyodrębnia się w Grupie BRE Banku aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych według obszarów geograficznych z uwagi na nieistotność geograficznego zróżnicowania ryzyk.

Ryzyko koncentracji branżowej

W przypadku koncentracji w branżach, dodatkowo analizowany jest udział Grupy w finansowaniu całego sektora oraz sytuacja klientów Grupy na tle kondycji finansowej firm z danej branży. W tym celu Grupa korzysta z bazy statystycznej, która poszczególne wskaźniki finansowe każdego z klientów Banku umieszcza w siatce decylowej tego wskaźnika dla danej branży. Pozwala to monitorować ryzyko branżowe portfela Grupy w sytuacji, gdy kondycja całej branży podlega, ze względu na czynniki zewnętrzne, szybkim zmianom.

Limity branżowe ustala się dla branż, zdefiniowanych przez BRE Bank SA zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku, w kwartalnych okresach sprawozdawczych. Monitorowaniu i analizie podlegają wszystkie branże, na które Bank ma zaangażowanie powyżej 700 mln zł, a także dodatkowo wskazane przez Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem. O ile Komitet Kredytowy Banku nie postanowi inaczej, ustala się limit zaangażowania Grupy w dowolną branżę na poziomie nie wyższym niż:

- 10% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o niskim ryzyku,
- 8% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o średnim ryzyku,
- 6% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o wysokim ryzyku.

W przypadku przekroczenia jakiegokolwiek limitu branżowego lub przewidywania, że taki limit może być przekroczony w następnym okresie sprawozdawczym, wprowadzane są działania zapobiegające przekroczeniu limitów.

Poniższa tabela prezentuje strukturę koncentracji zaangażowania Grupy BRE Banku SA w poszczególne branże.

Lp	Branże	Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)		Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)	
		31.12.2008	%	31.12.2007	%
1.	Osoby fizyczne	26 653 688	50,29%	13 876 425	40,38%
2.	Obsługa nieruchomości	3 632 976	6,85%	2 456 477	7,15%
3.	Transport i biura turystyczne	2 130 806	4,02%	1 595 068	4,64%
4.	Budownictwo	1 931 461	3,64%	1 365 710	3,97%
5.	Pozostały handel hurtowy	1 284 879	2,42%	1 028 121	2,99%
6.	Metale	1 256 768	2,37%	1 042 027	3,03%
7.	Paliwa płynne i gaz ziemny	1 076 000	2,03%	390 206	1,14%
8.	Materiały budowlane	934 353	1,76%	508 890	1,48%
9.	Energetyka i ciepłownictwo	930 687	1,76%	438 640	1,28%
10.	Zarządzanie, consulting, reklama	904 823	1,71%	664 117	1,93%
11.	Drewno i meble	894 538	1,69%	664 033	1,93%
12.	Leasing i wynajem	790 312	1,49%	624 267	1,82%
13.	Motoryzacja	789 591	1,49%	605 902	1,76%
14.	Podstawowe artykuły spożywcze	704 515	1,33%	284 647	0,83%
15.	Chemia i tworzywa sztuczne	610 935	1,15%	545 202	1,59%
16.	Informatyka i telekomunikacja	466 919	0,88%	446 297	1,30%
17.	Administracja publiczna	269 054	0,51%	166 393	0,48%
18.	Hotele i restauracje	267 582	0,50%	259 483	0,76%
19.	Pośrednictwo finansowe	36 687	0,07%	44 854	0,13%

Łączne zaangażowanie Grupy w wyżej wymienione branże (poza osobami fizycznymi) wynosi 35,68% portfela kredytowego (2007 r. – 38,21%). Ryzyko inwestycyjne tych branż (w 5 – stopniowej skali, tj.: małe, średnie, podwyższone, wysokie i bardzo wysokie), według stanu na koniec 2008 roku, oszacowane w oparciu o najnowsze opracowanie Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową oraz na podstawie rekomendacji analityków branżowych Banku, zostało sklasyfikowane następująco:

Obsługa nieruchomości	- podwyższone
Transport i biura turystyczne	- wysokie
Budownictwo	- podwyższone
Pozostały handel hurtowy	- średnie
Metale	- wysokie
Paliwa płynne i gaz ziemny	- średnie
Materiały budowlane	- podwyższone
Energetyka i ciepłownictwo	- średnie
Zarządzanie, consulting, reklama	- podwyższone
Drewno i meble	- wysokie
Leasing i wynajem	- podwyższone
Motoryzacja	- wysokie
Podstawowe artykuły spożywcze	- średnie
Chemia i tworzywa sztuczne	- podwyższone
Informatyka i telekomunikacja	- średnie
Administracja publiczna	- średnie
Hotele i restauracje	- podwyższone
Pośrednictwo finansowe	- średnie

Ryzyko koncentracji dużych zaangażowań

Celem procesu zarządzania ryzykiem koncentracji dużych zaangażowań jest bieżący monitoring oraz kontrola zaangażowań pod kątem przestrzegania limitów prawnych. W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem przekroczenia prawnych limitów w spółkach Grupy:

- są ustalane wewnętrzne limity mniejsze niż określone w ustawie Prawo bankowe,
- dla klientów, których zaangażowanie przekracza 5% funduszy własnych, jest wprowadzony proces rezerwacji (pozwoleń) limitów zaangażowań,
- prowadzony jest tygodniowy raporting dotyczący dużych zaangażowań przeznaczony dla uczestników procesów kredytowego i inwestycyjnego.

Działania te mają bezpośredni wpływ na decyzje organów spółek Grupy dotyczące akceptowania zwiększania i podejmowania zaangażowań wobec klientów.

Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (włączając banki i brokerów) podlega dalszym ograniczeniom w formie szczegółowych limitów dotyczących narażenia na ryzyko bilansowe i pozabilansowe oraz dziennych limitów ryzyka dostaw dotyczących pozycji takich jak walutowe kontrakty terminowe. Faktyczna ekspozycja na ryzyko jest codziennie porównywana z dopuszczalnym limitem.

Poziomem ekspozycji na ryzyko kredytowe zarządza się poprzez regularną analizę zdolności kredytobiorców oraz potencjalnych kredytobiorców do spłaty odsetek i kapitału oraz, w razie potrzeby, poprzez zmianę limitów kredytowych. Poziomem narażenia na ryzyko kredytowe zarządza się również poprzez uzyskiwanie zabezpieczeń oraz gwarancji.

3.4 Ryzyko rynkowe

Bank narażony jest na ryzyko rynkowe rozumiane jako ryzyko zmian bieżącej wyceny instrumentów finansowych tworzących portfele Banku, które wynikają ze zmian cen i wartości parametrów rynkowych. Ekspozycja na ryzyko rynkowe Banku wynika z otwartych pozycji w instrumentach odsetkowych, walutowych i kapitałowych, które narażone są na rynkowe zmiany wartości odpowiednich czynników ryzyka, a w szczególności na zmiany wartości stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i poziomu indeksów oraz zmienności tych czynników ryzyka.

Ryzyko rynkowe wynika zarówno z pozycji zaliczanych do księgi handlowej jak i stanowiących księgę bankową. Portfele handlowe Banku są zbudowane z pozycji powstających w wyniku zawartych transakcji handlowych z klientami Banku lub z transakcji, w których Bank działa jako animator rynku. Na księgę bankową składają się pozycje wynikające z zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku, głównie z obszarów bankowości korporacyjnej, inwestycyjnej i detalicznej, oraz z zarządzania płynnością Banku. Zarządzanie operacyjne ryzykiem rynkowym odbywa się w jednostkach front office – w Departamencie Skarbu odpowiadającym głównie za pozycje księgi bankowej oraz w Departamencie Rynków Finansowych zarządzającym głównie pozycjami księgi handlowej. Ryzyko rynkowe wynikające z transakcji zawieranych przez inne jednostki Banku, co do zasady, jest transferowane do Departamentu Skarbu lub Departamentu Rynków Finansowych odpowiednio do rodzaju ryzyka.

Zarządzanie strategiczne ryzykiem rynkowym, w tym niezależny monitoring i kontrola, odbywa się w jednostkach Banku oddzielonych funkcjonalnie od jednostek zarządzających pozycjami – w tym w Departamencie Ryzyka Finansowego, a decyzje odnoszące się do strategicznego zarządzania ryzykiem rynkowym podejmuje Komitet Ryzyka BRE Banku. Zarządzanie ryzykiem rynkowym odbywa się zgodnie z przyjętą przez Radę Nadzorczą strategią i polityką zarządzania ryzykiem rynkowym w BRE Banku.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka rynkowego, na które Bank jest narażony, Zarząd Banku, przez decyzje Komitetu Ryzyka, ustala limity ryzyka rynkowego - limity wartości zagrożonej oraz limity testów warunków skrajnych. Limity ryzyka rynkowego pozycji Banku są na bieżąco monitorowane w trybie dziennym.

Poziom ekspozycji na ryzyko rynkowe

Kwantyfikacja poziomu ryzyka rynkowego pozycji Grupy odbywa się przez pomiar wartości zagrożonej (tzw. VaR) oraz przez przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Wartość zagrożona

Podstawową miarą ryzyka rynkowego stosowaną do portfeli księgi handlowej oraz portfeli księgi bankowej jest wartość zagrożona (Value at Risk – VaR). VaR jest miarą statystyczną, która wyraża potencjalną stratę, na jaką narażony jest portfel w przeciągu określonego czasu, dla danego poziomu ufności, w normalnych warunkach rynkowych, z tytułu zmian czynników ryzyka takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji oraz zmienności (volatility) określonych czynników ryzyka (kursów, stóp, cen). Potencjalność straty oznacza, że z wcześniej ustalonym, dużym prawdopodobieństwem (poziom ufności), przy którym wyznaczana jest wartość zagrożona, w ciągu zadanego okresu można się spodziewać straty mniejszej niż wyznaczona wartość VaR. Wartość zagrożona jest wyznaczana metodą symulacji historycznej, bazującej na szeregach czasowych o długości 254 (1 rok) zaobserwowanych wartości wszystkich czynników ryzyka, od których zależne są portfele Banku. Bank monitoruje wartość zagrożoną na poziomie ufności 97,5% dla jednodniowego okresu utrzymywania pozycji.

Dzięki stosowaniu w procesie wyznaczania wartości zagrożonej dokładnych metod wyceny instrumentów finansowych, monitorowana przez Bank wielkość VaR prawidłowo odzwierciedla ryzyko rynkowe nieliniowych instrumentów finansowych, takich jak na przykład opcje. Model wyznaczania wartości zagrożonej jest poddawany na bieżąco testom weryfikacji historycznej.

Poniższa tabela przedstawia poziom ryzyka rynkowego Grupy BRE Banku według stanów na dzień 31 grudnia 2008 roku i w celach porównawczych na koniec 2007 roku, mierzony wartością zagrożoną (przy poziomie ufności 97,5% dla jednodniowego okresu utrzymywania pozycji) oraz wartości średnie, najmniejsze i największe w szeregach obserwacji wartości zagrożonej na koniec miesiąca w 2008 roku i 2007 roku odpowiednio.

w tys. zł	2008 rok				2007 rok			
	31.12.2008	średnia	maksimum	minimum	31.12.2007	średnia	maksimum	minimum
BRE	8 623	5 733	11 575	3 284	5 041	5 512	7 774	3 916
Spółki BRE	3 120	1 259	3 120	298	285	486	1 313	172
Grupa (niezdywersyfikowany)	11 743	6 991	14 531	3 825	5 341	5 999	8 188	4 181
Grupa (zdywersyfikowany)	9 108	5 864	11 898	3 315	5 045	5 526	7 780	3 920

Zasadniczym źródłem ryzyka rynkowego Grupy BRE Banku są pozycje Banku. Dokładniejsza analiza struktury ryzyka rynkowego mierzonego wartością zagrożoną (przy poziomie ufności 97,5% dla prezentowanych okresów) pozycji Banku jest przedstawiona w poniższej tabeli. Wartości średnie, najmniejsze i największe wartości zagrożonej prezentowane w tabeli zostały wyznaczone na podstawie szeregów dziennych obserwacji wartości zagrożonej w 2008 roku i 2007 roku odpowiednio.

w tys. zł	2008 rok				2007 rok			
	31.12.2008	średnia	maksimum	minimum	31.12.2007	średnia	maksimum	minimum
Ryzyko stopy procentowej	5 409	4 649	8 173	2 378	4 722	5 189	9 587	3 449
Ryzyko walutowe	3 301	927	3 301	378	455	976	2 454	182
Ryzyko cen akcji	66	273	906	11	155	260	944	6
VaR całkowity	8 623	5 309	11 575	2 336	5 041	5 754	10 275	3 530

Wykorzystanie limitów wartości zagrożonej dla księgi handlowej było w 2008 roku na bezpiecznym poziomie i średnio dla portfeli handlowych Departamentu Rynków Finansowych (DFM) wynosiło 27%, a dla portfeli Departamentu Skarbu (DS) 24%.

Na wysokość wartości zagrożonej (VaR) miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową, takich jak obligacje skarbowe, papiery komercyjne, transakcje wymiany stóp procentowych oraz, w drugiej kolejności, portfele instrumentów wrażliwych na zmiany kursów wymiany walut, takich jak opcje walutowe oraz transakcje wymiany walut. W IV kwartale 2008 roku istotnym czynnikiem ryzyka w portfelu handlowym DFM, prócz kursów walutowych, były zmienności implikowane opcji walutowych. Pozostałe grupy czynników ryzyka miały relatywnie mniejszy wpływ na wartość VaR.

Test warunków skrajnych

Dodatkową miarą ryzyka rynkowego, uzupełniającą pomiar wartości zagrożonej, jest test warunków skrajnych, który pokazuje hipotetyczną zmianę bieżącej wyceny portfeli Banku, która nastąpiłaby w skutek przyjęcia przez czynniki ryzyka wyspecyfikowanych skrajnych wartości w horyzoncie jednodniowym. Bank stosuje dwie metody przeprowadzania testów warunków skrajnych: jedną, w której scenariusze zmian czynników ryzyka zostały

skonstruowane na podstawie dużych zmian parametrów rynkowych zaobserwowanych w przeszłych rynkowych sytuacjach kryzysowych, oraz drugą, w której scenariusze składają się z dużych, ekstremalnie skorelowanych zmian, jednakowych w każdej grupie, wartości czynników ryzyka. Na wartości testu warunków skrajnych nałożony jest limit, który ma charakter liczby kontrolnej. Średnia wartość testu warunków skrajnych (opartych na zaobserwowanych przeszłych sytuacjach kryzysowych) wynosiła w 2008 roku dla portfeli handlowych DRF 20 mln zł, a dla portfeli DS 42 mln zł.

3.5 Ryzyko walutowe

Grupa jest narażona na wpływ zmian kursów walutowych. Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku. Tabele te przedstawiają aktywa i zobowiązania Grupy według wartości bilansowej, w podziale walutowym.

31.12.2008	PLN	EUR	USD	CHF	GBP	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 437 968	19 637	4 939	27	170	49 592	2 512 333
Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym	9 238	-	-	-	-	-	9 238
Należności od banków	3 053 778	827 883	477 045	749 715	24 144	971 528	6 104 093
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 545 632	66 383	12 606	-	-	-	4 624 621
Pochodne instrumenty finansowe	5 336 436	107 091	44 559	29 950	1 371	113 465	5 632 872
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22 580 025	6 334 609	1 491 840	19 729 702	15 151	1 991 150	52 142 477
Lokacyjne papiery wartościowe	5 365 382	126 796	10 118	-	-	16	5 502 312
- dostępne do sprzedaży	5 365 382	126 796	10 118	-	-	16	5 502 312
Aktywa zastawione	3 445 281	-	-	-	-	-	3 445 281
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	238	16 715	-	-	-	-	16 953
Wartości niematerialne	431 927	2 128	-	-	-	4 397	438 452
Rzeczowe aktywa trwałe	775 304	6 269	-	-	-	32 896	814 469
Pozostałe aktywa, w tym aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 310 279	39 486	349	475	17	11 495	1 362 101
Aktywa razem	49 291 488	7 546 997	2 041 456	20 509 869	40 853	3 174 539	82 605 202
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	1 302 469	-	-	-	-	-	1 302 469
Zobowiązania wobec innych banków	5 589 567	4 153 439	23 313	16 842 916	90	879 482	27 488 807
Pochodne instrumenty finansowe oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu	5 739 440	327 883	63 836	13 458	3 700	26 174	6 174 491
Zobowiązania wobec klientów	30 103 604	3 134 809	1 032 261	32 021	85 243	3 362 089	37 750 027
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 472 634	196 514	121 597	-	-	-	1 790 745
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	2 669 453	-	-	2 669 453
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	1 124 710	45 858	3 393	1 235	2	39 970	1 215 168
Rezerwy	160 957	1 521	3 420	-	-	108	166 006
Zobowiązania razem	45 493 381	7 860 024	1 247 820	19 559 083	89 035	4 307 823	78 557 166
Pozycja bilansowa netto	3 798 107	(313 027)	793 636	950 786	(48 182)	(1 133 284)	4 048 036
Zobowiązania do udzielania kredytów	13 110 998	1 806 682	185 753	745 390	3 966	47 188	15 899 977

31.12.2007	PLN	EUR	USD	CHF	GBP	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	1 989 778	8 817	3 636	170	358	776	2 003 535
Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym	23 259	-	-	-	-	-	23 259
Należności od banków	967 951	386 307	708 767	3 255	6 701	16 955	2 089 936
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 133 520	88 755	35 707	-	-	-	4 257 982
Pochodne instrumenty finansowe	2 240 771	16 441	13 332	1 849	-	245	2 272 638
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18 451 745	4 430 302	941 124	9 252 549	10 359	596 586	33 682 665
Lokacyjne papiery wartościowe	6 262 372	92 960	31 228	-	-	14	6 386 574
- dostępne do sprzedaży	6 262 372	92 960	31 228	-	-	14	6 386 574
Aktywa zastawione	2 812 277	-	-	-	-	-	2 812 277
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	238	4 585	-	-	-	-	4 823
Wartości niematerialne	403 477	777	-	-	-	713	404 967
Rzeczowe aktywa trwałe	660 305	4 954	-	-	-	4 954	670 213
Pozostałe aktywa, w tym aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	983 774	8 035	20	1 021	11	4 092	996 953
Aktywa razem	38 929 467	5 041 933	1 733 814	9 258 844	17 429	624 335	55 605 822
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec innych banków	3 404 821	1 601 082	48 391	6 790 730	1 454	399 389	12 245 867
Pochodne instrumenty finansowe oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu	2 059 643	85 338	18 616	268	116	233	2 164 214
Zobowiązania wobec klientów	27 589 001	3 358 181	1 264 051	21 368	72 175	97 087	32 401 863
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 899 713	914 907	113 794	-	-	-	2 928 414
Zobowiązania podporządkowane	-	362 440	-	1 299 345	-	-	1 661 785
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	961 237	32 749	3 520	1 360	1	15 797	1 014 664
Rezerwy	69 133	1 717	377	-	-	-	71 227
Zobowiązania razem	35 983 548	6 356 414	1 448 749	8 113 071	73 746	512 506	52 488 034
Pozycja bilansowa netto	2 945 919	(1 314 481)	285 065	1 145 773	(56 317)	111 829	3 117 788
Zobowiązania do udzielania kredytów	11 983 843	1 063 412	338 543	490 637	27 560	503 050	14 407 045

Struktura walutowa Grupy za 2007 rok nie zawiera aktywów i zobowiązań przeznaczonych do sprzedaży.

3.6 Ryzyko stopy procentowej

BRE Bank SA

Ryzyko stopy procentowej w BRE Banku zarządzane jest w oparciu o miary ryzyka takie jak: luka niedopasowania terminów przeszacowania oraz liczony na jej bazie dochód odsetkowy narażony na ryzyko („EaR”). Na podstawie wspomnianych miar wykonywane są również analizy typu stress test.

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku nagła, trwała i o niekorzystnym kierunku zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów zapadalności spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego, w okresie 12 miesięcy następujących po dniu bilansowym („EaR”) o:

31.12.2008		31.12.2007	
w mln zł	dla waluty	w mln zł	dla waluty
7,85	PLN	28,58	PLN
5,04	EUR	4,19	EUR
0,06	USD	3,32	USD
16,30	CHF	2,68	CHF

Do wyliczenia tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu według stanu na prezentowane powyżej daty, będzie niezmienna przez okres roku, a Bank nie podejmie żadnych działań w celu zmiany związanej z nimi ekspozycji na ryzyko zmiany stopy procentowej.

Dodatkowo monitorowana jest struktura księgi bankowej w zakresie ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta.

Bank przeprowadza również szereg kalkulacji zmian wartości ekonomicznej portfela bankowego o charakterze scenariuszy testu warunków skrajnych. Zmiana wartości ekonomicznej portfela bankowego w wyniku stress testu, który zakłada scenariusz negatywnej zmiany stóp procentowych dla danej waluty o 200 punktów bazowych wynosiła na koniec 2008 roku 157 mln PLN, w tym portfel instrumentów z kategorią dostępnych do sprzedaży 118 mln PLN. Przy kalkulacji tych wartości nie uwzględnia się korelacji pomiędzy walutami oraz zakłada się, że przy małych wartościach stóp, ich spadek nie może osiągnąć wartości mniejszej lub równej zero.

BRE Bank Hipoteczny SA

Podstawowymi miarami ryzyka stopy procentowej w BRE Banku Hipotecznego SA są luka niedopasowania terminów przeszacowania oraz liczony na jej bazie dochód odsetkowy narażony na ryzyko („EaR”).

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku, zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów przeszacowania, w przypadku, gdyby miała charakter trwały i o niekorzystnym kierunku spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego o:

31.12.2008		31.12.2007	
w mln zł	dla waluty	w mln zł	dla waluty
3,54	PLN	2,91	PLN
0,16	EUR	0,08	EUR
0,01	USD	0,04	USD

Przy wyliczaniu tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i pasywów ujętych w sprawozdaniu finansowym według stanu na prezentowane powyżej daty nie ulegnie zmianie w trakcie najbliższego roku ani że Bank nie podejmie żadnych działań w celu zmiany ekspozycji narażonej na ryzyko.

BRE Leasing Sp. z o.o.

BRE Leasing Sp. z o.o. stosuje analizę ryzyka, gdzie czynnikami ryzyka są:

- stopy procentowe,
- kursy wymiany walut.

Wrażliwość poszczególnych transakcji na czynniki ryzyka jest obliczana poprzez dodanie czynnika ryzyka (tzw. Shock Rate) i zbadaniu jego wpływu na wartość bieżącą portfela (MTM).

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku nagła, trwała i o niekorzystnym kierunku zmian rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów zapadalności spowodowałaby zmniejszenie wartości bieżącej portfela o:

31.12.2008		31.12.2007	
w mln zł	dla waluty	w mln zł	dla waluty
5,02	PLN	1,60	PLN
2,60	EUR	1,10	EUR
0,00	USD	0,01	USD
0,30	CHF	0,10	CHF
1,07	JPY	0,00	JPY

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na ryzyko stopy procentowej. Tabele te przedstawiają instrumenty finansowe Grupy według wartości bilansowej, w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianego w umowie lub terminu wymagalności.

31.12.2008	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	1 195 921	-	-	-	-	1 316 412	2 512 333
Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym	-	9 238	-	-	-	-	9 238
Należności od banków	4 987 748	434 622	303 915	6 685	-	371 123	6 104 093
Papiery wartościowe (przeznaczone do obrotu, lokacyjne oraz aktywa zastawione)	7 866 448	2 099 933	2 532 074	284 249	682 250	107 260	13 572 214
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	45 477 721	3 549 079	1 719 187	572 787	41 845	781 858	52 142 477
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	994 932	1 001 549	2 294 344	1 036 308	32 888	1 307 394	6 667 415
Aktywa razem	60 522 770	7 094 421	6 849 520	1 900 029	756 983	3 884 047	81 007 770
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	1 090 545	211 924	-	-	-	-	1 302 469
Zobowiązania wobec innych banków	14 447 988	11 609 117	1 334 469	71 166	-	26 067	27 488 807
Zobowiązania wobec klientów	32 072 768	4 687 169	720 685	167 890	56 687	44 828	37 750 027
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów	229 938	425 548	1 135 259	-	-	-	1 790 745
Zobowiązania podporządkowane	482 077	2 187 376	-	-	-	-	2 669 453
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	961 570	1 065 094	2 638 458	1 146 922	36 369	1 322 358	7 170 771
Zobowiązania razem	49 284 886	20 186 228	5 828 871	1 385 978	93 056	1 393 253	78 172 272
Luka bilansowa	11 237 884	(13 091 807)	1 020 649	514 051	663 927		
31.12.2007	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	968 441	-	-	-	-	1 035 094	2 003 535
Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym	-	23 259	-	-	-	-	23 259
Należności od banków	1 535 899	290 090	243 996	-	-	19 951	2 089 936
Papiery wartościowe (przeznaczone do obrotu, lokacyjne oraz aktywa zastawione)	6 251 316	1 835 861	1 673 094	2 300 509	1 001 566	394 487	13 456 833
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	29 136 875	2 955 009	875 132	235 647	32 270	447 732	33 682 665
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	566 318	418 252	908 197	340 824	10 868	908 842	3 153 301
Aktywa razem	38 458 849	5 522 471	3 700 419	2 876 980	1 044 704	2 806 106	54 409 529
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec innych banków	7 481 037	3 991 179	255 227	38 732	-	479 692	12 245 867
Zobowiązania wobec klientów	30 277 001	1 317 245	622 708	122 927	2 742	59 240	32 401 863
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów	697 457	1 112 371	1 111 270	7 316	-	-	2 928 414
Zobowiązania podporządkowane	6 745	1 655 040	-	-	-	-	1 661 785
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	401 039	369 012	1 006 931	330 879	10 494	925 834	3 044 189
Zobowiązania razem	38 863 279	8 444 847	2 996 136	499 854	13 236	1 464 766	52 282 118
Luka bilansowa	(404 430)	(2 922 376)	704 283	2 377 126	1 031 468		

3.7 Ryzyko płynności

BRE Bank SA

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Na proces zapewnienia płynności finansowej Banku składają się następujące podprocesy:

- 1) zarządzanie ryzykiem płynności, czyli podejmowanie działań zapobiegawczych, mających na celu niedopuszczenie do wystąpienia zagrożenia utraty płynności,
- 2) monitorowanie sytuacji płynnościowej Banku.

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku odbywa się na dwóch poziomach:

- 1) strategicznym, umożliwiającym zapewnienie płynności finansowej w dłuższym horyzoncie czasowym i obejmującym aspekt prognostyczny,
- 2) operacyjnym, pozwalającym na śledzenie ekspozycji płynnościowej dla celów zabezpieczania płynności natychmiastowej i bieżącej.

Zarządzanie ryzykiem płynności finansowej na poziomie strategicznym realizuje się w Banku poprzez decyzje ALCO i Komitetu Ryzyka i dotyczy między innymi:

- ustalania struktury i wysokości strategicznych limitów ryzyka,
- ustalania struktury i minimalnej wielkości rezerw płynnościowych Banku,
- akceptacji metod pomiaru ryzyka płynności finansowej i form sprawozdawczości,
- neutralizacji sytuacji awaryjnej związanej z zagrożeniem utraty płynności,
- ustalania strategii Banku odnośnie struktury aktywów, długu, kapitału oraz zobowiązań i pozycji pozabilansowych,
- określania strategii długoterminowego finansowania.

Zarządzanie ryzykiem płynności finansowej na poziomie operacyjnym odbywa się w Banku w Departamencie Skarbu w zakresie:

- zapewnienia środków do rozliczeń na rachunkach Banku (np. rachunki nostro),
- realizacji strategicznych zaleceń ALCO,
- kształtowania struktury przyszłych przepływów pieniężnych, w ramach limitów nałożonych przez Komitet Ryzyka,
- utrzymywania określonych wielkości portfeli papierów wartościowych (aktywów płynnych), stanowiących zabezpieczenie płynności, w ramach limitów nałożonych przez Komitet Ryzyka,
- utrzymywania wielkości innych parametrów na poziomie wyznaczonym przez limity nałożone przez ALCO i Komitet Ryzyka,
- realizacji procedur awaryjnych zmierzających do neutralizacji sytuacji awaryjnej związanej z zagrożeniem utraty płynności finansowej.

Bank monitoruje płynność finansową w trybie dziennym, wykorzystując metody oparte o analizę przepływów pieniężnych. Pomiar ryzyka płynności bazuje na modelu wewnętrznym, który został zbudowany na podstawie analiz specyfiki Banku, zmienności bazy depozytowej, koncentracji finansowania oraz planowanego rozwoju poszczególnych pozycji. Codziennemu monitorowaniu poddawane są: wartość niedopasowania w określonych przedziałach czasowych (luka), poziom rezerw płynnościowych Banku oraz stopień wykorzystania wewnętrznych limitów płynnościowych. Bank ocenia na bieżąco swą sytuację płynnościową oraz prawdopodobieństwo jej pogorszenia, stosując metody scenariuszowe w tym scenariusze typu stress test.

Bank na bieżąco monitoruje również poziom koncentracji finansowania, szczególnie w zakresie bazy depozytowej oraz stan rezerw płynnościowych.

Dla potrzeb zabezpieczenia płynności Banku, Bank ustala źródła bieżącego i awaryjnego zasilania płynnościowego Banku, zwane rezerwami płynnościowymi.

Bank posiada ustalone procedury postępowania awaryjnego na wypadek znacznego pogorszenia się stanu płynności finansowej Banku.

Dla potrzeb bieżącego monitorowania płynności Bank kalkuluje wartości urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych. Luka urealniona jest kalkulowana na bazie przepływów kontraktowych (Nota 3.7.1). Urealniane są przede wszystkim przepływy w portfelu depozytów klientów niebankowych i w portfelu kredytów w rachunkach bieżących. Ponadto, zakłada się stabilność portfela kredytów terminowych oraz możliwość wcześniejszej sprzedaży bądź zastawu portfela płynnych papierów wartościowych.

Wartość urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)		
Przedział czasowy	31.12.2008	31.12.2007
do 3 dni roboczych	4 394	3 600
do 7 dni kalendarzowych	5 642	3 706
do 15 dni kalendarzowych	4 912	3 647
do 1 miesiąca	6 083	4 005
do 2 miesięcy	6 783	4 656
do 3 miesięcy	6 662	4 655
do 4 miesięcy	6 537	4 024
do 5 miesięcy	6 738	3 817
do 6 miesięcy	6 504	3 217
do 7 miesięcy	6 400	2 743
do 8 miesięcy	6 492	2 242
do 9 miesięcy	7 319	2 276
do 10 miesięcy	7 310	2 346
do 11 miesięcy	6 559	1 344
do 12 miesięcy	6 564	1 425

W prezentowanych okresach płynność Banku utrzymywała się na bezpiecznym poziomie. Powyższe wartości należy interpretować jako nadwyżki płynności w wymienionych przedziałach czasowych.

Analizując sytuację płynnościową Banku w okresie kryzysu na rynkach finansowych, należy podkreślić, że:

- struktura finansowania była stabilna. Największy w niej udział miał portfel depozytów bieżących i terminowych klientów niebankowych. Drugim pod względem wielkości źródłem finansowania, o stale rosnącym udziale w strukturze finansowania, był portfel długoterminowych pożyczek od banków (powyżej 1 roku), w tym głównie od Commerzbanku (Nota 29). Wspomniane pożyczki, łącznie z pożyczkami podporządkowanymi (Nota 32) stanowiły podstawowe źródło finansowania portfela kredytów hipotecznych w CHF. Uzależnienie BRE Banku od finansowania z Money Market było nieznaczne (około 1% całości struktury finansowania).
- BRE Bank, który analizuje ryzyko płynności w trybie dziennym, zwiększył w czasie kryzysu liczbę i zakres analiz scenariuszowych, szczególnie typu stress test. Wyniki tych scenariuszy były regularnie prezentowane i omawiane na posiedzeniach ALCO, Komitetu Ryzyka oraz Zarządu. Bardzo szczegółowej analizie, w kontekście stabilności, poddawane były portfele - kredytowy i depozytowy. Również portfel papierów wartościowych, stanowiący ważne źródło pozyskania płynności w czasach kryzysu pooddawany był szczegółowym analizom. Ponadto Bank przekazywał informacje do KNF w strukturze zgodnej z bieżącymi potrzebami nadzorcy.
- Komitet Ryzyka BRE Banku w październiku 2008 roku zdecydował, aby podjąć działania w ramach planu awaryjnego w celu zabezpieczenia zdolności Banku do regulowania swoich zobowiązań oraz w celu zapewnienia sobie stabilnych źródeł finansowania. Należy zaznaczyć, że w tym czasie profil płynnościowy Banku był bezpieczny i stabilny. Decyzja o wdrożeniu Planu Awaryjnego została podjęta w sytuacji wysychającej płynności na rynku międzybankowym, niepewności co do przyszłych decyzji deponentów oraz materializującego się ryzyka kredytowego w sektorze bankowym.

BRE Bank Hipoteczny SA

Ryzyko płynności wynika z uwagi na występowanie różnic pomiędzy terminem zapadalności aktywów Banku oraz wymagalności jego pasywów. Bank zarządza ryzykiem płynności poprzez wdrożenie procedur monitoringu i raportowania przewidywanych wpływów i wypływów oraz dostępnych środków pieniężnych.

Źródła finansowania podlegają dywersyfikacji poprzez współpracę z wieloma kontrahentami oraz dobór różnych instrumentów finansowania akcji kredytowej. Bank finansuje długoterminowe aktywa w pierwszej kolejności listami zastawnymi o długim terminie wymagalności oraz długoterminowymi depozytami zaciągniętymi w BRE Banku i Commerzbanku, a bieżące zapotrzebowanie na środki zaspokaja na rynku międzybankowym poprzez emisje krótkoterminowych obligacji i przyjmowanie depozytów.

Bank posiada plan działania na wypadek pogorszenia się wskaźników płynności.

W 2008 roku wartość wskaźników płynności do 1 miesiąca utrzymywała się w przedziale od 15,20% do 128,75% a jego wartość średnia wynosiła 53,47%. Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość tego współczynnika wynosiła 40,54%. Wartość wskaźnika płynności do 1 miesiąca w wysokości 40,54% wynika z uwzględnienia bezwarunkowych linii stand-by na łączną kwotę 250 mln zł.

BRE Leasing Sp. z o.o.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Spółki do wywiązywania się z bieżących jak i przyszłych planowanych zobowiązań z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Spółka zarządza ryzykiem płynności poprzez bilansowanie należności z umów leasingu z zobowiązaniami kredytowymi z punktu widzenia terminów ich zapadalności na podstawie raportów opartych o cash-flow. Ponadto Spółka posiada otwarte źródła refinansowania na okresy ponad półroczne.

3.7.1 Przepływy środków pieniężnych z transakcji na niepochođnych instrumentach finansowych

Poniższa tabela zawiera wartości przepływów środków pieniężnych wymaganych do zapłacenia przez Grupę, wynikających z zobowiązań finansowych. Przepływy zaprezentowano na datę bilansową w podziale według pozostałego umownego terminu wymagalności. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Kwoty ujawnione w analizie terminów wymagalności to umowne niezdykontowane przepływy środków pieniężnych.

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności)	na dzień 31.12.2008					Razem
	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązanie wobec banku centralnego	1 097 633	213 201	-	-	-	1 310 834
Zobowiązania wobec innych banków	3 558 876	578 843	2 309 074	22 178 671	68 836	28 694 300
Zobowiązania wobec klientów	32 093 561	4 458 731	936 948	380 391	104 849	37 974 480
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	238 178	17 808	575 083	1 880 866	-	2 711 935
Zobowiązania podporządkowane	5 979	9 777	28 196	149 797	2 799 066	2 992 815
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	-	9 233	31 738	31 933	1 270	74 174
Pozostałe zobowiązania	441 574	42 608	204 016	13 306	33 766	735 270
Zobowiązania razem	37 435 801	5 330 201	4 085 055	24 634 964	3 007 787	74 493 808
Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)	13 452 793	4 637 121	12 122 810	21 228 421	42 066 940	93 508 085
Aktywa razem	(23 983 008)	(693 080)	8 037 755	(3 406 543)	39 059 153	19 014 277
Luka płynności netto						

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności)	na dzień 31.12.2007					Razem
	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania wobec innych banków	2 107 563	696 793	3 914 038	5 897 205	1 814	12 617 413
Zobowiązania wobec klientów	29 009 445	1 164 424	694 740	300 339	1 946 554	33 115 502
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	535 515	179 843	1 222 306	993 190	-	2 930 854
Zobowiązania podporządkowane	537 857	15 047	31 380	166 715	1 309 242	2 060 241
Pozostałe zobowiązania	471 905	5 495	21 327	7 265	19 765	525 757
Zobowiązania razem	32 662 285	2 061 602	5 883 791	7 364 714	3 277 375	51 249 767
Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)	13 497 096	4 034 611	9 019 547	16 623 119	27 510 434	70 684 807
Aktywa razem	(19 165 189)	1 973 009	3 135 756	9 258 405	24 233 059	19 435 040
Luka płynności netto						

Aktywa, zapewniające realizację wszystkich zobowiązań oraz zobowiązań do udzielenia kredytów, obejmują gotówkę, środki pieniężne w banku centralnym, środki w drodze oraz obligacje skarbowe i inne uznane obligacje, należności od banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W normalnej działalności część z kredytów udzielonych klientom, których umowny termin spłaty przypadał w ciągu roku, zostanie przedłużona.

Ponadto, dłużne papiery wartościowe oraz obligacje skarbowe i inne obligacje zostały zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań. Grupa mogłaby zapewnić środki pieniężne na nieoczekiwane wypływy netto, sprzedając papiery wartościowe oraz korzystając z innych źródeł finansowania, takich jak rynek papierów zabezpieczonych aktywami (np. transakcje sekurytyzacyjne).

3.7.2 Przepływy środków pieniężnych z pochodnych instrumentów finansowych

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- pochodne transakcje *futures*,
- kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- opcje,
- warranty,
- kontrakty *swap* na stopę procentową (IRS),
- kontrakty *swap* na stopę procentową w walucie obcej (CIRS),
- kontrakty *forward* na papiery wartościowe.

W poniższej tabeli przedstawiono pochodne zobowiązania finansowe Grupy, które będą rozliczone na bazie netto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Ujawnione w tabeli kwoty są niezdyktowanymi umownymi wypływami środków pieniężnych.

31.12.2008						
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	32 018	100 566	264 617	77 491	-	474 692
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	1 822	10 754	84 702	-	-	97 278
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	238 732	285 297	552 935	1 545 460	201 702	2 824 126
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	71 013	4 195	127 995	337 391	-	540 594
Opcje	78 809	237 686	480 680	127 018	15 652	939 845
Pochodne transakcje futures	-	39	-	-	-	39
Inne	868	-	3 249	-	-	4 117
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	423 262	638 537	1 514 178	2 087 360	217 354	4 880 691

31.12.2007

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	22 154	14 274	94 817	17 014	-	148 259
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	3 576	483	12 109	98	-	16 266
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	38 202	47 500	324 847	388 744	48 435	847 728
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	2 130	36	39 128	53 738	2 571	97 603
Opcje	29 364	19 833	110 519	25 275	7 245	192 236
Pochodne transakcje futures	-	-	435	-	-	435
Inne	-	-	1 917	5 040	10 988	17 945
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	95 426	82 126	583 772	489 909	69 239	1 320 472

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie brutto należą pochodne walutowe instrumenty finansowe: walutowe kontrakty *forward* oraz walutowe kontrakty *swap*.

W poniższej tabeli przedstawiono pochodne zobowiązania/należności finansowe Grupy, które będą rozliczone na bazie brutto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2008

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	6 719 513	4 394 543	6 353 392	784 894	-	18 252 342
- wpływy	6 542 224	4 349 791	6 224 016	837 295	-	17 953 326

31.12.2007

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	15 352 270	3 284 341	12 341 266	786 180	-	31 764 057
- wpływy	15 374 162	3 327 334	12 436 107	765 524	-	31 903 127

Kwoty ujawnione w tabeli to niezdyktowane umowne wypływy/wpływy pieniężne.

Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli to nominalne kwoty przepływów pozostające do rozliczenia z tytułu pochodnych walutowych instrumentów finansowych, podczas gdy w Nocie 21 zostały zaprezentowane wartości nominalne wszystkich umownie otwartych transakcji pochodnych.

Szczegółowe informacje dotyczące ryzyka płynności pozycji pozabilansowych przedstawiono w nodzie 37.

3.8 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Zgodnie z praktykami rynkowymi Grupa wycenia instrumenty finansowe, w których utrzymuje otwarte pozycje, stosując ceny rynkowe (wycena do rynku) lub uznane w praktyce rynkowej modele wyceny (wycena z modelu) zasilane cenami lub parametrami rynkowymi, a w nielicznych przypadkach parametrami estymowanymi wewnątrznie przez Grupę. Wszystkie otwarte pozycje w instrumentach pochodnych (walutowych i stopy procentowej) są wyceniane odpowiednimi modelami rynkowymi, które są zasilane cenami lub parametrami obserwowalnymi przez rynek. Papiery komercyjne emitentów krajowych są wyceniane z modelu (dyskontowanie przepływów finansowych), który prócz rynkowej krzywej stóp procentowych używa spreadów kredytowych wyznaczonych wewnątrznie. W przypadku zwiększenia spreadów kredytowych o 20 punktów bazowych, wycena papierów komercyjnych emitentów krajowych byłaby niższa o 5,4 mln zł. Jedna transakcja mezzanine jest wyceniana z modelu, w którym stosowana jest zmienność historyczna estymowana na podstawie obserwowanych rynkowo cen akcji.

Grupa przyjęła założenie, że wartość godziwa instrumentów finansowych o zmiennej stopie procentowej oraz instrumentów o stałej stopie procentowej krótkoterminowych (poniżej 1 roku) jest równa ich wartości bilansowej.

Ponadto Grupa przyjęła założenie, że szacunkowa wartość godziwa instrumentów o stałym oprocentowaniu powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Czynniki dyskontujące przyjęte do dyskontowania środków pieniężnych dla tych instrumentów finansowych oparte są o krzywą zerokuponową.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w bilansie Grupy według ich wartości godziwej.

	31.12.2008		31.12.2007	
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Wartość księgowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe				
Należności od banków	6 104 093	6 104 093	2 089 936	2 089 932
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	52 142 477	52 045 697	33 682 665	33 869 929
Klienci indywidualni	26 358 681	26 355 549	13 692 771	13 691 515
należności bieżące	3 358 878	3 358 878	2 184 779	2 184 779
kredyty terminowe w tym:	22 999 803	22 996 671	11 507 992	11 506 736
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	21 453 528	21 453 333	10 597 448	10 597 069
Klienci korporacyjni	24 451 911	24 359 569	18 978 524	19 167 044
należności bieżące	3 649 710	3 649 710	2 688 130	2 688 130
kredyty terminowe	18 352 141	18 324 187	13 864 715	14 053 235
- udzielone dużym klientom	4 004 260	3 989 506	2 934 338	2 921 539
- udzielone średnim i małym klientom	14 347 881	14 334 681	10 930 377	11 131 696
transakcje reverse repo /buy sell back	407 579	407 579	669 018	669 018
pozostałe	2 042 481	1 978 093	1 756 661	1 756 661
Klienci budżetowi	663 201	661 895	598 841	598 841
Inne należności	668 684	668 684	412 529	412 529
Aktywa dostępne do sprzedaży				
Instrumenty dłużne nie notowane	51 972	51 972	64 008	64 008
Instrumenty kapitałowe nie notowane	88 436	88 436	378 562	378 562
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	27 488 807	27 488 667	12 245 867	12 245 732
Zobowiązania wobec klientów	37 750 027	37 722 896	32 401 863	32 384 977
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 790 745	1 790 594	2 928 414	2 927 792

Poniżej zaprezentowane są główne założenia i metody wykorzystane przez Grupę podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych:

Należności od banków. Wartością godziwą lokat o zmiennym oprocentowaniu oraz lokat o stałym oprocentowaniu poniżej 1 roku jest ich wartość bilansowa.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom są wykazywane w wartości netto po uwzględnieniu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek udzielonych klientom o stałej stopie procentowej powyżej 1 roku została wyliczona jako zdyskontowana, w oparciu o krzywą zerokuponową (z uwzględnieniem marży kredytowej), wartość oczekiwanych przyszłych płatności do otrzymania zarówno z tytułu kapitału jak i odsetek. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. Wartość godziwa kredytów nieregularnych jest równa ich wartości bilansowej netto, która uwzględnia wszelkie przesłanki wskazujące na utratę wartości kredytów. Tak oszacowana wartość godziwa kredytów i pożyczek odzwierciedla zmianę w poziomie ryzyka kredytowego od czasu udzielenia kredytu oraz zmiany poziomu stóp procentowych w przypadku kredytów o stałej stopie procentowej.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględnia wartość objętych przez Bank obligacji spółek: ABC Data Holding SA (obligacje z warrantem), Internet Group SA (obligacje z warrantem). Są to obligacje o terminie zapadalności odpowiednio w latach 2012 i 2013 z możliwością wcześniejszego wykupu. Ze względu na duże skomplikowanie umów oraz brak analogicznych transakcji na rynku polskim w odniesieniu do obligacji spółek ABC Data Holding SA nie jest możliwe wiarygodne określenie wartości godziwej nabytych instrumentów na moment transakcji.

W związku z tym, Grupa z zachowaniem zasady ostrożności, ujęła transakcje w księgach według ceny nabycia, będącej jednocześnie wartością nominalną objętych obligacji.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa dokonała wyceny opcji na akcje wbudowanej w obligacje Internet Group SA. Wartość wyceny w kwocie 767 tys. zł została ujęta w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe” w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa posiadała obligacje JM Holdings S.a.r.l. (obligacje wymienne), które zostały wykupione w czerwcu 2008 roku.

Wszystkie objęte obligacje zostały zakwalifikowane jako należności kredytowe podlegające ocenie na utratę wartości oraz wycenie metodą zamortyzowanego kosztu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Notowane instrumenty finansowe Grupy dostępne do sprzedaży są wyceniane według wartości godziwej. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku ustalana jest przy zastosowaniu krzywej zerokuponowej z uwzględnieniem marży kredytowej. Model wyznaczania marży kredytowej dla nie płynnych papierów komercyjnych przedsiębiorstw został rozszerzony tak, aby bardziej precyzyjnie uwzględnić element kosztu straty nieoczekiwanej. Powyższy składnik począwszy od

listopada 2008 roku wyznaczany jest przez udział w CVAR (modelowanego za pomocą zmodyfikowanego CR+ przy poziomie ufności 99,90%) ryzyka danej emisji jako miary wielkości straty nieoczekiwanej oraz przez wymagany zwrot z akcji BRE (CAPM model na bazie danych GPW), jako miary kosztu tej straty (zaangażowanego kapitału).

Dla kapitałowych instrumentów nienotowanych Grupa nie była w stanie sporządzić wiarygodnego oszacowania wartości godziwej i dla potrzeb wyceny bilansowej przyjęła wartość według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Powyższą zasadę odnoszącą się do instrumentów kapitałowych Grupa zastosowała w przypadku akcji Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA (PZU SA).

Grupa posiada 653 660 akcji PZU SA, stanowiących 0,76% kapitału podstawowego; wartość księgowa akcji wynosi 73 988 480,48 zł. PZU SA jest największym w Polsce ubezpieczycielem majątkowym oraz właścicielem zakładu ubezpieczeń na życie PZU Życie SA.

Akcje spółki PZU SA nie są notowane na rynku regulowanym. Akcjonariusze często dokonują transakcji na akcjach, ale zwykle dotyczą one małych pakietów akcji pracowniczych. W pewnym zakresie rynek jest płynny, ale ze względu na konflikt pomiędzy głównymi akcjonariuszami oraz ze względu na fakt, że data pierwszej oferty publicznej pozostaje nieznana, uważa się że ceny transakcji zawierają duże dyskonto. Szacuje się, że rzeczywista wartość jednej akcji waha się w przedziale 180 zł i 400 zł.

Zobowiązania finansowe. Instrumenty finansowe po stronie zobowiązań to:

1. Kredyty zaciągnięte
2. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych
3. Depozyty

Wartość godziwa dla powyższych zobowiązań finansowych o stałej stopie procentowej powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego wyliczonego w oparciu o krzywą zerokuponową.

Grupa przyjęła, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów o zmiennej stopie procentowej lub o stałej stopie procentowej, ale poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.

Wartość godziwa notowanych wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych została ustalona w oparciu o ceny rynkowe.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe związana z pozycjami pozabilansowymi. Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość godziwa gwarancji finansowych wynosiła 11 644 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 9 850 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku wartość godziwa zobowiązań do udzielenia kredytów nie różniła się znacząco od ich wartości księgowej.

3.9 Pozostała działalność

Grupa świadczy usługi przechowywania, powiernictwa, zarządzania przedsiębiorstwami, zarządzania inwestycyjnego oraz usługi doradcze na rzecz osób trzecich. W związku z wykonywaniem tych usług Grupa podejmuje decyzje dotyczące alokacji oraz kupna i sprzedaży wielu różnych instrumentów finansowych. Aktywa przechowywane na zasadach powierniczych nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny dokonywane w związku z zastosowaniem zasad rachunkowości

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia, które mają wpływ na wartości aktywów i zobowiązań wykazywanych w następnym okresie. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości przynajmniej raz na kwartał. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Grupa ocenia czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmniejszenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnego kredytu. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Kierownictwo planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych o historyczne doświadczenia strat poniesionych na aktywach o cechach ryzyka kredytowego i obiektywnych dowodach utraty wartości podobnych do tych, które charakteryzują portfel. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, będą poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych

przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/- 10%, to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 20,2 mln zł, lub zwiększeniu o 27,0 mln zł. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w związku ze zmianą warunków rynkowych zostało opisane w Nocie 3, w części dotyczącej wpływu światowego kryzysu na zarządzanie ryzykiem finansowym i ubezpieczeniowym.

Kwestie związane z wyceną obligacji nabytych w ramach transakcji mezzanine zostały przedstawione w Nocie 3.8.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają faktyczne dane i porównywalne ceny rynkowe. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku. Kwestia wpływu zmiany warunków rynkowych na wycenę księgi handlowej Grupy (do której zaliczane są między innymi instrumenty pochodne) została przedstawiona w Nocie 3.4.

Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Za utratę wartości uznaje się ponoszenie przez emitenta w okresie jednego roku straty nie znajdującej pokrycia w jego kapitałach własnych, jak również zaistnienia innych faktów oraz okoliczności wskazujących na utratę wartości. Dodatkowo, obiektywnymi dowodami utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy są informacje na temat znaczących negatywnych zmian mających miejsce w środowisku technologicznym, rynkowym, gospodarczym, prawnym lub innym, w którym działa emitent, wskazujące, że koszty inwestycji mogą nie zostać odzyskane. Znaczący i przedłużający się spadek wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy poniżej kosztu również stanowi obiektywny dowód utraty wartości.

Kwestie związane z wyceną akcji PZU SA zostały przedstawione w Nocie 3.8.

Utrata wartości dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży

Utrata wartości i poprawa wartości dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, ustalana jest w dniu wyceny, tj. na dzień bilansowy, odrębnie dla każdego rodzaju dłużnego papieru wartościowego. Za utratę wartości uznaje się ponoszenie przez emitenta w okresie jednego roku straty nie znajdującej pokrycia w jego kapitałach własnych lub innych zaistniałych okoliczności wskazujących na powstanie utraty wartości. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego, zaklasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży, wzrośnie i wzrost ten może być obiektywnie związany ze zdarzeniem mającym miejsce po utracie wartości ujętej w wyniku, strata z tytułu utraty wartości jest odwracana przez rachunek zysków i strat.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku nie występują dłużne instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży zagrożone istotnym i długotrwałym obniżeniem wartości godziwej, które skutkowałyby obciążeniem rachunku zysków i strat szacowaną utratą wartości tych instrumentów.

Za istotne i długotrwałe obniżenie wartości godziwej dłużnych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży przyjęto na potrzeby analizy obniżenie ratingów poszczególnych papierów wartościowych o cztery klasy ratingowe.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, które zostały zgłoszone ubezpieczycielowi i dla których posiadane informacje nie pozwalają na ocenę wysokości odszkodowań i świadczeń ustalana jest metodą ryczałtową. Wysokości wskaźników ryczałtowych dla poszczególnych ryzyk ustalone zostały na bazie informacji o średniej wysokości szkody z danego ryzyka.

Na koniec 2008 roku rezerwa na szkody, które zaistniały, lecz nie zostały jeszcze zgłoszone ubezpieczycielowi (IBNR), ustalona została metodą aktuarialną zwaną „Naive Loss Ratio” ULR (ang. Ultimate Loss Ratio), która polega na określeniu wysokości szkód jedynie na podstawie oczekiwanego współczynnika szkodowości. Oczekiwane współczynniki szkodowości ustalane są na bazie dostępnych opracowań rynkowych dotyczących szkodowości danej grupy ryzyk.

5. Segmenty branżowe

Segmenty wyodrębnione zostały z punktu widzenia określonych grup klientów oraz produktów według jednorodnych cech transakcji. Ten sposób podziału obszarów biznesu jest spójny ze sposobem zarządzania sprzedażą i oferowania klientowi kompleksowej oferty produktowej obejmującej zarówno tradycyjne produkty bankowe jak również bardziej złożone produkty o charakterze inwestycyjnym. Powiązanie sposobu prezentowania wyników z modelem zarządzania biznesem zapewnia koncentrację działań Banku na kreowaniu wartości dodanej w relacjach z klientami Banku oraz spółek Grupy i jest podstawowym podziałem służącym do sterowania i postrzegania biznesu przez Grupę.

Działalność Grupy realizowana jest w następujących segmentach branżowych:

1) Bankowość detaliczna – w tym usługi private banking, rachunki bieżące dla klientów indywidualnych, rachunki oszczędnościowe, depozyty, produkty inwestycyjne, usługi powiernicze, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, lokaty terminowe osób fizycznych, a także mikrofirm, dokonywanie rozliczeń finansowych, operacje wekslowe, czekowe oraz wystawianie gwarancji.

Począwszy od IV kwartału 2007 roku wyniki Bankowości Detalicznej obejmują wyniki oddziałów zagranicznych mBanku: mBank Czechy i mBank Słowacja. W 2008 roku oddziały te oferowały podstawowe produkty takie jak rachunki bieżące i rachunki oszczędnościowe oraz kredyty gotówkowe i hipoteczne. Docelowo planuje się uruchomienie działalności operacyjnej w pełnym zakresie usług właściwych dla bankowości detalicznej.

Bankowość Detaliczna obejmuje również wyniki spółki BRE Wealth Management S.A., emFinanse Sp. z o.o. oraz dwie spółki ubezpieczeniowe: BRE Ubezpieczenia TU SA i BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. BRE Wealth Management SA oferuje usługi szeroko pojętego doradztwa finansowego oraz kompleksowego zarządzania majątkiem zamożnego klienta private banking. Do połowy 2008 roku spółka emFinanse działała na rynku pośredników i doradców finansowych, zajmując się sprzedażą produktów bankowych. W czerwcu 2008 rozpoczął się proces restrukturyzacji, którego celem było wzmocnienie sieci sprzedaży produktów bankowości detalicznej BRE Banku poprzez przekształcenie placówek emFinanse w sieć sprzedaży produktów bankowości detalicznej BRE Banku. Proces ten został zakończony, a obecnie spółka kontynuuje działalność, jednak w ograniczonym zakresie (projekt mBank Mobile – spółka świadczy usługi telekomunikacyjne; pierwszy w Polsce wirtualny operator telefonii komórkowej). Podstawowym przedmiotem działalności spółki BRE Ubezpieczenia TU SA jest działalność ubezpieczeniowa w zakresie działu II ubezpieczeń – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe. Spółka prowadzi sprzedaż swoich produktów ubezpieczeniowych zarówno w ramach internetowej platformy ubezpieczeniowej stworzonej we współpracy z oddziałami detalicznymi BRE Banku, jak i klasycznych produktów bancassurance dla klientów BRE Banku za pośrednictwem agenta ubezpieczeniowego, spółki BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. Poza świadczeniem usług agenta ubezpieczeniowego przedmiotem działalności spółki BRE Ubezpieczenia Sp. z o.o. jest również świadczenie usług z zakresu dokonywania rozliczeń z tytułu umów ubezpieczeniowych osób ubezpieczonych.

2) Korporacje i Rynki Finansowe - segment ten składa się z dwóch podsegmentów:

2.1.) Klienci Korporacyjni i Instytucje – w tym prowadzenie rachunków bieżących, oszczędnościowych i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje sell buy back i buy sell back z klientami Banku, oferowanie produktów inwestycyjnych, kart kredytowych i debetowych, kredytów gospodarczych oraz leasing finansowy i operacyjny samochodów, maszyn, sprzętu biurowego, nieruchomości, a także obsługa z tytułu wynajmu wymienionych grup środków trwałych. W ramach tego podsegmentu Bank zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów.

Oferta Banku w tym podsegmencie działalności skierowana jest zarówno do dużych firm jak i małych oraz średnich przedsiębiorstw oraz jednostek samorządu terytorialnego. Istotną częścią działalności w obszarze Klientów Korporacyjnych jest obsługa transakcji handlu zagranicznego. Oferta Banku dla przedsiębiorstw obejmuje operacje wymiany walut, przekazy zagraniczne, чеки, inkaso, krótkoterminowe kredyty, a ponadto całą gamę narzędzi finansowych takich jak wykup wierzytelności, forfaiting, akredytywy, gwarancje bankowe i inne. Ponadto klientom oferowane są instrumenty finansowe zabezpieczające przed ryzykiem kursowym oraz instrumenty finansowe umożliwiające zarządzanie ryzykiem stopy procentowej, takie jak umowy oparte o przyszłą stawkę procentową FRA, o zmianę stóp procentowych IRS, opcje na stopy procentowe, a także walutowe transakcje zmiany stóp procentowych CIRS.

W ramach tego podsegmentu Bank współpracuje z krajowymi i zagranicznymi instytucjami finansowymi (poza transakcjami dokonywanymi za pośrednictwem rachunków nostro i loro) w obszarze pozyskiwania kredytów na międzynarodowym rynku międzybankowym. Bank dysponuje ponadto liniami kredytowymi na finansowanie importu oraz na refinansowanie kredytów inwestycyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, głównie ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Do tego podsegmentu zaliczane też są wyniki następujących spółek: BRE Bank Hipoteczny SA, BRE Leasing Sp. z o.o., Dom Inwestycyjny BRE Banku SA, BRE Corporate Finance SA, Intermarket Bank AG, Polfactor SA, Transfinance a.s. oraz Magyar Factor zRt. Spółki Grupy zaliczane do tego podsegmentu wzbogacają ofertę Banku o finansowanie nieruchomości komercyjnych oraz inwestycji komunalnych, działalność leasingową oraz faktoringową, oferowanie papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu publicznego, zakupy i sprzedaż papierów wartościowych na rachunek klienta, doradztwo w zakresie fuzji i przejęć, również usługi konsultingowe w zakresie restrukturyzacji przedsiębiorstw i prowadzenie wszelkich form prywatyzacji przedsiębiorstw. Począwszy 2008 roku podsegment ten obejmuje również wyniki spółki BRE Holding Sp. z o.o.

2.2.) Działalność Handlowa i Inwestycyjna - w tym obrót instrumentami finansowymi, zakupy i sprzedaż papierów wartościowych w imieniu własnym, tzn. transakcje zawierane na papierach wartościowych takich jak bony, obligacje Skarbu Państwa, bony pieniężne NBP, transakcje lokacyjno-depozytowe i walutowe transakcje swap. Bank jest uczestnikiem rynku papierów wartościowych, koncentrując się na operacjach kupna-sprzedaży papierów

wartościowych na rynku pierwotnym i wtórnym oraz transakcjach repo i reverse repo. Poza tym w ramach tego obszaru Bank dokonuje transakcji sell buy back i buy sell back na rynku międzybankowym. Bank jest również uczestnikiem rynku pieniężnego w transakcjach zawieranych na rynku międzybankowym.

W ramach tego podsegmentu, Bank zawiera samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy dotyczące emisji papierów dłużnych (obligacji, weksli inwestycyjnych i certyfikatów depozytowych).

Bank uzyskuje dochody w formie zysku kapitałowego z portfela inwestycji własnych obejmującego zaangażowania bezpośrednie i pośrednie podjęte w celu osiągnięcia wysokiej długoterminowej stopy zwrotu. Oprócz wyspecjalizowanej jednostki organizacyjnej Banku zarządzającej portfelem inwestycji długoterminowych zalicza się tu także działalność spółki Tele-Tech Investment Sp. z o.o., której działalność polega na lokowaniu środków w papiery wartościowe, obrocie wierzytelnościami, zarządzaniu przedsiębiorstwami kontrolowanymi oraz doradztwo. Do obszaru tego zaliczane są także wyniki spółki Garbary Sp. z o.o. oraz BRE Finance France SA.

3. Zarządzanie aktywami (działalność zaniechana) - obszar ten obejmuje wynik spółki PTE Skarbiec-Emerytura SA (PTE) za pierwsze półrocze 2008 roku. W dniu 30 czerwca 2008 roku nastąpiło połączenie PTE Skarbiec-Emerytura SA i Aegon PTE SA, a w dniu 30 grudnia 2008 roku Grupa dokonała sprzedaży akcji Aegon PTE SA, objętych w wyniku połączenia obu towarzystw. Wyniki na transakcji połączenia i na transakcji sprzedaży również zostały zaliczone do wyników tego obszaru. Szczegółowe informacje dotyczące transakcji połączenia, sprzedaży jak i działalności zaniechanej zostały zaprezentowane w Nocie 28 niniejszego sprawozdania finansowego.

4) Pozostała działalność Grupy obejmuje wyniki z transakcji nie zaliczonych do obszarów stricte biznesowych oraz wyniki spółek BRE.locum SA i CERi Sp. z o.o.

Poniżej przedstawiono zasady przyjęte przy dokonywaniu podziału działalności Grupy na segmenty.

Transakcje pomiędzy segmentami branżowymi odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zaangażowania w spółki Grupy przydzielane do poszczególnych segmentów powodują transfer kosztów finansowania kapitału. Rozliczenia zaalokowanego kapitału oparte są o średni ważony koszt kapitału Grupy i wykazywane w przychodach operacyjnych.

Wewnętrzny transfer funduszy pomiędzy jednostkami Banku oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Stawki transferowe są określane według tych samych zasad dla wszystkich jednostek organizacyjnych Banku, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury walutowej i terminowej aktywów i pasywów. Rozliczenia wewnętrzne z tytułu wewnętrznej wyceny transferu funduszy są uwzględnione w wynikach każdego segmentu.

Aktywa i zobowiązania segmentu obejmują aktywa i zobowiązania operacyjne, stanowiące większą część bilansu, nie obejmują natomiast pozycji takich jak podatki lub pożyczki.

Wydzielenia aktywów i pasywów segmentu oraz przychodów i kosztów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych w Banku do potrzeb zarządczych. Poszczególnym obszarom biznesu zostały przypisane aktywa i pasywa poszczególnych segmentów klientów i związane z tymi aktywami i pasywami przychody i koszty. Wynik segmentu uwzględnia wszystkie możliwe do alokacji pozycje przychodów i kosztów.

Działalność poszczególnych spółek Grupy została (uwzględniając korekty konsolidacyjne) w całości przypisana do określonego segmentu.

Podstawowym i jedynym podziałem jest podział branżowy. Z uwagi na brak istotności Grupa nie stosuje segmentacji geograficznej.

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych
Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według branżowych segmentów działalności Grupy BRE Banku
za okres 01.01.2008 r. - 31.12.2008 r.
(w tys. zł)

	Korporacje i Rynki Finansowe		Bankowość detaliczna (w tym private banking)	Zarządzanie aktywami - działalność zaniechana	Pozostałe	Wyłączenia	Grupa
	Klienci Korporacyjni i Instytucje	Działalność Handlowa i Inwestycyjna					
Wynik z tytułu odsetek	654 209	92 598	680 076	(18 910)	(13 091)	-	1 394 882
- sprzedaż klientom zewnętrznym	757 570	250 845	394 932	2 430	(10 895)	-	1 394 882
- sprzedaż innym segmentom	(103 361)	(158 247)	285 144	(21 340)	(2 196)	-	-
Wynik z tytułu opłat i prowizji	375 728	(23 199)	163 040	13 795	(1 795)	37 690	565 259
- sprzedaż klientom zewnętrznym	353 060	(4 527)	167 036	13 795	(1 795)	37 690	565 259
- sprzedaż innym segmentom	22 668	(18 672)	(3 996)	-	-	-	-
Koszty nieprzypisane							-
Wynik segmentu (brutto)	355 729	261 673	241 510	109 768	27 813	3 622	1 000 115
Wynik działalności operacyjnej							1 000 115
Udział wyników jednostek stowarzyszonych (przed opodatkowaniem)	-	-	-	-	-	-	-
Zysk brutto							1 000 115
Podatek dochodowy							(110 771)
Zysk udziałowców mniejszościowych							31 885
Zysk netto							857 459
Aktywa segmentu	28 934 813	28 056 158	27 276 331	-	981 556	(2 643 656)	82 605 202
łącznie aktywa							82 605 202
Zobowiązania segmentu	44 519 300	13 530 756	21 980 940	-	531 864	(2 005 694)	78 557 166
łącznie zobowiązania							78 557 166
Pozostałe pozycje segmentu							
Nakłady na środki trwałe i wartości niematerialne	(201 046)	(11 826)	(145 769)	(764)	(18 824)	-	(378 229)
Amortyzacja	(114 323)	(10 505)	(75 005)	(963)	(3 300)	376	(203 720)
Straty na kredytach i pożyczkach	(416 655)	(5 332)	(89 873)	-	(208)	-	(512 068)
Pozostałe pozycje bezgotówkowe*	-	(78 385)	(63 726)	-	(3)	-	(142 114)
w tym: koszty bezgotówkowe	-	(4 067 265)	(63 730)	-	(3)	-	(4 130 998)
przychody bezgotówkowe	-	3 988 880	4	-	-	-	3 988 884

* Pozostałe pozycje bezgotówkowe obejmują przychody i koszty z tytułu wyceny instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz pozycji wymiany, jak również zmianę stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Powyższe zestawienie obejmuje dane finansowe działalności kontynuowanej i zaniechanej łącznie.

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych
Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według branżowych segmentów działalności Grupy BRE Banku
za okres 01.01.2007 r. - 31.12.2007 r.
(w tys. zł)

	Korporacje i Rynki Finansowe		Bankowość detaliczna (w tym private banking)	Zarządzanie aktywami - działalność zaniechana	Pozostałe	Wylączenia	Grupa
	Klienci Korporacyjni i Instytucje	Działalność Handlowa i Inwestycyjna					
Wynik z tytułu odsetek	556 947	63 964	431 516	(12 979)	(1 129)	(7 129)	1 031 190
- sprzedaż klientom zewnętrznym	633 704	73 846	327 355	3 407	7	(7 129)	1 031 190
- sprzedaż innym segmentom	(76 757)	(9 882)	104 161	(16 386)	(1 136)	-	-
Wynik z tytułu opłat i prowizji	392 657	(17 400)	189 977	26 978	(712)	-	591 500
- sprzedaż klientom zewnętrznym	374 336	(1 808)	192 706	26 978	(712)	-	591 500
- sprzedaż innym segmentom	18 321	(15 592)	(2 729)	-	-	-	-
Koszty nieprzypisane							-
Wynik segmentu (brutto)	444 811	131 930	227 507	91 285	80 808	(21 796)	954 545
Wynik działalności operacyjnej							954 545
Udział wyników jednostek stowarzyszonych (przed opodatkowaniem)	-	-	-	-	-	-	-
Zysk brutto							954 545
Podatek dochodowy							(206 928)
Zysk udziałowców mniejszościowych							37 523
Zysk netto							710 094
Aktywa segmentu	22 304 587	21 231 555	14 201 223	501 522	759 334	(3 056 321)	55 941 900
łącznie aktywa							55 941 900
Zobowiązania segmentu	31 534 832	9 870 498	12 927 618	12 543	632 240	(2 477 154)	52 500 577
łącznie zobowiązania							52 500 577
Pozostałe pozycje segmentu							
Nakłady na środki trwałe i wartości niematerialne	(170 508)	(12 094)	(91 711)	(1 853)	(9 292)	-	(285 458)
Amortyzacja	(99 443)	(7 937)	(63 136)	(1 117)	(3 057)	(2 082)	(176 772)
Straty na kredytach i pożyczkach	(233 292)	(6 409)	(38 039)	-	(1 221)	-	(278 961)
Pozostałe pozycje bezgotówkowe*	-	(51 781)	(1)	-	-	-	(51 782)
w tym: koszty bezgotówkowe	-	(1 308 542)	(1)	-	-	-	(1 308 543)
przychody bezgotówkowe	-	1 256 761	-	-	-	-	1 256 761

* Pozostałe pozycje bezgotówkowe obejmują przychody i koszty z tytułu wyceny instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz pozycji wymiany.

Powyższe zestawienie obejmuje dane finansowe działalności kontynuowanej i zaniechanej łącznie.

6. Wynik z tytułu odsetek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przychody z tytułu odsetek		
Kredyty i pożyczki z uwzględnieniem odwrócenia dyskonta dotyczącego odpisu z tytułu utraty wartości	2 676 885	1 713 284
Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe	394 903	268 495
Lokacyjne papiery wartościowe	317 533	184 481
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	238 251	154 418
Pozostałe	9 650	34 601
	3 637 222	2 355 279
Koszty odsetek		
Z tytułu rozliczeń z bankami i klientami	(2 009 607)	(1 095 770)
Z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(150 895)	(168 682)
Inne pożyczki	(82 086)	(58 460)
Pozostałe	(2 182)	(4 584)
	(2 244 770)	(1 327 496)

Przychody z tytułu odsetek związane z aktywami finansowymi, które utraciły wartość wyniosły 56 350 tys. zł (w 2007 r.: 12 555 tys. zł).

Wynik z tytułu odsetek w podziale na poszczególne sektory przedstawia się następująco:

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przychody z tytułu odsetek		
Od sektora bankowego	410 773	356 401
Od pozostałych podmiotów, w tym:	3 226 449	1 998 878
- od klientów korporacyjnych	1 685 798	1 123 590
- od klientów indywidualnych	1 039 125	590 494
- od sektora budżetowego	501 526	284 794
	3 637 222	2 355 279
Koszty odsetek		
Od sektora bankowego	(704 926)	(464 609)
Od pozostałych podmiotów, w tym:	(1 358 328)	(847 590)
- od klientów korporacyjnych	(629 150)	(603 129)
- od klientów indywidualnych	(648 000)	(203 587)
- od sektora budżetowego	(81 178)	(40 874)
Z tytułu emisji własnych	(181 516)	(15 297)
	(2 244 770)	(1 327 496)

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty i prowizje z tytułu działalności kredytowej	178 992	201 515
Prowizje za obsługę kart płatniczych	206 445	152 787
Prowizje z działalności ubezpieczeniowej	89 659	-
Opłaty z tytułu działalności maklerskiej	73 491	138 611
Prowizje za realizację przelewów	72 718	76 074
Prowizje za prowadzenie rachunków	62 175	45 398
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji oraz operacji dokumentowych	39 257	39 182
Prowizje z działalności powierniczej	10 164	10 997
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	8 385	10 755
Pozostałe	103 177	109 918
	844 463	785 237
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Koszty obsługi i ubezpieczenia kart płatniczych	(143 629)	(106 854)
Uiszczone opłaty maklerskie	(20 713)	(24 094)
Uiszczone pozostałe opłaty	(128 655)	(90 011)
	(292 997)	(220 959)

Kwota pozostałych opłat obejmuje głównie prowizje płacone na rzecz podmiotów zewnętrznych za sprzedaż produktów Banku.

W 2008 roku prowizje z działalności ubezpieczeniowej obejmują przychody z tytułu pośrednictwa ubezpieczeniowego w kwocie 87 717 tys. zł oraz przychody z tytułu administracji polis w kwocie 1 942 tys. zł.

8. Przychody z tytułu dywidend

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	1 699	2
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	7 730	2 325
Przychody z tytułu dywidend, razem	9 429	2 327

9. Wynik na działalności handlowej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Wynik z pozycji wymiany	517 314	434 956
Różnice kursowe netto z przeliczenia	417 755	506 744
Zyski z transakcji minus straty	99 559	(71 788)
Wynik na pozostałej działalności handlowej	(33 459)	51 512
Instrumenty odsetkowe	(28 564)	18 522
Instrumenty kapitałowe	(8 394)	23 444
Instrumenty na ryzyko rynkowe	3 499	9 546
Wynik na działalności handlowej, razem	483 855	486 468

„Wynik z pozycji wymiany” obejmuje zyski i straty z transakcji spot i kontraktów terminowych, opcji, kontraktów typu futures i przeliczonych aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych. Wynik z operacji instrumentami odsetkowymi obejmuje wynik z tytułu obrotu instrumentami rynku pieniężnego, wynik z kontraktów swap dla stóp procentowych i walut, opcji i innych instrumentów pochodnych. Wynik z operacji instrumentami kapitałowymi obejmuje wynik z tytułu globalnego obrotu kapitałowymi papierami wartościowymi i pochodnymi instrumentami kapitałowymi, takimi jak kontrakty swap, opcje, kontrakty typu futures i kontrakty terminowe. Wynik z operacji instrumentami na ryzyko rynkowe obejmuje wynik z kontraktów futures na obligacje, na indeks, opcji na papiery wartościowe, indeksy giełdowe i kontrakty futures, wynik z transakcji terminowych na papiery wartościowe oraz swapów towarowych.

W 2008 roku wycena walutowych instrumentów pochodnych spowodowała zmniejszenie wyceny ujętej w pozycji „Zyski z transakcji minus straty” o kwotę 56 613 tys. zł.

10. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przychody z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	172 184	148 449
Przychody ze sprzedaży usług	44 274	49 417
Przychody z działalności ubezpieczeniowej netto	20 513	-
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania	10 213	15 801
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	5 048	2 553
Przychody z tytułu wzrostu wartości do wysokości uprzednio dokonanych odpisów utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	-	1 830
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	419	513
Pozostałe	13 854	31 098
Pozostałe przychody operacyjne, razem	266 505	249 661

Przychody z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia obejmują głównie przychody spółki BRE.locum uzyskane z działalności developerskiej.

Przychody ze sprzedaży usług dotyczą usług niebankowych.

Na kwotę przychodów z działalności ubezpieczeniowej netto składają się przychody z tytułu składek, reasekuracji i koasekuracji, pomniejszone o wypłacone odszkodowania i koszty likwidacji oraz skorygowane o zmiany stanu rezerw na odszkodowania, związane z działalnością ubezpieczeniową prowadzoną w ramach Grupy BRE Banku SA.

Poniżej przedstawiono przychody z działalności ubezpieczeniowej netto w 2008 roku.

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych
Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok

(w tys. zł)

	Rok kończący się 31 grudnia 2008
Przychody z tytułu składek	
- Składki przypisane	108 551
- Zmiana stanu rezerwy składki	(63 299)
Przypis składki	45 252
Kontrakty reasekuracyjne	
- Składki przypisane	(21 517)
- Zmiana stanu rezerwy składki	5 956
Składki na udziale reasekuratora	(15 561)
Składki netto	29 691
Odszkodowania i świadczenia	
- Odszkodowania i świadczenia wypłacone w bieżącym roku wraz z kosztami likwidacji brutto	(9 513)
- Zmiana stanu rezerwy na odszkodowania i świadczenia wypłacone bieżącego roku wraz z kosztami likwidacji brutto	(15 148)
- Odszkodowania i świadczenia wypłacone bieżącego roku wraz z kosztami likwidacji na udziale reasekuratora	8 593
- Zmiana stanu rezerwy na odszkodowania i świadczenia wypłacone bieżącego roku wraz z kosztami likwidacji na udziale reasekuratora	8 799
Odszkodowania i świadczenia netto	(7 269)
- Pozostałe koszty na udziale własnym	(1 942)
- Pozostałe przychody operacyjne	33
Przychody z działalności ubezpieczeniowej netto	20 513

11. Ogólne koszty administracyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Koszty pracownicze (Nota 13)	(738 697)	(628 586)
Koszty rzeczowe	(561 476)	(447 729)
Podatki i opłaty	(26 598)	(12 191)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(6 923)	(5 438)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(5 483)	(4 326)
Pozostałe	(7 424)	(5 049)
Ogólne koszty administracyjne, razem	(1 346 601)	(1 103 319)

Pozycja „Koszty rzeczowe” obejmuje koszt rat leasingu operacyjnego środków trwałych (głównie nieruchomości) w wysokości 22 605 tys. zł (2007: 30 053 tys. zł).

12. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(114 627)	(89 775)
Koszty z tytułu utworzonych rezerw na pozostałe należności (poza kredytowymi)	(8 604)	(1 111)
Odpisy z tytułu rezerw na przyszłe zobowiązania	(4 935)	(8 565)
Koszty z tytułu spisanych należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	(4 464)	(3 698)
Przekazane darowizny	(3 360)	(2 630)
Koszty sprzedaży usług	(1 968)	(3 957)
Koszty tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych objętych umowami leasingu finansowego, najmu i dzierżawy	-	(1 367)
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	(790)	(402)
Koszty tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	-	(367)
Pozostałe koszty operacyjne	(14 358)	(20 470)
Pozostałe koszty operacyjne, razem	(153 106)	(132 342)

Koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia obejmują głównie koszty spółki BRE.locum uzyskane z działalności developerskiej.

Koszty sprzedaży usług dotyczą usług niebankowych.

13. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Koszty wynagrodzeń	(593 902)	(521 439)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(82 483)	(64 414)
Koszty świadczeń emerytalnych	(1 091)	(3 433)
Wynagrodzenie regulowane w formie akcji i opcji na akcje	(18 898)	(648)
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	(42 323)	(38 652)
Koszty świadczeń pracowniczych, razem	(738 697)	(628 586)

W 2008 roku średni poziom zatrudnienia w Grupie wyniósł 6 982 osób (2007 r.: 5 826).

Dodatkowe informacje dotyczące wynagrodzeń w formie opcji pracowniczych opisane zostały w Nocie 42 „Zyski zatrzymane”.

14. Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Odpisy netto na należności od banków (Nota 19)	(21 894)	(631)
Odpisy netto na zobowiązania warunkowe wobec banków (Nota 34)	(287)	(247)
Odpisy netto na kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota 22)	(233 747)	(71 213)
Odpisy netto na zobowiązania warunkowe wobec klientów (Nota 34)	(13 216)	(4 719)
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(269 144)	(76 810)

15. Podatek dochodowy

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Podatek dochodowy bieżący	(306 606)	(232 819)
Podatek dochodowy odroczony (Nota 35)	198 171	48 241
Podatek dochodowy, razem	(108 435)	(184 578)
Zysk przed opodatkowaniem	867 146	845 555
Podatek zgodnie ze stawką obowiązującą w Polsce w danym roku podatkowym (19%)	(164 758)	(160 655)
Wpływ różnych stawek opodatkowania obowiązujących w innych krajach	(2 677)	(2 070)
Dochody nie podlegające opodatkowaniu	42 219	7 136
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	(47 409)	(21 509)
Inne pozycje wpływające na wysokość obciążenia podatkowego	64 190	(7 235)
Straty podatkowe pozostałe do odliczenia w następnych latach	-	(245)
Obciążenie podatkowe, razem	(108 435)	(184 578)
Kalkulacja efektywnej stopy podatkowej		
Zysk (strata) brutto	867 146	845 555
Podatek dochodowy	(108 435)	(184 578)
Efektywna stopa podatkowa	12,50%	21,83%

W 2008 roku kwota innych pozycji wpływających na wysokość obciążenia podatkowego zawiera wynik podatkowy na transakcji sprzedaży akcji Aegon PTE SA.

Informacje na temat podatku dochodowego odroczonego przedstawiono w Nocie 35. Podatek dochodowy od dochodów Grupy przed opodatkowaniem różni się od jego teoretycznej wysokości, która powstałaby przy zastosowaniu podstawowej stawki opodatkowania jednostki dominującej tak jak to przedstawiono powyżej.

Efektywna stopa opodatkowania na poziomie 12,50% jest przede wszystkim efektem transakcji sprzedaży w celu umorzenia akcji Vectra SA, oraz straty podatkowej na transakcji sprzedaży akcji Aegon PTE SA.

16. Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję za 12 miesięcy – działalność kontynuowana

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Podstawowy:		
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy Banku	726 826	623 454
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	29 680 542	29 578 675
Podstawowy zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	24,49	21,08
Rozwodniony:		
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy Banku zastosowany przy ustalaniu rozwodnionego zysku na akcję	726 826	623 454
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w emisji	29 680 542	29 578 675
Korekty na:		
- opcje pracownicze na akcje	20 704	29 464
Ważona średnia liczba akcji zwykłych dla potrzeb rozwodnionego zysku na akcję	29 701 246	29 608 139
Rozwodniony zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	24,47	21,06

Zysk na jedną akcję za 12 miesięcy – działalność kontynuowana i zaniechana razem

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Podstawowy:		
Zysk netto z działalności kontynuowanej i zaniechanej przypadający na akcjonariuszy Banku	857 459	710 094
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	29 680 542	29 578 675
Podstawowy zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	28,89	24,01
Rozwodniony:		
Zysk netto z działalności kontynuowanej i zaniechanej przypadający na akcjonariuszy Banku, zastosowany przy ustalaniu rozwodnionego zysku na akcję	857 459	710 094
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w emisji	29 680 542	29 578 675
Korekty na:		
- opcje pracownicze na akcje	20 704	29 464
Ważona średnia liczba akcji zwykłych dla potrzeb rozwodnionego zysku na akcję	29 701 246	29 608 139
Rozwodniony zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	28,87	23,98

Podstawowy zysk na akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

Rozwodniony zysk na akcję wylicza się w oparciu o stosunek zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku do średniej ważonej liczby akcji zwykłych skorygowanych w taki sposób, jak gdyby nastąpiła zamiana na akcje wszystkich powodujących rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych. Bank posiada jedną kategorię powodującą rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych: opcje na akcje. Akcje rozwodniające wylicza się jako liczbę akcji, które zostałyby wyemitowane gdyby nastąpiła realizacja wszystkich opcji na akcje po cenie rynkowej ustalonej jako średnioroczna cena zamknięcia akcji Banku.

Zgodnie z MSR 33, Bank sporządza kalkulację tzw. rozwodnionego zysku na jedną akcję, uwzględniając przyznane opcje pracownicze na zakup akcji.

Od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku Bank prowadził dwa programy opcyjnie. Zostały one wycenione zgodnie ze standardem MSSF 2.

Program opcji pracowniczych (z maja 2003 roku) zakładał przydzielenie członkom Kierownictwa Banku ogółem 500 000 opcji, które mogły być realizowane stopniowo w okresie od 1 czerwca 2005 roku do 30 czerwca 2008 roku. Opcje te uprawniały do objęcia ogółem 500 000 akcji Banku nowej emisji.

W dniu 14 marca 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BRE Banku, podejmując stosowną uchwałę, wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez BRE Bank programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku. W ramach programu Członkowie Zarządu Banku uzyskują możliwość objęcia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji Banku oraz objęcia akcji jednostki dominującej najwyższego szczebla, Commerzbanku AG.

Szczegółowe informacje na temat programu wynagrodzeń opartych na i regulowanych akcjami zostały zaprezentowane w Nocie 42.

17. Kasa, operacje z bankiem centralnym

	31.12.2008	31.12.2007
Środki pieniężne w kasie (skarbcu)	143 340	96 818
Środki pieniężne w rachunku bieżącym	2 368 993	1 906 717
Kasa, operacje z bankiem centralnym, razem (Nota 44)	2 512 333	2 003 535
W tym: rezerwa obowiązkowa	1 190 991	965 707

Rezerwa obowiązkowa jest utrzymywana zarówno na rachunku w banku centralnym, jak również w kasie (skarbcu). Na dzień 31 grudnia 2008 r. środki rezerwy obowiązkowej w banku centralnym oprocentowane były stawką 4,73% (31 grudnia 2007 r. - 4,73%).

18. Weksle uprawnione do redyskontowania w banku centralnym

Weksle uprawnione do redyskonta to weksle podmiotów niefinansowych o terminie zapadalności do 3 miesięcy.

19. Należności od banków

	31.12.2008	31.12.2007
Rachunki bieżące	192 296	87 756
Lokaty w innych bankach	4 268 514	638 590
Ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (Nota 44)	4 460 810	726 346
Kredyty, lokaty i pożyczki	936 315	687 558
Transakcje reverse repo / buy sell back	515 694	513 866
Inne należności	222 288	167 375
Należności (brutto) od banków, razem	6 135 107	2 095 145
Rezerwa utworzona na należności od banków (wielkość ujemna)	(31 014)	(5 209)
Należności (netto) od banków, razem	6 104 093	2 089 936
Krótkoterminowe (do 1 roku)	5 766 396	1 851 413
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	337 697	238 523

Należności od banków w podziale na banki polskie i zagraniczne przedstawiają się następująco:

	31.12.2008	31.12.2007
Należności (brutto) od banków polskich	847 391	618 539
Rezerwa utworzona na należności od banków polskich	(57)	(247)
Należności (brutto) od banków zagranicznych	5 287 716	1 476 606
Rezerwa utworzona na należności od banków zagranicznych	(30 957)	(4 962)
Należności (netto) od banków, razem	6 104 093	2 089 936

Kredyty udzielone bankom o zmiennej stopie wyniosły 860 452 tys. zł, a o stałej stopie 54 670 tys. zł (31 grudnia 2007 r.: – kredyty na zmienną stopę – 558 833 tys. zł, a na stałą: 31 178 tys. zł). Średnie oprocentowanie lokat w innych bankach oraz kredytów udzielonych innym bankom wynosiło 5,32% (31 grudnia 2007 r. - 4,86%).

Zmiana stanu rezerw na należności od banków przedstawia się następująco:

	31.12.2008	31.12.2007
Stan rezerw na należności od banków na początek okresu	5 209	4 578
Zwiększenia (z tytułu)	25 805	631
- utworzenie rezerw (Nota 14)	21 894	631
- różnice kursowe	3 911	-
Stan rezerw na należności od banków na koniec okresu	31 014	5 209

Kwota rezerw na należności od banków w 2008 roku obejmuje 26 212 tys. zł rezerw utworzonych na należności analizowane indywidualnie.

20. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa zastawione

	31.12.2008	31.12.2007
Dłuzne papiery wartościowe:	5 713 217	6 985 554
Obligacje rządowe ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych oraz będące przedmiotem zastawu (transakcje <i>sell buy back</i>) (Nota 44), w tym:	836 767	4 733 535
- obligacje rządowe będące przedmiotem zastawu (transakcje <i>sell buy back</i>) (Nota 38)	716 356	2 717 473
Bony skarbowe ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych oraz będące przedmiotem zastawu (transakcje <i>sell buy back</i>) (Nota 44), w tym:	874 579	25 623
- bony skarbowe będące przedmiotem zastawu (transakcje <i>sell buy back</i>) (Nota 38)	380 428	14 362
Pozostałe dłużne papiery wartościowe	4 001 871	2 226 396
Kapitałowe papiery wartościowe:	8 188	4 263
- notowane	8 188	4 263
Dłuzne i kapitałowe papiery wartościowe razem, w tym:	5 721 405	6 989 817
- Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 624 621	4 257 982
- Aktywa zastawione (Nota 38)	1 096 784	2 731 835

Obligacje rządowe obejmują papiery wartościowe stanowiące poręczenie umów odkupu zawartych z klientami (transakcje *sell buy back*), których wartość rynkowa na 31 grudnia 2008 roku wynosiła 716 356 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 2 717 473 tys. zł). Obligacje te są odrębnie prezentowane w bilansie w pozycji „Aktywa zastawione”.

Bony skarbowe obejmują bony stanowiące poręczenie umów odkupu zawartych z klientami (transakcje *sell buy back*), których wartość rynkowa na 31 grudnia 2008 roku wynosiła 380 428 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 14 362 tys. zł). Bony te są odrębnie prezentowane w bilansie w pozycji „Aktywa zastawione”.

Pozycja „Dłuzne papiery wartościowe” obejmuje bony skarbowe uprawnione do redyskontowania wyemitowane przez Skarb Państwa na okres maksymalnie do jednego roku. Wszystkie bony skarbowe są oparte na stałej stopie procentowej.

Powyższa nota nie obejmuje obligacji rządowych i bonów skarbowych zastawionych pod BFG w kwocie 176 592 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – bony skarbowe w kwocie 80 442 tys. zł), które są zaklasyfikowane do lokacyjnych papierów wartościowych (Nota 23).

21. Pochodne instrumenty finansowe oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu

Grupa wykorzystuje następujące instrumenty pochodne jako zabezpieczenia i dla potrzeb niezwiązanych z zabezpieczeniami:

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych, obejmujące nie zrealizowane transakcje spot. **Kontrakty typu futures dla walut i stóp procentowych** to zobowiązania w formie umowy do otrzymania lub zapłacenia określonej wartości netto, zależnie od zmian kursów wymiany walut lub stóp procentowych, bądź do kupna lub sprzedaży waluty obcej lub instrumentu finansowego w ustalonym terminie w przyszłości po ustalonej cenie, określonej na zorganizowanym rynku finansowym. Z uwagi na fakt, że kontrakty futures są zabezpieczone środkami pieniężnymi lub papierami wartościowymi wycenianymi według wartości godziwej, zaś zmiany wartości nominalnej tych kontraktów rozliczane są codziennie w odniesieniu do notowań giełdowych, ryzyko kredytowe jest nieznaczne. **Kontrakty FRA** to kontrakty analogiczne do futures, tyle że negocjowane indywidualnie i wymagające gotówkowego rozliczenia w określonym terminie w przyszłości różnicy pomiędzy określoną w umowie stopą procentową a aktualną stopą rynkową, na bazie teoretycznej kwoty kapitału.

Walutowe i procentowe kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład, oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład, międzywalutowe kontrakty swap stóp procentowych). Z wyjątkiem określonych walutowych kontraktów swap, nie następuje w przypadku tych transakcji zamiana kapitału. Ryzyko kredytowe Grupy stanowi potencjalny koszt zastąpienia kontraktów swap, jeżeli strony nie wywiążą się ze swoich zobowiązań. Ryzyko to jest monitorowane na bieżąco przez odniesienie do aktualnej wartości godziwej, proporcji wartości nominalnej kontraktów oraz płynności rynkowej. W celu kontrolowania poziomu podejmowanego ryzyka kredytowego Grupa ocenia strony umowy przy pomocy tych samych metod, które stosuje się w działalności kredytowej.

Opcje walutowe i procentowe to umowy, na mocy których sprzedający przyznaje kupującemu prawo, ale nie obowiązek, nabycia (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) w ustalonym dniu, do ustalonego dnia lub też w ustalonym okresie – konkretnej ilości waluty obcej lub instrumentu finansowego po z góry ustalonej cenie. W zamian za powiększenie ryzyka walutowego lub ryzyka zmiany stóp procentowych, sprzedający otrzymuje od kupującego premię. Opcje mogą być opcjami znajdującymi się w obrocie giełdowym lub negocjowanymi pomiędzy Grupą a klientem (w transakcji pozagiełdowej). Grupa jest narażona na ryzyko kredytowe z tytułu zakupionych opcji tylko i wyłącznie do wysokości ich wartości bilansowej, którą stanowi ich wartość godziwa.

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w bilansie, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu, nie pokazują jaki jest stopień narażenia Grupy na ryzyko kredytowe lub ryzyko zmiany cen. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom. Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	Wartość kontraktu kupno	Wartość kontraktu sprzedaż	aktywa	Wartość godziwa zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2008				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
<i>Walutowe instrumenty pochodne</i>				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	16 503 882	16 135 075	615 328	191 351
- Kontrakty FX swap	11 380 057	12 090 905	410 042	1 141 798
- Kontrakty CIRS	6 710 761	6 755 264	518 271	513 708
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	10 393 957	11 311 674	1 169 471	908 457
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	44 988 657	46 292 918	2 713 112	2 755 314
Razem walutowe instrumenty pochodne	44 988 657	46 292 918	2 713 112	2 755 314
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	163 567 075	163 567 074	2 281 861	2 912 871
- Kontrakty FRA	102 672 586	131 095 000	599 517	470 713
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	518 134	509 829	15 296	13 742
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	266 757 795	295 171 903	2 896 674	3 397 326
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	266 757 795	295 171 903	2 896 674	3 397 326
Transakcje na ryzyko rynkowe	750 581	647 227	23 086	21 851
Razem aktywa/pasywa przeznaczone do obrotu	312 497 033	342 112 048	5 632 872	6 174 491
Razem rozpoznane pochodne aktywa/pasywa	312 497 033	342 112 048	5 632 872	6 174 491
Razem rozpoznane pochodne aktywa/pasywa oraz inne zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu				
	312 497 033	342 112 048	5 632 872	6 174 491
Krótkoterminowe (do 1 roku)	217 363 511	242 866 362	3 613 618	4 389 939
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	95 133 522	99 245 686	2 019 254	1 784 552

	Wartość kontraktu kupno	Wartość kontraktu sprzedaż	aktywa	Wartość godziwa zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2007				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
<i>Walutowe instrumenty pochodne</i>				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	12 866 925	12 839 154	271 004	195 657
- Kontrakty FX swap	23 325 610	23 171 985	657 209	518 362
- Kontrakty CIRS	5 124 220	5 015 620	88 104	84 247
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	5 373 192	6 162 540	144 038	230 131
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	46 689 947	47 189 299	1 160 355	1 028 397
Razem walutowe instrumenty pochodne	46 689 947	47 189 299	1 160 355	1 028 397
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	169 387 142	169 387 142	699 573	760 889
- Kontrakty FRA	102 094 000	94 729 280	184 062	146 944
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	401 467	405 383	8 351	8 401
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	271 882 609	264 521 805	891 986	916 234
- Opcje na stopę procentową w obrocie giełdowym	-	-	136	-
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	271 882 609	264 521 805	892 122	916 234
Transakcje na ryzyko rynkowe	683 536	1 267 794	220 161	219 583
Razem aktywa/pasywa przeznaczone do obrotu	319 256 092	312 978 898	2 272 638	2 164 214
Razem rozpoznane pochodne aktywa/pasywa	319 256 092	312 978 898	2 272 638	2 164 214
Razem rozpoznane pochodne aktywa/pasywa oraz inne zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu				
	319 256 092	312 978 898	2 272 638	2 164 214
Krótkoterminowe (do 1 roku)	234 686 732	229 978 065	1 527 474	1 425 502
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	84 569 360	83 000 833	745 164	738 712

We wszystkich prezentowanych okresach transakcje na ryzyko rynkowe obejmują wartość godziwą opcji na indeks giełdowy, akcje i inne papiery kapitałowe, kontraktów futures na towary, kontraktów swap na towary.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiadała żadnych aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2008	31.12.2007
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym:	26 653 688	13 876 425
- należności bieżące	3 564 876	2 301 686
- kredyty terminowe, w tym:	23 088 812	11 574 739
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	21 489 562	10 622 334
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym:	25 016 257	19 477 259
- należności bieżące	3 757 743	2 768 093
- kredyty terminowe:	18 740 334	14 234 717
- udzielone dużym klientom	4 035 266	2 962 818
- udzielone średnim i małym klientom	14 705 068	11 271 899
- transakcje reverse repo / buy sell back	407 579	669 018
- pozostałe	2 110 601	1 805 431
Kredyty i pożyczki udzielone sektorowi budżetowemu	663 580	599 155
Inne należności	668 684	412 529
Kredyty i pożyczki (brutto) od klientów	53 002 209	34 365 368
Rezerwa utworzona na należności od klientów (wielkość ujemna)	(859 732)	(682 703)
Kredyty i pożyczki (netto) od klientów	52 142 477	33 682 665
Krótkoterminowe (do 1 roku)	16 241 124	13 824 483
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	35 901 353	19 858 182

Na dzień 31 grudnia 2008 roku kredyty o zmiennej stopie procentowej wynoszą 51 957 457 tys. zł, a o stałej stopie procentowej wynoszą 966 471 tys. zł (31 grudnia 2007 r. odpowiednio: 32 743 697 tys. zł i 1 006 177 tys. zł). Powyższe wartości odnoszą się do sumy kredytów i pożyczek udzielonych klientom indywidualnym, korporacyjnym i sektorowi budżetowemu. Średnie oprocentowanie kredytów udzielonych klientom (z wyłączeniem transakcji reverse repo) wynosiło 6,57% (31 grudnia 2007 r. - 6,07%)

Grupa przyjęła jako zabezpieczenie kredytów komercyjnych notowane na giełdzie papiery wartościowe o wartości godziwej 789 160 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 956 634 tys. zł).

Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek

	31.12.2008	31.12.2007
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie bilansowe brutto	51 832 118	33 564 991
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych portfelowo	(166 866)	(112 460)
Zaangażowanie bilansowe netto	51 665 252	33 452 531
Należności, które utraciły wartość		
Zaangażowanie bilansowe brutto	1 170 091	800 377
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych indywidualnie	(692 866)	(570 243)
Zaangażowanie bilansowe netto	477 225	230 134

Zmiany rezerw na utratę wartości kredytów i pożyczek

	31.12.2008	31.12.2007
KLIENCI INDYWIDUALNI		
- Należności bieżące		
Stan rezerw na początek okresu	116 907	80 463
Zwiększenia (z tytułu)	113 773	40 395
- utworzenie rezerw	113 773	37 311
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	-	3 084
Zmniejszenia (z tytułu)	(24 682)	(3 951)
- rozwiązanie rezerw	(6 845)	(304)
- należności spisane w ciężar rezerw	(17 837)	(3 647)
Stan rezerw na koniec okresu	205 998	116 907

- Kredyty terminowe**Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

Zmniejszenia (z tytułu)

- rozwiązanie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- należności spisane w ciężar rezerw

- pozostałe

Stan rezerw na koniec okresu

w tym:

- Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe**Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- pozostałe

Zmniejszenia (z tytułu)

- rozwiązanie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- należności spisane w ciężar rezerw

Stan rezerw na koniec okresu**KLIENCI INDYWIDUALNI - RAZEM****Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

Zmniejszenia (z tytułu)

- rozwiązanie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- należności spisane w ciężar rezerw

- pozostałe

Stan rezerw na koniec okresu**KLIENCI KORPORACYJNI****- Należności bieżące****Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

Zmniejszenia (z tytułu)

- rozwiązanie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- należności spisane w ciężar rezerw

Stan rezerw na koniec okresu**- Kredyty terminowe****Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- pozostałe

Zmniejszenia (z tytułu)

- rozwiązanie rezerw

- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe

- należności spisane w ciężar rezerw

Stan rezerw na koniec okresu

w tym:

- Kredyty terminowe udzielone dużym klientom**Stan rezerw na początek okresu**

Zwiększenia (z tytułu)

- utworzenie rezerw

66 747	73 827
35 388	14 112
31 814	14 112
3 574	-
(13 126)	(21 192)
(6 113)	(12 536)
-	(3 936)
(7 013)	(4 848)
-	128
89 009	66 747
24 886	20 646
15 150	7 421
15 143	7 293
7	-
-	128
(4 002)	(3 181)
(1 769)	(3 133)
-	-
(2 233)	(48)
36 034	24 886
183 654	154 290
149 161	54 507
145 587	51 423
3 574	3 084
(37 808)	(25 143)
(12 958)	(12 840)
-	(3 936)
(24 850)	(8 495)
-	128
295 007	183 654
31.12.2008	31.12.2007
79 963	109 245
92 952	38 274
83 417	38 274
9 535	-
(64 882)	(67 556)
(50 482)	(11 735)
-	(16 030)
(14 400)	(39 791)
108 033	79 963
370 002	527 259
167 036	109 986
167 036	90 206
-	15 877
-	3 903
(148 845)	(267 243)
(115 468)	(96 309)
(5 241)	(2 183)
(28 136)	(168 751)
388 193	370 002
28 480	87 427
11 817	10 692
11 817	10 692

Zmniejszenia (z tytułu)	(9 291)	(69 639)
- rozwiązanie rezerw	(8 422)	(12 727)
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	(869)	(2 183)
- należności spisane w ciężar rezerw	-	(54 729)
Stan rezerw na koniec okresu	31 006	28 480

- Kredyty terminowe udzielone średnim i małym klientom

Stan rezerw na początek okresu	341 522	439 832
Zwiększenia (z tytułu)	155 219	99 294
- utworzenie rezerw	155 219	79 514
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	-	15 877
- pozostałe	-	3 903
Zmniejszenia (z tytułu)	(139 554)	(197 604)
- rozwiązanie rezerw	(107 046)	(83 582)
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	(4 372)	-
- należności spisane w ciężar rezerw	(28 136)	(114 022)
Stan rezerw na koniec okresu	357 187	341 522

- Pozostałe

Stan rezerw na początek okresu	48 770	46 194
Zwiększenia (z tytułu)	33 783	16 557
- utworzenie rezerw	25 170	16 557
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	8 613	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(14 433)	(13 981)
- rozwiązanie rezerw	(8 620)	(4 583)
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	(681)	(2 034)
- należności spisane w ciężar rezerw	(5 132)	(7 364)
Stan rezerw na koniec okresu	68 120	48 770

KLIENCI KORPORACYJNI - RAZEM

Stan rezerw na początek okresu	498 735	682 698
Zwiększenia (z tytułu)	293 771	164 817
- utworzenie rezerw	275 623	145 037
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	18 148	15 877
- pozostałe	-	3 903
Zmniejszenia (z tytułu)	(228 160)	(348 780)
- rozwiązanie rezerw	(174 570)	(112 627)
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	(5 922)	(20 247)
- należności spisane w ciężar rezerw	(47 668)	(215 906)
Stan rezerw na koniec okresu	564 346	498 735

31.12.2008 31.12.2007**KLIENCI BUDŻETOWI**

Stan rezerw na początek okresu	314	94
Zwiększenia (z tytułu)	193	220
- utworzenie rezerw	193	220
Zmniejszenia (z tytułu)	(128)	-
- rozwiązanie rezerw	(128)	-
Stan rezerw na koniec okresu	379	314

OGÓŁEM ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

Stan rezerw na początek okresu	682 703	837 082
Zwiększenia (z tytułu)	443 125	219 544
- utworzenie rezerw (Nota 14)	421 403	196 680
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	21 722	18 961
- pozostałe	-	3 903
Zmniejszenia (z tytułu)	(266 096)	(373 923)
- rozwiązanie rezerw (Nota 14)	(187 656)	(125 467)
- reklasyfikacja rezerw i różnice kursowe	(5 922)	(24 183)
- należności spisane w ciężar rezerw	(72 518)	(224 401)
- zwijanie dyskonta rezerwy celowej	-	-
- pozostałe	-	128
Stan rezerw na koniec okresu	859 732	682 703

Kredyty i pożyczki udzielone klientom obejmują należności z tytułu leasingu finansowego.

Kredyty i pożyczki z tytułu leasingu finansowego

	31.12.2008	31.12.2007
Należności brutto z tytułu leasingu finansowego o terminie zapadalności:	4 606 419	3 168 011
- Do 1 roku	1 668 067	1 115 880
- Powyżej 1 roku i nie więcej niż 5 lat	2 717 550	1 998 797
- Powyżej 5 lat	220 802	53 334
Niezrealizowane przyszłe przychody finansowe z tytułu leasingu finansowego (wielkość ujemna)	(363 835)	(383 607)
Należności netto z tytułu leasingu finansowego	4 242 584	2 784 404

Należności netto z tytułu leasingu finansowego o terminie zapadalności:

- Do 1 roku	1 625 270	934 942
- Powyżej 1 roku i nie więcej niż 5 lat	2 429 145	1 799 662
- Powyżej 5 lat	188 169	49 800
	4 242 584	2 784 404

23. Lokacyjne papiery wartościowe oraz aktywa zastawione

	31.12.2008	31.12.2007
Dłużne papiery wartościowe:	7 754 415	6 078 433
Notowane, w tym:	7 702 443	6 014 425
- obligacje rządowe będące przedmiotem zastawu (transakcje sell buy back)	2 171 905	-
- obligacje rządowe będące przedmiotem zastawu (BFG)	175 300	-
- bony skarbowe będące przedmiotem zastawu (BFG)	1 292	80 442
Nie notowane	51 972	64 008
Kapitałowe papiery wartościowe:	96 394	388 583
- notowane	7 958	10 021
- nie notowane	88 436	378 562
Razem papiery wartościowe	7 850 809	6 467 016
Lokacyjne papiery wartościowe i aktywa zastawione razem, w tym:	7 850 809	6 467 016
- <i>Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży</i>	<i>5 502 312</i>	<i>6 386 574</i>
- <i>Aktywa zastawione (Nota 38)</i>	<i>2 348 497</i>	<i>80 442</i>
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 545 996	3 061 950
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	6 304 813	3 405 066

Zaprezentowana powyżej wartość kapitałowych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej obejmuje rezerwy utworzone z tytułu utraty wartości w wysokości 20 941 tys. zł (31 grudnia 2007 r. – 29 076 tys. zł).

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych opartych na stałej stopie procentowej wynosiła na dzień 31 grudnia 2008 r. 2 234 299 tys. zł, natomiast opartych na stopie zmiennej 5 520 116 tys. zł (31 grudnia 2007 r. odpowiednio: 4 849 093 tys. zł oraz 1 318 084 tys. zł).

Powyższa nota obejmuje obligacje rządowe i bony skarbowe pod zastaw BFG, które wykazane są w bilansie w oddzielnej pozycji „Aktywa zastawione” (patrz Nota 38).

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, na dzień 31 grudnia 2008 r. Grupa posiadała papiery skarbowe (obligacje i bony) ujęte w bilansie w kwocie 176 592 tys. zł o wartości nominalnej 176 320 tys. zł (wartość nominalna na 31 grudnia 2007 r. – 81 000 tys. zł), które stanowiły zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG i były zdeponowane na wydzielonym rachunku w NBP.

Zyski i straty z lokacyjnych papierów wartościowych obejmują:

	31.12.2008	31.12.2007
Sprzedaż / wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	136 787	3 882
Utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(1 022)	(48)
Zyski i straty z lokacyjnych papierów wartościowych, razem	135 765	3 834

Największy wpływ na wielkość pozycji sprzedaż/wykup aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży miał wynik na sprzedaży akcji Vectra SA. Zgodnie z umową sprzedaży akcji Vectra SA („Vectra”) z dnia 25 stycznia 2008 roku BRE Bank dokonał w tym dniu zbycia 9 045 404 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda. Bank zbył wyżej wymienione akcje za łączną kwotę 264 035 tys. zł. Zapłata ceny za akcje nastąpiła w dniu transakcji. Zbyte przez Bank akcje Vectra stanowią 19,95% kapitału zakładowego i 11,20% głosów na walnym zgromadzeniu Vectry.

Wartość zbytych akcji Vectry w księgach Banku wynosiła 264 035 tys. zł. Po transakcji Bank nie posiada żadnych akcji Vectry.

Zysk brutto i netto Grupy BRE Banku z tytułu zawarcia tej transakcji w 2008 roku, po uwzględnieniu kosztów transakcji, wynosi 137 673 tys. zł.

Zmiana stanu lokacyjnych papierów wartościowych i aktywów zastawionych przedstawia się następująco:

	31.12.2008	31.12.2007
<u>Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży i aktywa zastawione</u>		
Stan na początek okresu	6 467 016	3 112 932
Różnice kursowe	23 187	(38 993)
Zwiększenia	9 042 087	9 879 618
Zmniejszenia (sprzedaż, wykup, umorzenie)	(7 515 344)	(6 553 660)
Straty z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych i dłużnych dostępnych do sprzedaży	(1 022)	(48)
Zyski/straty z tytułu zmian wartości godziwej (Nota 41)	(165 115)	67 167
Stan na koniec okresu	7 850 809	6 467 016

Zmiana stanu rezerw na utratę wartości lokacyjnych papierów wartościowych i aktywów zastawionych przedstawia się następująco:

	31.12.2008	31.12.2007
<u>Rezerwy na utratę wartości papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i aktywów zastawionych</u>		
Kapitałowe papiery wartościowe		
<i>- Notowane</i>		
Stan na początek okresu	(125)	(64)
Utworzenie rezerwy	-	(48)
Kwoty odzyskane w czasie okresu sprawozdawczego	-	(13)
Stan na koniec okresu	(125)	(125)
<i>- Nie notowane</i>		
Stan na początek okresu	(28 951)	(28 951)
Utworzenie rezerwy	(1 022)	-
Kwoty spisane w ciężar rezerw	9 157	-
Stan na koniec okresu	(20 816)	(28 951)
Papiery dostępne do sprzedaży razem		
Stan na początek okresu	(29 076)	(29 015)
Utworzenie rezerwy	(1 022)	(48)
Kwoty spisane w ciężar rezerw	9 157	-
Kwoty odzyskane w czasie okresu sprawozdawczego	-	(13)
Stan na koniec okresu	(20 941)	(29 076)

24. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Udziały Grupy w głównych jednostkach stowarzyszonych, które nie są notowane na giełdzie, przedstawia się następująco:

31 grudnia 2008 r. (w tys. zł)

Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata	Posiadane udziały %
Xtrade SA	Polska	1 448	1 799	3 757	772	24,90
Compania de Factoring SA	Rumunia	131 324	101 110	49 496	1 755	28,12
S-Factoring d.d.	Słowenia	30 141	28 871	1 920	(580)	22,50

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych
Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok

(w tys. zł)

31 grudnia 2007 r. (w tys. zł)

Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata	Posiadane udziały %
Xtrade SA	Polska	1 785	2 861	1 758	(757)	24,90
Compania de Factoring SA	Rumunia	109 491	101 609	15 225	1 711	28,12

Zmiana stanu inwestycji w jednostki stowarzyszone:

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	4 823	5 356
Zwiększenia z tytułu:	12 130	1 003
- zakupu	11 374	1 003
- różnic kursowych	756	-
Zmniejszenia z tytułu:	-	(1 536)
- przeniesienie do innej grupy aktywów finansowych	-	(1 203)
- różnic kursowych	-	(333)
Stan inwestycji w jednostki stowarzyszone na koniec okresu	16 953	4 823

25. Wartości niematerialne

Zmiana stanu wartości niematerialnych:

	31.12.2008	31.12.2007
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2 774	3 591
Wartość firmy	7 137	7 137
Patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	376 316	311 152
- oprogramowanie komputerowe	311 955	277 302
Inne wartości niematerialne	5 635	8 018
Wartości niematerialne w toku wytwarzania	46 590	75 069
Wartości niematerialne, razem	438 452	404 967

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2008 roku do 31.12.2008 roku	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Nabyte patenty, licencje i podobne wartości w tym: nabyte oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartość firmy	Wartości niematerialne razem	Aktywa przeznaczone do sprzedaży (Nota 28)
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu:	31 959	560 110	470 300	17 699	75 069	7 137	691 974
01.01.2008 r.							465 321
Zwiększenia (z tytułu)	148 041	92 732	26	85 733	-	233 800	-
- zakupu	32 397	7 743	26	84 687	-	117 110	-
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	1 852	928	-	-	-	1 852	-
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	109 942	80 221	-	-	-	109 942	-
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	1 024	1 014	-	836	-	1 860	-
- innych zwiększeń	2 826	2 826	-	210	-	3 036	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(8 886)	(1 150)	(68)	(114 212)	-	(123 166)	(465 321)
- likwidacji	(8 886)	(1 150)	(68)	(108)	-	(9 062)	-
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	(109 942)	-	(109 942)	-
- innych zmniejszeń	-	-	-	(4 162)	-	(4 162)	(465 321)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu:	31 959	699 265	561 882	17 657	46 590	7 137	802 608
31.12.2008 r.							
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu:	(28 368)	(248 951)	(192 991)	(9 681)	-	-	(287 000)
01.01.2008 r.							(342)
Amortyzacja za okres (z tytułu)	(817)	(73 991)	(56 929)	(2 341)	-	-	(77 149)
- odpisów	(817)	(81 947)	(57 154)	(2 409)	-	-	(85 173)
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	(93)	(93)	-	-	-	(93)
- innych zwiększeń	-	(921)	(916)	-	-	-	(921)
- sprzedaży	-	8	8	-	-	-	8
- likwidacji	-	8 869	1 133	68	-	-	8 937
- innych zmniejszeń	-	93	93	-	-	-	93
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu:	(29 185)	(322 942)	(249 920)	(12 022)	-	-	(364 149)
31.12.2008 r.							
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu:	-	(7)	(7)	-	-	-	(7)
01.01.2008 r.	-	-	-	-	-	-	(243 967)
- zmniejszenie	-	-	-	-	-	-	243 967
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2008 r.	-	(7)	(7)	-	-	-	(7)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu:	2 774	376 316	311 955	5 635	46 590	7 137	438 452
31.12.2008 r.							

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok
(w tys. zł)

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2007 roku do 31.12.2007 roku	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Nabyte patenty, licencje i podobne wartości w tym: nabyte oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartość firmy	Wartości niematerialne razem	Aktywa przeznaczone do sprzedaży (Nota 28)	
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu: 01.01.2007 r.	33 119	501 275	428 233	17 587	49 093	7 137	608 211	495 774
Zwiększenia (z tytułu)	1 528	78 568	56 848	112	82 219	-	162 427	100
- zakupu	185	14 717	6 407	27	82 183	-	97 112	100
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	273	273	85	-	-	358	-
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	1 343	52 705	49 997	-	-	-	54 048	-
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	170	170	-	-	-	170	-
- innych zwiększeń	-	10 703	1	-	36	-	10 739	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(2 688)	(19 733)	(14 781)	-	(56 243)	-	(78 664)	(30 553)
- sprzedaży	-	-	-	-	(21)	-	(21)	-
- likwidacji	(2 677)	(8 356)	(3 804)	-	-	-	(11 033)	-
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	-	(54 048)	-	(54 048)	-
- sprzedaży spółki poprzednio konsolidowanej	-	-	-	-	-	-	-	(30 553)
- innych zmniejszeń	(11)	(11 377)	(10 977)	-	(2 174)	-	(13 562)	-
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2007 r.	31 959	560 110	470 300	17 699	75 069	7 137	691 974	465 321
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2007 r.	(28 804)	(191 943)	(149 533)	(6 314)	-	-	(227 061)	(5 683)
Amortyzacja za okres (z tytułu)	436	(57 008)	(43 458)	(3 367)	-	-	(59 939)	5 341
- odpisów	(1 267)	(66 536)	(48 121)	(3 366)	-	-	(71 169)	(34)
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	(52)	(52)	-	-	-	(52)	-
- innych zwiększeń	(985)	-	-	(1)	-	-	(986)	-
- sprzedaży spółki poprzednio konsolidowanej	-	-	-	-	-	-	-	5 375
- likwidacji	2 677	8 351	3 799	-	-	-	11 028	-
- innych zmniejszeń	11	1 229	916	-	-	-	1 240	-
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2007 r.	(28 368)	(248 951)	(192 991)	(9 681)	-	-	(287 000)	(342)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2007 r.	-	(39)	(39)	-	-	-	(39)	(239 466)
- zwiększenie	-	-	-	-	-	-	-	(4 501)
- zmniejszenie	-	32	32	-	-	-	32	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2007 r.	-	(7)	(7)	-	-	-	(7)	(243 967)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2007 r.	3 591	311 152	277 302	8 018	75 069	7 137	404 967	221 012

26. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2008	31.12.2007
Środki trwałe, w tym:	771 627	615 443
- grunty	10 937	7 990
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	247 270	226 393
- urządzenia	141 431	127 563
- środki transportu	185 253	121 487
- pozostałe środki trwałe	186 736	132 010
Środki trwałe w budowie	42 842	54 770
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	814 469	670 213

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych:

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2008 roku do 31.12.2008 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem	Aktywa przeznaczone do sprzedaży (Nota 28)
Wartość brutto środków trwałych na początek okresu: 01.01.2008 r.	8 154	342 184	450 699	160 757	281 903	55 331	1 299 028	2 841
Zwiększenia (z tytułu)	3 392	30 497	64 289	113 537	85 651	103 554	400 920	-
- zakupu	3 279	2 530	37 319	86 546	28 363	103 082	261 119	-
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	27 186	24 864	676	57 106	2	109 834	-
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	-	773	-	99	416	1 288	-
- innych zwiększeń	113	781	1 333	26 315	83	54	28 679	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(534)	(6 575)	(9 815)	(30 348)	(5 599)	(115 907)	(168 778)	(2 841)
- sprzedaży	(65)	(2 474)	(1 373)	(22 611)	(1 099)	-	(27 622)	-
- likwidacji	-	-	(8 352)	(1 891)	(3 392)	-	(13 635)	-
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(109 834)	(109 834)	-
- przekazania na wartości niematerialne	-	-	-	-	-	(1 852)	(1 852)	-
- sprzedaży spółki poprzednio konsolidowanej	-	-	-	-	-	-	-	-
- innych zmniejszeń	(469)	(4 101)	(90)	(5 846)	(1 108)	(4 221)	(15 835)	(2 841)
Wartość brutto środków trwałych na koniec okresu: 31.12.2008 r.	11 012	366 106	505 173	243 946	361 955	42 978	1 531 170	-
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2008 r.	(60)	(60 184)	(321 931)	(39 000)	(149 762)	-	(570 937)	(1 505)
Amortyzacja za okres (z tytułu)	(15)	(5 712)	(40 419)	(19 430)	(25 326)	-	(90 902)	1 505
- odpisów	-	(7 141)	(48 282)	(33 945)	(28 934)	-	(118 302)	-
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	-	(212)	-	(56)	-	(268)	-
- innych zwiększeń	(15)	(89)	(937)	(219)	(51)	-	(1 311)	-
- sprzedaży	-	436	1 221	11 853	645	-	14 155	-
- likwidacji	-	-	7 686	1 002	2 753	-	11 441	-
- innych zmniejszeń	-	1 082	105	1 879	317	-	3 383	1 505
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2008 r.	(75)	(65 896)	(362 350)	(58 430)	(175 088)	-	(661 839)	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2008 r.	(104)	(55 607)	(1 205)	(270)	(131)	(561)	(57 878)	-
- zwiększenie	-	(30)	(187)	(43)	-	-	(260)	-
- zmniejszenie	104	2 697	-	50	-	425	3 276	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2008 r.	-	(52 940)	(1 392)	(263)	(131)	(136)	(54 862)	-
Wartość netto środków trwałych na koniec okresu: 31.12.2008 r.	10 937	247 270	141 431	185 253	186 736	42 842	814 469	-

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2007 roku do 31.12.2007 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem	Aktywa przeznaczone do sprzedaży (Nota 28)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu: 01.01.2007 r.	2 841	345 994	405 969	113 720	240 048	39 004	1 147 576	12 942
Zwiększenia (z tytułu)	5 381	4 691	57 842	89 350	48 010	84 752	290 026	691
- zakupu	5 223	221	33 934	52 192	11 335	84 693	187 598	690
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	2 716	22 402	276	36 091	-	61 485	-
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	1 601	769	1 195	507	10	4 082	-
- innych zwiększeń	158	153	737	35 687	77	49	36 861	1
Zmniejszenia (z tytułu)	(68)	(8 501)	(13 112)	(42 313)	(6 155)	(68 425)	(138 574)	(10 792)
- sprzedaży	(21)	(8 238)	(1 489)	(12 410)	(1 382)	-	(23 540)	-
- likwidacji	-	-	(9 494)	(1 566)	(3 558)	-	(14 618)	-
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(61 485)	(61 485)	-
- przekazania na wartości niematerialne	-	-	-	-	-	(358)	(358)	-
- sprzedaży spółki poprzednio konsolidowanej	-	-	-	-	-	-	-	(10 792)
- innych zmniejszeń	(47)	(263)	(2 129)	(28 337)	(1 215)	(6 582)	(38 573)	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2007 r.	8 154	342 184	450 699	160 757	281 903	55 331	1 299 028	2 841
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2007 r.	(65)	(54 676)	(284 515)	(34 335)	(131 610)	-	(505 201)	(7 295)
Amortyzacja za okres (z tytułu)	5	(5 508)	(37 416)	(4 665)	(18 152)	-	(65 736)	5 790
- odpisów	-	(7 146)	(49 300)	(24 823)	(23 887)	-	(105 156)	(414)
- objęcia spółki konsolidacją metodą pełną po raz pierwszy	-	(64)	(188)	(195)	(62)	-	(509)	-
- innych zwiększeń	-	-	(497)	-	(29)	-	(526)	-
- sprzedaży	-	1 672	1 365	3 696	1 325	-	8 058	-
- likwidacji	-	-	9 240	610	3 264	-	13 114	-
- sprzedaży spółki poprzednio konsolidowanej	-	-	1 391	-	97	-	1 488	6 204
- innych zmniejszeń	5	30	573	16 047	1 140	-	17 795	-
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2007 r.	(60)	(60 184)	(321 931)	(39 000)	(149 762)	-	(570 937)	(1 505)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2007 r.	(104)	(59 681)	(1 469)	(289)	(163)	(561)	(62 267)	(97)
- zwiększenie	-	(1 367)	-	-	-	-	(1 367)	-
- zmniejszenie	-	5 441	264	19	32	-	5 756	97
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2007 r.	(104)	(55 607)	(1 205)	(270)	(131)	(561)	(57 878)	-
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2007 r.	7 990	226 393	127 563	121 487	132 010	54 770	670 213	1 336

Wartość odzyskiwalną środków trwałych dotkniętych utratą wartości stanowi cena netto sprzedaży określona na podstawie ceny rynkowej podobnego aktywa.

27. Inne aktywa

	31.12.2008	31.12.2007
Przejęte aktywa do zbycia:	-	1 266
- inne	-	1 266
Pozostałe, w tym:	1 034 543	879 397
- dłużnicy	290 873	277 968
- należności z tytułu podatku dochodowego	1 668	2 764
- rozrachunki międzybankowe	1 208	519
- pozostałe rozliczenia międzyokresowe czynne	92 933	49 878
- przychody do otrzymania	24 868	21 560
- zapasy	458 559	364 747
- należności z tytułu składek ubezpieczeniowych	15 990	-
- inne	148 444	161 961
Inne aktywa, razem	1 034 543	880 663
Krótkoterminowe (do 1 roku)	603 210	633 786
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	431 333	246 877

Wartość zapasów wynika przede wszystkim z działalności prowadzonej przez spółki BRE.locum i BRE Leasing.

28. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

W dniu 29 czerwca 2007 roku Bank zawarł z Aegon Woningen Nova BV, będącym 100% akcjonariuszem spółki Powszechne Towarzystwo Emerytalne Ergo Hestia S.A. (PTE Ergo Hestia), „Umowę o połączeniu PTE Ergo Hestia oraz PTE Skarbiec-Emerytura” oraz „Umowę opcyjną”. Szczegółowe informacje dotyczące obu wyżej wymienionych umów Bank ujawniał w sprawozdaniach finansowych sporządzanych za poprzednie okresy sprawozdawcze.

W dniu 28 września 2007 roku Bank otrzymał informację, że decyzją z dnia 27 września 2007 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”) wydał zgodę na dokonanie koncentracji, polegającej na połączeniu Aegon PTE SA (wcześniej PTE Ergo Hestia) i PTE Skarbiec-Emerytura SA. Zgoda UOKiK była jednym z warunków niezbędnych do przeprowadzenia połączenia wyżej wymienionych powszechnych towarzystw emerytalnych.

W dniu 7 listopada 2007 roku oba towarzystwa emerytalne złożyły wnioski do Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) w sprawie łączenia. W dniu 9 maja 2008 roku KNF wydała zezwolenia na połączenie PTE Skarbiec-Emerytura SA i Aegon PTE SA wraz z innymi decyzjami związanymi z połączeniem.

W dniu 30 czerwca 2008 roku sąd rejestrowy dla miasta stołecznego Warszawy dokonał rejestracji połączenia PTE Skarbiec-Emerytura SA oraz Aegon PTE SA. Połączenie nastąpiło poprzez przeniesienie całego majątku PTE Skarbiec-Emerytura SA, jako spółki przejmowanej, na spółkę przejmującą – Aegon PTE SA.

W związku z rejestracją połączenia i wykonaniem wyżej wymienionej umowy o połączeniu, Aegon PTE SA wydał Bankowi 54 812 akcji Aegon PTE SA o wartości nominalnej 1000 zł każda. Akcje te stanowiły 49,7% kapitału zakładowego Aegon PTE SA i uprawniały do wykonania 54 812 głosów na walnym zgromadzeniu Aegon PTE SA, co stanowiło 49,7% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu spółki.

Przed wyżej wymienioną transakcją Bank nie posiadał żadnych akcji Aegon PTE SA.

Przed połączeniem Bank posiadał 8 516 181 akcji PTE Skarbiec-Emerytura SA, które stanowiły 100% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu spółki.

W dniu 21 lipca 2008 roku BRE Bank i Aegon Woningen Nova BV zawarły umowę sprzedaży akcji Aegon PTE, będących własnością Banku. W dniu 13 sierpnia 2008 roku spółka Aegon PTE SA złożyła w imieniu Aegon Woningen Nova BV wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego dotyczący nabycia przez Aegon Woningen Nova BV od BRE Banku 54 812 akcji Aegon PTE, które BRE Bank objął w związku z transakcją połączenia PTE Skarbiec-Emerytura SA i Aegon PTE SA.

W dniu 17 grudnia 2008 roku KNF wydała zezwolenie na nabycie przez Aegon Woningen Nova BV od Banku 54 812 akcji Aegon PTE, stanowiących 49,7% kapitału zakładowego. Decyzja KNF dotycząca nabycia przez Aegon Woningen Nova BV od Banku stanowiła ostateczne wykonanie warunków zawieszających wynikających z umowy sprzedaży akcji Aegon PTE.

Przeniesienie własności akcji nastąpiło w dniu 30 grudnia 2008 roku. Po transakcji sprzedaży wyżej wymienionych akcji Bank nie posiada akcji Aegon PTE.

Rozliczenie transakcji połączenia i sprzedaży:

Wartość aktywów netto i wartości firmy PTE Skarbiec-Emerytura w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy przed połączeniem wynosiła 348 952 tys. zł.

Wartość akcji Aegon PTE SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy na dzień połączenia oraz na dzień sprzedaży wynosiła 416 150 tys. zł i została ustalona w oparciu o parytet wymiany akcji oraz wartość godziwą aktywów netto łączących się podmiotów zgodnie z MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”.

Ostateczna cena sprzedaży akcji Aegon PTE SA została podwyższona do kwoty 485 013 tys. zł zgodnie z formułą cenową wskazaną w umowie sprzedaży.

Zysk brutto Grupy BRE Banku z tytułu połączenia obu towarzystw, objęcia i sprzedaży akcji Aegon PTE SA w 2008 roku, po uwzględnieniu kosztów transakcji wyniósł 121 259 tys. zł, z tego zysk brutto na połączeniu wyniósł 67 198 tys. zł, a na sprzedaży akcji Aegon PTE SA wyniósł 54 061 tys. zł.

Wynik PTE Skarbiec-Emerytura SA wypracowany przez spółkę w pierwszym półroczu 2008 roku został ujęty w sprawozdawczości dotyczącej segmentów działalności Grupy w segmencie „Zarządzanie aktywami – działalność zaniechana” (Nota 5).

Poniżej przedstawiono dane finansowe dotyczące aktywów trwałych (grup do zbycia) przeznaczonych do sprzedaży oraz działalności zaniechanej według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku.

Dane finansowe dotyczące pozycji bilansowych związanych z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku.

	31.12.2008	31.12.2007
Aktywa przeznaczone do sprzedaży, w tym:		
Należności od banków	-	4 064
Lokacyjne papiery wartościowe	-	88 744
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	88 744
Wartości niematerialne (w tym wartość firmy)	-	221 012
Rzeczowe aktywa trwałe	-	1 336
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	1 307
Inne aktywa	-	19 615
Aktywa przeznaczone do sprzedaży, razem	-	336 078

	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania przeznaczone do sprzedaży, w tym:		
Pozostałe zobowiązania	-	10 596
Rezerwy	-	1 947
Zobowiązania przeznaczone do sprzedaży, razem	-	12 543

Dane finansowe dotyczące pozycji rachunku zysków i start związanych z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży oraz działalnością zaniechaną za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku i okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przychody z tytułu odsetek	2 430	3 407
Wynik z tytułu odsetek	2 430	3 407
Przychody z tytułu opłat i prowizji	25 376	46 347
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(11 583)	(19 125)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	13 793	27 222
Wynik na działalności handlowej	(1)	(4)
Wynik z pozycji wymiany	(1)	(4)
Wynik na lokacyjnych papierach wartościowych	-	2 731
Pozostałe przychody operacyjne	701	38
Ogólne koszty administracyjne	(4 935)	(8 290)
Amortyzacja	(245)	(448)
Pozostałe koszty operacyjne	(33)	(5 124)
Wynik działalności operacyjnej	11 710	19 532
Wynik ze sprzedaży/wynik na połączeniu aktywów przeznaczonych do zbycia*	121 259	89 458
Zysk brutto z działalności zaniechanej	132 969	108 990
Podatek dochodowy	(2 336)	(22 350)
Zysk netto z działalności zaniechanej z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych	130 633	86 640
Zysk udziałowców mniejszościowych	-	-
Zysk netto	130 633	86 640

* Na dzień 31 grudnia 2007 roku kwota 89 458 tys. zł stanowi wynik na sprzedaży akcji spółki Skarbiec Asset Management Holding SA. Na dzień 31 grudnia 2008 roku kwota 121 259 tys. zł stanowi wynik Grupy na połączeniu spółek PTE Skarbiec-Emerytura SA i Aegon PTE SA, oraz sprzedaży akcji Aegon PTE SA.

Dane finansowe dotyczące przepływów pieniężnych związanych z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży oraz działalnością zaniechaną za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku i okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	10 680	(5 404)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	485 013	153 915
<i>w tym ze sprzedaży aktywów przeznaczonych do zbycia</i>	<i>485 013</i>	<i>154 705</i>

Zysk na jedną akcję za 12 miesięcy – działalność zaniechana

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2008	2007
Podstawowy:		
Zysk netto z działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy Banku	130 633	86 640
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	29 680 542	29 578 675
Podstawowy zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	4,40	2,93
Rozwodniony:		
Zysk netto z działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy Banku, zastosowany przy ustalaniu rozwodnionego zysku na akcję	130 633	86 640
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w emisji	29 680 542	29 578 675
Korekty na:		
- opcje pracownicze na akcje	20 704	29 464
Ważona średnia liczba akcji zwykłych dla potrzeb rozwodnionego zysku na akcję	29 701 246	29 608 139
Rozwodniony zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	4,40	2,93

29. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2008	31.12.2007
Zobowiązania w drodze	26 067	20 068
Środki na rachunkach bieżących	453 179	567 619
Depozyty terminowe	1 374 150	792 730
Kredyty i pożyczki otrzymane	23 541 750	10 316 862
Transakcje repo / sell buy back	1 861 683	517 107
Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	231 978	31 481
Zobowiązania wobec innych banków, razem	27 488 807	12 245 867
Krótkoterminowe (do 1 roku)	7 123 662	6 465 814
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	20 365 145	5 780 053

Na dzień 31 grudnia 2008 roku depozyty terminowe od innych banków były depozytami o stałym oprocentowaniu. Średnie oprocentowanie depozytów i kredytów otrzymanych od banków w 2008 roku wynosiło 3,95% (31 grudnia 2007 r. - 3,80%).

BRE Bank nie dostarczył zabezpieczeń swoim kredytodawcom. Grupa nie zarejestrowała żadnych naruszeń warunków umownych związanych ze zobowiązaniami z tytułu pożyczek zaciągniętych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku, poza zobowiązaniami wobec innych banków, Grupa posiada zobowiązanie wobec banku centralnego w kwocie 1 302 469 tys. zł z tytułu transakcji repo z terminem wymagalności do trzech miesięcy, o średnim oprocentowaniu 6,04%.

30. Zobowiązania wobec klientów

Klienci indywidualni:

Środki na rachunkach bieżących
 Depozyty terminowe
 Inne zobowiązania (z tytułu)
 - zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych
 - pozostałe

Klienci korporacyjni:

Środki na rachunkach bieżących
 Depozyty terminowe
 Kredyty i pożyczki otrzymane
 Transakcje repo
 Inne zobowiązania (z tytułu)
 - zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych
 - pozostałe

Klienci sektora budżetowego:

Środki na rachunkach bieżących
 Depozyty terminowe
 Inne zobowiązania (z tytułu)
 - zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych
 - pozostałe

Zobowiązania wobec klientów, razem

Krótkoterminowe (do 1 roku)
 Długoterminowe (powyżej 1 roku)

	31.12.2008	31.12.2007
21 047 662	12 932 340	
13 430 357	9 676 219	
7 567 276	3 195 406	
50 029	60 715	
42 693	55 620	
7 336	5 095	
16 626 162	18 764 868	
7 895 523	9 349 668	
6 711 777	5 364 977	
97 285	193 510	
933 924	3 343 495	
987 653	513 218	
813 914	336 265	
173 739	176 953	
76 203	704 655	
61 276	658 632	
13 812	39 480	
1 115	6 543	
80	-	
1 035	6 543	
37 750 027	32 401 863	
37 079 660	31 765 645	
670 367	636 218	

Na dzień 31 grudnia 2008 roku większość depozytów przyjętych od klientów indywidualnych i korporacyjnych stanowiły depozyty na zmienną stopę procentową. Średnie oprocentowanie zobowiązań wobec klientów (z wyłączeniem transakcji repo) wynosiło 3,97% (31 grudnia 2007 r. - 3,03%)

31. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Stan na 31 grudnia 2008

Dłużne instrumenty finansowe wg rodzaju	Wartość nominalna	Umowne warunki oprocentowania	Gwarancje / zabezpieczenia	Termin wykupu	Stan zobowiązania
Emisje krótkoterminowe					
Certyfikaty Depozytowe (PLN)	8 000	7,75%	niezabezpieczone	06-05-09	7 829
Listy zastawne (EUR)	5 900	4,96%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	24 610
Listy zastawne (EUR)	16 000	4,96%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	66 987
Listy zastawne (EUR)	25 000	4,81%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	104 819
Listy zastawne (USD)	25 000	3,23%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	74 260
Obligacje (PLN)	493 700	średnie oprocentowanie - 6,55%	niezabezpieczone	01/2009-12/2009	293 439
Emisje długoterminowe					
Listy zastawne (PLN)	100 000	7,10%	Publiczny rejestr listów zastawnych	14-04-10	101 458
Listy zastawne (PLN)	125 000	7,42%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	28-09-10	126 194
Listy zastawne (USD)	10 000	2,83%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	22-11-10	29 679
Listy zastawne (PLN)	83 000	7,36%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	29-11-10	82 219
Listy zastawne (PLN)	95 000	7,26%	Publiczny rejestr listów zastawnych	29-11-10	94 581
Listy zastawne (PLN)	250 000	7,78%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	28-04-11	253 031
Listy zastawne (PLN)	149 000	7,51%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	15-06-11	142 339
Listy zastawne (PLN)	82 250	6,84%	Publiczny rejestr listów zastawnych	27-07-12	84 418
Listy zastawne (PLN)	200 000	6,92%	Publiczny rejestr listów zastawnych	28-09-12	203 098
Listy zastawne (PLN)	100 000	7,15%	Publiczny rejestr listów zastawnych	20-09-13	101 784
Stan zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (wartość bilansowa w tys. zł)					1 790 745
Krótkoterminowe (do 1 roku)					571 944
Długoterminowe (powyżej 1 roku)					1 218 801

Grupa BRE Banku SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok
(w tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2007 r.

Dłużne instrumenty finansowe wg rodzaju	Wartość nominalna	Umowne warunki oprocentowania	Gwarancje / zabezpieczenia	Termin wykupu	Stan zobowiązania
Emisje krótkoterminowe					
Certyfikaty Depozytowe (PLN)	18 000	średnie oprocentowanie - 5,66%	niezabezpieczone	08/2008-10/2008	18 162
Listy zastawne (PLN)	200 000	0,58%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	10-04-08	202 572
Listy zastawne (USD)	5 300	5,65%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-08	12 948
Listy zastawne (PLN)	200 000	5,73%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	10-10-08	202 414
Obligacje (EUR)	200 000	EURIBOR 3m + 0,20%	kaucja	27-06-08	716 658
Obligacje (PLN)	781 200	średnie oprocentowanie - 5,52%	niezabezpieczone	01/2008-09/2008	779 058
Emisje długoterminowe					
Certyfikaty Depozytowe (PLN)	8 000	7,75%	niezabezpieczone	06-05-09	7 330
Listy zastawne (EUR)	8 900	5,34%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	32 012
Listy zastawne (EUR)	16 000	5,34%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	57 510
Listy zastawne (EUR)	25 000	5,19%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	89 830
Listy zastawne (USD)	25 000	5,41%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	20-05-09	61 036
Listy zastawne (PLN)	100 000	5,54%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	12-04-10	101 007
Listy zastawne (USD)	10 000	5,10%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	22-11-10	24 438
Listy zastawne (PLN)	83 000	6,30%	Hipoteczny rejestr listów zastawnych	29-11-10	82 622
Listy zastawne (PLN)	95 000	6,20%	Publiczny rejestr listów zastawnych	29-11-10	94 998
Listy zastawne (PLN)	82 250	5,11%	Publiczny rejestr listów zastawnych	27-07-12	84 207
Listy zastawne (PLN)	200 000	5,53%	Publiczny rejestr listów zastawnych	28-09-12	202 764
Obligacje (PLN)	13 200	5,19%	niezabezpieczone	26-01-09	13 922
Obligacje (PLN)	34 000	5,49%	niezabezpieczone	16-10-09	34 347
Obligacje (PLN)	20 000	5,49%	niezabezpieczone	16-10-09	20 204
Obligacje (PLN)	75 000	6,06%	niezabezpieczone	01-12-09	75 283
Obligacje (USD)	6 240	step up coupon (3.25, 3.75, 4.25, 4.75, 5.25)	kaucja	09-12-09	15 092
Stan zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (wartość bilansowa w tys. zł)					2 928 414
Krótkoterminowe (do 1 roku)					1 931 812
Długoterminowe (powyżej 1 roku)					996 602

Grupa nie zarejestrowała żadnych naruszeń warunków umownych związanych ze zobowiązaniami z tytułu wyemitowanych papierów dłużnych.

Zmiana stanu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	2 928 414	3 389 559
Zwiększenia (z tytułu)		
- emisji	914 075	1 440 449
- wyceny według zamortyzowanego kosztu	759 110	1 305 066
- różnice kursowe	91 513	135 383
- pozostałe	42 779	-
	20 673	-
Zmniejszenia (z tytułu)		
- wykup	(2 051 744)	(1 901 594)
- wyceny według zamortyzowanego kosztu	(1 906 961)	(1 646 498)
- różnice kursowe	(97 389)	(112 025)
- pozostałe	(47 394)	(141 653)
	-	(1 418)
Stan wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych na koniec okresu	1 790 745	2 928 414

32. Zobowiązania podporządkowane

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2008 r.						
- Commerzbank AG	400 000	CHF	3M LIBOR + 0,7%*	1,88	08.03.2017	1 121 966
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 1,4%**	2,15	nieokreślony	224 246
- Commerzbank AG	120 000	CHF	3M LIBOR + 1,5%***	2,29	18.12.2017	336 468
- Commerzbank AG	170 000	CHF	3M LIBOR + 2,2%****	5,26	nieokreślony	482 077
- Commerzbank AG	90 000	CHF	3M LIBOR + 4,0%	4,72	nieokreślony	252 390
- Commerzbank AG	90 000	CHF	3M LIBOR + 2,5%	3,22	24.06.2018	252 306
						2 669 453

* marża w wysokości 0,7% obowiązuje dla pierwszych pięciu lat. Dla następnych pięciu lat obowiązywać będzie marża w wysokości 1,2%.

** marża w wysokości 1,4% obowiązuje dla pierwszych dziesięciu lat. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 3,4%.

***marża w wysokości 1,5% obowiązuje dla pierwszych pięciu lat. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 2,0%.

**** marża w wysokości 2,2% obowiązuje dla pierwszych dziesięciu lat. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 4,2%.

Grupa BRE Banku SA**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok****(w tys. zł)**

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2007 r.						
- Commerzbank AG	400 000	CHF	3M LIBOR + 0,7%*	3,47	08.03.2017	866 391
- Commerzbank AG	100 000	EUR	3M EURIBOR + 2,5%	7,10	nieokreślony	362 440
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 1,4%**	4,18	nieokreślony	173 153
- Commerzbank AG	120 000	CHF	3M LIBOR + 1,5%***	4,29	18.12.2017	259 801
						1 661 785

* marża w wysokości 0,70% obowiązuje dla pierwszych pięciu lat. Dla następnych pięciu lat obowiązywać będzie marża w wysokości 1,20%.

** marża w wysokości 1,4% obowiązuje dla pierwszych dziesięciu lat. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 3,4%.

***marża w wysokości 1,5% obowiązuje dla pierwszych pięciu lat. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 2,0%.

W 2008 roku i w 2007 roku Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

Zobowiązania podporządkowane obejmują wartość emisji obligacji podporządkowanych o nieokreślonym terminie wymagalności. Środki pozyskane z emisji posłużyły do zmiany struktury funduszy własnych Banku i zwiększenia w niej udziału funduszy uzupełniających. Bank uzyskał zgody KNF na zaliczenie kwot pochodzących z emisji do kapitału uzupełniającego.

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	1 661 785	1 547 354
Zwiększenia (z tytułu)	1 443 297	1 298 872
- zaciągnięcie pożyczki podporządkowanej	746 852	1 230 184
- odsetki od pożyczki podporządkowanej	78 807	68 688
- różnice kursowe	617 638	-
Zmniejszenia (z tytułu)	(435 629)	(1 184 441)
- spłata kapitału	(359 500)	(969 100)
- spłata odsetek	(76 129)	(66 104)
- różnice kursowe	-	(149 237)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	2 669 453	1 661 785
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	2 669 453	1 661 785

33. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2008	31.12.2007
Fundusze specjalne	7 590	5 865
- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	7 590	5 865
Inne zobowiązania (z tytułu)	988 690	874 110
- zobowiązania z tytułu podatków	38 623	11 146
- rozrachunki międzybankowe	88 285	69 825
- wierzyciele	362 265	304 729
- bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	148 642	116 852
- przychody przyszłych okresów	140 878	190 926
- rezerwa na odpisy emerytalne	14 768	12 413
- rezerwa na niewykorzystane urlopy	6 928	6 957
- rezerwy na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	181 453	149 005
- pozostałe	6 848	12 257
Fundusze specjalne i inne zobowiązania, razem	996 280	879 975

34. Rezerwy

	31.12.2008	31.12.2007
Na pozabilansowe zobowiązania warunkowe*	73 229	58 060
Na sprawy sporne	4 177	4 355
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	74 174	-
Pozostałe	14 426	8 812
Rezerwy, razem	166 006	71 227

* obejmuje wycenę gwarancji finansowych

Szacunkowe terminy ewentualnej realizacji przepływów z tytułu utworzonych rezerw na sprawy sporne mieszczą się w okresie od 1 roku do 2 lat.

Zmiana stanu rezerw:

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu (wg tytułów)	71 227	70 168
Na pozabilansowe zobowiązania warunkowe	58 060	53 370
Na sprawy sporne	4 355	7 460
Pozostałe	8 812	9 338
Zwiększenia (z tytułu)	166 848	40 103
- odpis w koszty, w tym:	153 575	40 079
- na pozabilansowe zobowiązania warunkowe (Nota 14)	78 045	35 171
- na sprawy sądowe	3 351	3 385
- rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	63 730	-
- pozostałe	8 449	1 523
- różnice kursowe	2 829	-
- pozostałe	10 444	24
Zmniejszenia (z tytułu)	(72 069)	(39 044)
- spisanie w ciężar utworzonej rezerwy	(3 625)	(12)
- rozwiązanie rezerw, w tym:	(66 608)	(38 225)
- na pozabilansowe zobowiązania warunkowe (Nota 14)	(64 542)	(30 205)
- na sprawy sądowe	(710)	(6 836)
- pozostałe	(1 356)	(1 184)
- wykorzystanie	(864)	(437)
- przeniesienie do innych pozycji bilansu	(972)	-
- różnice kursowe	-	(370)
Stan na koniec okresu (wg tytułów)	166 006	71 227
Na pozabilansowe zobowiązania warunkowe	73 229	58 060
Na sprawy sporne	4 177	4 355
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	74 174	-
Pozostałe	14 426	8 812

Pozostałe zwiększenie rezerw w kwocie 10 444 tys. zł dotyczy włączenia bilansu otwarcia spółek ubezpieczeniowych.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

	31.12.2008
<u>Rezerwy ubezpieczeniowe i aktywa reasekuracyjne</u>	
Rezerwy ubezpieczeniowe brutto, w tym:	
- Rezerwa na szkody zgłoszone oraz koszty likwidacji	5 106
- IBNR	14 891
- Rezerwa składek	77 109
- Rezerwa na udział ubezpieczających w zysku technicznym	33
Rezerwy ubezpieczeniowe brutto, razem	<u>97 139</u>
<u>Na udziale reasekuratora, w tym:</u>	
- Rezerwa na szkody zgłoszone oraz koszty likwidacji	3 393
- IBNR	8 006
- Rezerwa składek	11 566
Na udziale reasekuratora, razem	<u>22 965</u>
<u>Rezerwy ubezpieczeniowe netto, w tym:</u>	
- Rezerwa na szkody zgłoszone oraz koszty likwidacji	1 713
- IBNR	6 885
- Rezerwa składek	65 543
- Rezerwa na udział ubezpieczających w zysku technicznym	33
Rezerwy ubezpieczeniowe netto, razem	<u>74 174</u>

Rezerwy na utratę wartości zobowiązań pozabilansowych

	31.12.2008	31.12.2007
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie pozabilansowe	18 881 386	17 117 592
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych portfelowo (wielkość ujemna)	(57 787)	(53 546)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	18 823 599	17 064 046
Zobowiązania, które utraciły wartość		
Zaangażowanie pozabilansowe	45 840	29 240
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych indywidualnie (wielkość ujemna)	(15 442)	(4 514)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	30 398	24 726

35. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego obliczane są w stosunku do wszystkich różnic przejściowych zgodnie z metodą bilansową przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego, która będzie obowiązywać w roku powstania obowiązku podatkowego (2007 r. i 2008 r.: 19%).

Poniżej przedstawiono zmiany dotyczące aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	115 835	64 800
Podatek odroczony odniesiony na wynik finansowy okresu (Nota 15)	198 171	48 241
Podatek odroczony odniesiony na kapitał własny, w tym z tytułu:	11 617	12 861
- wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (Nota 41)	11 617	12 861
Pozostałe zmiany	1 854	(10 067)
Stan na koniec okresu	327 477	115 835
Odsetki do zapłacenia od depozytów banków	20 086	9 607
Odsetki do zapłacenia od depozytów klientów	22 038	6 513
Wycena instrumentów pochodnych i kontraktów terminowych	162 348	32 471
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu i wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 974	1 953
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	46 752	14 698
Rezerwy na utratę wartości kredytów i gwarancji ustalone indywidualnie	84 350	47 412
Rezerwy na nagrody, premie, odprawy emerytalne i urlopy	35 653	33 731
Pozostałe rezerwy	290	265
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	21 239	20 849
Utrata wartości akcji / udziałów	-	1 740
Straty podatkowe pozostałe do rozliczenia w następnych okresach	596	1 613
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	160 939	143 291
Odsetki do otrzymania od kredytów udzielonych bankom	(3 953)	(1 468)
Odsetki do otrzymania od kredytów udzielonych klientom	(29 612)	(19 045)
Wycena instrumentów pochodnych i kontraktów terminowych	(21 425)	(41 482)
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu i wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(11 721)	(6 461)
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	(61 644)	(32 378)
Ulga inwestycyjna	(29 486)	(30 446)
Różnica między amortyzacją podatkową a księgową	(46 860)	(40 351)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(27 087)	(26 677)
Razem aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	327 558	116 290
Razem rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(81)	(455)

	31.12.2008	31.12.2007
Podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat		
Odsetki	13 210	507
Rezerwy na utratę wartości kredytów i gwarancji ustalanych indywidualnie	36 938	(13 062)
Wycena instrumentów pochodnych i kontraktów terminowych	149 934	12 130
Wycena instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu i wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(2 224)	(1 603)
Utrata wartości instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	(11 992)	(14 066)
Wycena instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	10	-
Ulga inwestycyjna	960	700
Straty podatkowe rozliczone	243	387
Rezerwy na nagrody, premie, odprawy emerytalne i urlopy	1 024	10 752
Pozostałe rezerwy	21	(253)
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	541	1 121
Utrata wartości akcji / udziałów	(1 740)	(4 104)
Różnice między amortyzacją podatkową a księgową	(6 346)	(7 345)
Pozostałe różnice przejściowe	17 592	63 077
Razem podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat (Nota 15)	198 171	48 241

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości wystąpi dochód do opodatkowania.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku nie wystąpiły straty podatkowe z lat ubiegłych, które byłyby ujęte w kalkulacji aktywa z tytułu podatku odroczonego.

36. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Ponadto łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2008 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Informacje na temat największych postępowań dotyczących zobowiązań warunkowych emitenta

1. Sprawa z powództwa Bank Leumi i Migdal Insurance Company przeciwko Bankowi o odszkodowanie

W chwili obecnej przeciwko BRE Bankowi w Sądzie w Jerozolimie toczy się postępowanie z powództwa Banku Leumi i towarzystwa ubezpieczeniowego ubezpieczającego Bank Leumi, Migdal Insurance Company, o odszkodowanie w wysokości 13,5 mln USD (co stanowi według średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2008 roku kwotę 40,0 mln zł). Przedmiotowy proces początkowo toczył się z powództwa Art-B Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Eksport – Import w Katowicach, w likwidacji („Art-B”) przeciwko głównemu pozwanemu Bankowi Leumi, zaś BRE Bank był przypozywany przez Bank Leumi. Z uwagi na zawarcie ugody pomiędzy Art-B i Bankiem Leumi oraz Migdal Insurance Company, na mocy której Art-B otrzymał od Banku Leumi oraz Migdal Insurance Company kwotę 13,5 mln USD, Bank Leumi oraz Migdal Insurance Company żądają od BRE Banku zwrotu zapłaconej na rzecz Art-B kwoty 13,5 mln USD. Odpowiedzialność BRE Banku w stosunku do Banku Leumi oraz Migdal Insurance Company ma charakter regresowy. Strony rozważają przekazanie sprawy do mediacji, aby niezależny specjalista na podstawie zebranego materiału dowodowego dokonał oceny prawnej zaistniałego stanu faktycznego.

2. Sprawa z powództwa syndyka masy upadłości Zakładów Mięsnych POZMEAT SA z siedzibą w Poznaniu („Pozmeat”) przeciwko Bankowi oraz Tele-Tech Investment Sp. z o.o. („TTI”)

Powództwo zostało wniesione w dniu 29 lipca 2005 roku przez syndyka masy upadłości Pozmeat przeciwko Bankowi oraz TTI. Wartość przedmiotu sporu wynosi 100 000 tys. zł. Przedmiotem roszczenia jest uznanie za bezskuteczne umów sprzedaży udziałów w kapitale zakładowym Garbary Sp. z o.o. („Garbary”) przez Pozmeat na rzecz TTI i następnie przez TTI na rzecz Banku. Spór koncentruje się na określeniu wartości użytkowania wieczystego gruntu wraz z posadowionymi na nim budynkami, stanowiących jedyny majątek spółki Garbary w dniu zawarcia transakcji zbycia udziałów w spółce Garbary przez Pozmeat (19 lipca 2001 roku). Sąd Okręgowy w Warszawie udzielił syndykowi zabezpieczenia poprzez zakazanie BRE Bankowi SA rozporządzania oraz obciążania udziałów w spółce Garbary.

W dniu 8 października 2008 roku Sąd wydał wyrok, w którym oddalił w całości powództwo syndyka. Wyrok nie jest prawomocny, syndyk wniósł apelację w dniu 8 grudnia 2008 roku.

3. Sprawa z powództwa Banku BPH SA („BPH”) przeciwko Garbarom

Powództwo zostało wniesione w dniu 17 lutego 2005 roku przez BPH. Wartość przedmiotu sporu określona została na kwotę 42 854 tys. zł. Przedmiotem sporu jest uznanie za bezskuteczne czynności związanych z zawiązaniem spółki Garbary oraz wniesieniem do niej aportu. Spór koncentruje się na określeniu wartości użytkowania wieczystego gruntu wraz z posadowionymi na nim budynkami, które zostały wniesione przez Pozmeat jako aport do spółki Garbary na pokrycie udziałów w kapitale zakładowym o wartości 100 000 tys. zł. W dniu 6 czerwca 2006 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział IX Gospodarczy wydał wyrok oddalający w całości powództwo powoda. Od wyroku Sądu Okręgowego powód wniósł apelację. Sąd Apelacyjny w dniu 6 lutego 2007 roku oddalił apelację powoda. Powód wniósł od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy w dniu 2 października 2007 roku uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w dniu 4 marca 2008 roku uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Istota sporu w tej sprawie sprowadza się do ustalenia wartości prawa użytkowania wieczystego nieruchomości przy ul. Garbary na dzień (grudzień 2000 roku) wniesienia tego prawa do spółki Milenium Center Sp. z o.o. (obecnie Garbary Sp. z o.o.).

4. Sprawa z powództwa Banku BPH SA przeciwko BRE Bank SA i Tele-Tech Investment Sp. z o.o.

Powództwo zostało wniesione w dniu 17 listopada 2007 roku przez BPH o zapłatę odszkodowania w kwocie 34 880 tys. zł z odsetkami ustawowymi od dnia 20 listopada 2004 roku do dnia zapłaty, z tytułu rzekomych czynów niedozwolonych polegających na tym, iż w sytuacji grożącej ZM Pozmeat SA niewypłacalności doszło do wyzbycia się przez ten podmiot na rzecz Tele-Tech Investment Sp. z o.o. istotnego składnika majątku w postaci wszystkich udziałów w kapitale zakładowym Garbary Sp. z o.o. (poprzednio Milenium Center Sp. z o.o.).

Sprawa została wszczęta przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Sąd nie wyznaczył jeszcze pierwszej rozprawy w tej sprawie. W świetle treści pozwu, dochodzona tytułem odszkodowania kwota 34 880 tys. zł stanowi równowartość niezaspokojonej dotychczas w postępowaniu upadłościowym ZM Pozmeat SA wierzytelności z umowy kredytowej zawartej pomiędzy ZM Pozmeat SA i Bankiem BPH SA.

Pozwani złożyli odpowiedź na pozew, w której wniesli o oddalenie powództwa ze względu na brak legitymacji czynnej po stronie powodowej. Na wypadek, gdyby Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji o braku legitymacji Banku BPH SA, pozwani odnieśli się merytorycznie do żądania pozwu, podnosząc, że ich zachowanie nie było bezprawne, oraz że powód nie wykazał, aby poniósł szkodę.

5. Roszczenia klientów Interbrok

Do dnia 27 lutego 2009 roku do Banku zwróciły się 62 osoby, które były w przeszłości klientami spółki Interbrok Investment E. Drożdż i Spółka Spółka jawna (dalej zwana Interbrok) z wezwaniem do zapłaty odszkodowań w łącznej wysokości 139 120 tys. zł. 57 osób za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Warszawie zaważało Bank do próby ugodowej. Ponadto do dnia 27 lutego 2009 roku wpłynęło do Banku 8 pozwów o odszkodowania byłych klientów Interbrok na łączną kwotę 800 tys. zł, z zastrzeżeniem iż roszczenia mogą ulec rozszerzeniu do łącznej kwoty 5 950 tys. zł. Powodowie zarzucają Bankowi pomocnictwo w sprzecznym z prawem działaniu Interbrok, które wyrządziło Powodom szkodę. We wszystkich sprawach Bank wnosi o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwach zarzutami. Analiza prawna powyższych żądań wskazuje, iż brak jest istotnych przesłanek, które pozwalałyby na przyjęcie odpowiedzialności Banku w przedmiotowej sprawie. W związku z tym Grupa BRE Banku SA nie utworzyła rezerw na powyższe roszczenia.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Natomiast łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2008 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Podatki

W dniach od 14 maja do 30 czerwca 2008 roku w Banku została przeprowadzona przez pracowników Pierwszego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego kontrola podatkowa w zakresie prawidłowości rozliczeń z budżetem państwa z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2005 roku. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości mających znaczenie dla sprawozdania finansowego.

W 2007 roku w Banku została przeprowadzona kontrola prawidłowości rozliczeń z budżetem państwa z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2002, a ustalenia w tym zakresie zostały przedstawione w protokole z 21 grudnia 2007 roku. Kontrola nie wykazała istotnych nieprawidłowości, w związku z czym Bank nie wniósł zastrzeżeń i wyjaśnień do protokołu.

W Spółkach Grupy w 2008 i 2007 roku nie miały miejsca kontrole podatkowe.

Organy podatkowe mogą przeprowadzać kontrole i weryfikować zapisy operacji gospodarczych ujętych w księgach rachunkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym złożono deklaracje podatkowe, dokonać ustalenia dodatkowego zobowiązania podatkowego i nałożyć związane z tym kary. W opinii Zarządu nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań podatkowych w tym zakresie.

37. Zobowiązania pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Grupy obejmują:

(a) Zobowiązania do udzielenia kredytu

Kwoty oraz odpowiadające im terminy, w których Grupa zobowiązana będzie do zrealizowania pozabilansowych zobowiązań finansowych poprzez udzielenie kredytów lub innych świadczeń pieniężnych, zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

(b) Gwarancje i inne produkty finansowe

Gwarancje zostały przedstawione w poniższej tabeli na podstawie najwcześniejszej umownej daty zapadalności.

(c) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego

W przypadkach gdy spółka z Grupy jest leasingobiorcą, minimalne przyszłe płatności z tytułu leasingu w ramach nieodwołalnych umów leasingu operacyjnego przedstawiono w tabeli zamieszczonej poniżej.

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania pozabilansowe udzielone i otrzymane przez Grupę oraz wartość nominalna otwartych transakcji pochodnych na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku.

31.12.2008	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
I Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	16 654 281	2 732 471	1 349 079	20 735 831
Zobowiązania udzielone	15 389 632	2 455 057	1 307 926	19 152 615
1. Zobowiązania finansowe:	13 181 588	1 539 727	1 218 736	15 940 051
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	13 158 860	1 452 455	1 103 347	15 714 662
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	22 728	87 272	115 389	225 389
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	2 023 637	914 422	89 190	3 027 249
a) Akcepty bankowe	2 858	-	-	2 858
b) Gwarancje i akredytywy stand by	1 633 490	914 422	89 190	2 637 102
c) Gwarancje emisji	150 000	-	-	150 000
d) Akredytywy dokumentowe i handlowe	237 289	-	-	237 289
3. Pozostałe zobowiązania	184 407	908	-	185 315
Zobowiązania otrzymane:	1 264 649	277 414	41 153	1 583 216
a) Otrzymane zobowiązania finansowe	956 208	-	-	956 208
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	308 441	277 414	41 153	627 008
II Pochodne instrumenty finansowe	460 229 873	184 400 279	9 978 929	654 609 081
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	388 636 987	163 506 144	9 786 567	561 929 698
2. Walutowe instrumenty pochodne	70 539 454	20 549 759	192 362	91 281 575
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 053 432	344 376	-	1 397 808
Pozycje pozabilansowe razem	476 884 154	187 132 750	11 328 008	675 344 912
31.12.2007	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
I Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	14 161 318	4 360 646	1 072 684	19 594 648
Zobowiązania udzielone	12 206 419	4 090 200	1 063 019	17 359 638
1. Zobowiązania finansowe:	9 937 554	3 126 558	1 037 829	14 101 941
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	9 918 073	3 032 295	938 767	13 889 135
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	19 481	94 263	99 062	212 806
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	1 750 955	963 642	25 190	2 739 787
a) Akcepty bankowe	4 925	-	-	4 925
b) Gwarancje i akredytywy stand by	1 368 062	963 642	25 190	2 356 894
c) Gwarancje emisji	219 500	-	-	219 500
d) Akredytywy dokumentowe i handlowe	158 468	-	-	158 468
3. Pozostałe zobowiązania	517 910	-	-	517 910
Zobowiązania otrzymane:	1 954 899	270 446	9 665	2 235 010
a) Otrzymane zobowiązania finansowe	1 316 495	521	5	1 317 021
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	356 042	269 925	9 660	635 627
c) Pozostałe zobowiązania otrzymane	282 362	-	-	282 362
II Pochodne instrumenty finansowe	464 677 976	158 194 558	9 362 456	632 234 990
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	381 894 775	145 357 288	9 152 351	536 404 414
2. Walutowe instrumenty pochodne	80 914 200	12 754 941	210 105	93 879 246
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 869 001	82 329	-	1 951 330
Pozycje pozabilansowe razem	478 839 294	162 555 204	10 435 140	651 829 638

Wykazane powyżej zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego dotyczą w całości leasingu budynków.

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zaprezentowane są w Nocie 21.

Największy wpływ na wielkość zobowiązań finansowych udzielonych, poza zobowiązaniami udzielonymi przez Bank, miały zobowiązania udzielone przez BRE Bank Hipoteczny, Polfactor i Intermarket w wysokości odpowiednio 722 020 tys. zł, 423 728 tys. zł i 81 667 tys. zł na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Lista emisji objętych gwarancją objęcia przez BRE Bank SA według stanu na 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

	Remitent	Rodzaj gwarantowanych papierów	Kwota gwarancji w PLN	Informacja o powiązaniach finansowych, organizacyjnych i personalnych	Zbywalność papierów
1.	ABG S.A.	Obligacje	15 000 000	brak	Zbywalne
2.	ECHO Investment SA	Obligacje	35 000 000	brak	Zbywalne
3.	Polnord SA	Obligacje	35 000 000	brak	Zbywalne
4.	Polski Koncern Energetyczny SA	Obligacje	15 000 000	brak	Zbywalne
5.	Tauron Polska Energia S.A.	Weksle	50 000 000	brak	Zbywalne

Powyższe zestawienie nie obejmuje umów, które zobowiązywały do jednorazowego objęcia papierów wartościowych, a nadal obowiązują w zakresie obsługi tych papierów, prowadzenia ich ewidencji itp.

Poza BRE Bankiem SA w Grupie Kapitałowej nie miały miejsca zobowiązania z tytułu gwarancji emisji.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku kwota zobowiązań warunkowych otrzymanych w Grupie wyniosła 1 583 216 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zobowiązania otrzymane przez BRE Bank SA wyniosły 557 636 tys. zł, z czego 74 057 tys. zł stanowiły kwoty przyznanych i niewykorzystanych kredytów z banków zagranicznych, a 483 579 tys. zł otrzymane gwarancje stanowiące zabezpieczenia udzielonych kredytów i gwarancji.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku poza BRE Bankiem istotne finansowe zobowiązania otrzymane od spółek spoza Grupy wystąpiły w spółce BRE Leasing Sp. z o.o. – 1 015 984 tys. zł.

38. Aktywa zastawione

Na aktywach ustanawia się zabezpieczenia w związku z umowami odkupu zawartymi z innymi bankami oraz ustanawia się depozyty zabezpieczające w związku z zawarciem kontraktów typu futures, opcjami i członkostwem w giełdach. W banku centralnym utrzymuje się również depozyty stanowiące rezerwy obowiązkowe zgodnie z wymogami przepisów prawnych.

Aktywa zastawione, w tym:

- Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Nota 20)
- Lokacyjne papiery wartościowe (Nota 23)

Zobowiązanie z tytułu aktywów zastawionych, w tym:

- Transakcje sell buy back (Nota 29, 30)
- Fundusz ochrony środków gwarantowanych BFG

31.12.2008	31.12.2007
3 445 281	2 812 277
1 096 784	2 731 835
2 348 497	80 442
4 250 240	3 936 703
4 098 076	3 860 602
152 164	76 101

W 2008 roku Grupa nie zastawiła żadnych aktywów jako zabezpieczenie dla nowych kredytów, zaciągniętych na jej rzecz.

39. Zarejestrowany kapitał akcyjny

Łączna liczba akcji zwykłych na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 29 690 882 sztuk (31 grudnia 2007 roku 29 660 668 sztuk) o wartości nominalnej 4 zł na akcję. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone.

Zwiększenie kapitału zakładowego w 2008 roku wynika z emisji akcji w związku z realizacją programu opcji pracowniczych. Szczegółowe informacje o programach opcji zaprezentowane są w Nocie 42.

Grupa BRE Banku SA**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2008 rok****(w tys. zł)**

ZAREJESTROWANY KAPITAŁ AKCYJNY (STRUKTURA)								
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
11-12-86	zwykłe na okaziciela**	-	-	9 972 500	39 890 000	w całości opłacone gotówką	23-12-86	01-01-89
11-12-86	imiennie zwykłe**	-	-	27 500	110 000	w całości opłacone gotówką	23-12-86	01-01-89
20-10-93	zwykłe na okaziciela	-	-	2 500 000	10 000 000	w całości opłacone gotówką	04-03-94	01-01-94
18-10-94	zwykłe na okaziciela	-	-	2 000 000	8 000 000	w całości opłacone gotówką	17-02-95	01-01-95
28-05-97	zwykłe na okaziciela	-	-	4 500 000	18 000 000	w całości opłacone gotówką	10-10-97	10-10-97
27-05-98	zwykłe na okaziciela	-	-	3 800 000	15 200 000	w całości opłacone gotówką	20-08-98	01-01-99
24-05-00	zwykłe na okaziciela	-	-	170 500	682 000	w całości opłacone gotówką	15-09-00	01-01-01
21-04-04	zwykłe na okaziciela	-	-	5 742 625	22 970 500	w całości opłacone gotówką	30-06-04	01-01-04
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 355	9 420	w całości opłacone gotówką	05-07-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	11 400	45 600	w całości opłacone gotówką	05-07-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	37 164	148 656	w całości opłacone gotówką	11-08-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	44 194	176 776	w całości opłacone gotówką	09-09-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	60 670	242 680	w całości opłacone gotówką	18-10-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	13 520	54 080	w całości opłacone gotówką	12-10-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	4 815	19 260	w całości opłacone gotówką	14-11-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	28 580	114 320	w całości opłacone gotówką	14-11-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	53 399	213 596	w całości opłacone gotówką	08-12-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	14 750	59 000	w całości opłacone gotówką	08-12-05*	01-01-05
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	53 320	213 280	w całości opłacone gotówką	10-01-06*	10-01-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	3 040	12 160	w całości opłacone gotówką	10-01-06*	10-01-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	46 230	184 920	w całości opłacone gotówką	08-02-06*	08-02-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	19 700	78 800	w całości opłacone gotówką	08-02-06*	08-02-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	92 015	368 060	w całości opłacone gotówką	09-03-06*	09-03-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	19 159	76 636	w całości opłacone gotówką	09-03-06*	09-03-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	8 357	33 428	w całości opłacone gotówką	11-04-06*	11-04-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	800	3 200	w całości opłacone gotówką	11-04-06*	11-04-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	108 194	432 776	w całości opłacone gotówką	16-05-06*	16-05-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	20 541	82 164	w całości opłacone gotówką	16-05-06*	16-05-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	17 000	68 000	w całości opłacone gotówką	09-06-06*	09-06-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 619	10 476	w całości opłacone gotówką	09-06-06*	09-06-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	33 007	132 028	w całości opłacone gotówką	10-07-06*	10-07-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 730	10 920	w całości opłacone gotówką	10-07-06*	10-07-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	48 122	192 488	w całości opłacone gotówką	09-08-06*	09-08-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	700	2 800	w całości opłacone gotówką	12-09-06*	12-09-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	3 430	13 720	w całości opłacone gotówką	11-10-06*	11-10-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	38 094	152 376	w całości opłacone gotówką	10-11-06*	10-11-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	15 005	60 020	w całości opłacone gotówką	08-12-06*	08-12-06*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	800	3 200	w całości opłacone gotówką	10-01-07*	10-01-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	200	800	w całości opłacone gotówką	16-02-07*	16-02-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	1 150	4 600	w całości opłacone gotówką	09-03-07*	09-03-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	9 585	38 340	w całości opłacone gotówką	09-03-07*	09-03-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	600	2 400	w całości opłacone gotówką	11-04-07*	11-04-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	32 964	131 856	w całości opłacone gotówką	17-05-07*	17-05-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 700	10 800	w całości opłacone gotówką	15-06-07*	15-06-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	8 640	34 560	w całości opłacone gotówką	12-07-07*	12-07-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	41 898	167 592	w całości opłacone gotówką	14-08-07*	14-08-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	400	1 600	w całości opłacone gotówką	14-09-07*	14-09-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 540	10 160	w całości opłacone gotówką	11-10-07*	11-10-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	30 807	123 228	w całości opłacone gotówką	15-11-07*	15-11-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	12 349	49 396	w całości opłacone gotówką	13-12-07*	13-12-07*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	700	2 800	w całości opłacone gotówką	13-02-08*	13-02-08*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 410	9 640	w całości opłacone gotówką	19-03-08*	19-03-08*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	650	2 600	w całości opłacone gotówką	15-04-08*	15-04-08*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	18 609	74 436	w całości opłacone gotówką	19-05-08*	19-05-08*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	4 900	19 600	w całości opłacone gotówką	13-06-08*	13-06-08*
21-05-03	zwykłe na okaziciela	-	-	2 945	11 780	w całości opłacone gotówką	10-07-08*	10-07-08*
Liczba akcji, razem				29 690 882				
Zarejestrowany kapitał akcyjny, razem					118 763 528			
Wartość nominalna jednej akcji (w zł)				4				

* Daty rejestracji akcji w KDPW S.A.

** Stan akcji na dzień bilansowy

Akcjonariuszem posiadającym powyżej 5% kapitału zakładowego i ogółu głosów na walnym zgromadzeniu jest Commerzbank Auslandsbanken Holding AG, który na dzień 31 grudnia 2008 roku posiadał 69,7847% kapitału zakładowego i głosów na walnym zgromadzeniu BRE Banku SA (na dzień 31 grudnia 2007 roku 69,8558%).

W dniu 19 marca 2008 roku BRE Bank poinformował raportem bieżącym 43/2008, iż otrzymał od BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA zawiadomienie o zejściu poniżej progu 5% kapitału zakładowego i głosów na Walnym Zgromadzeniu BRE Banku SA.

W dniu 8 kwietnia 2008 roku BRE Bank poinformował raportem bieżącym 51/2008, iż otrzymał od BZ WBK AIB Asset Management SA zawiadomienie o zejściu poniżej progu 5% kapitału zakładowego i głosów na Walnym Zgromadzeniu BRE Banku SA.

Zgodnie z zawiadomieniem przesłanym BRE Bankowi w dniu 7 listopada 2008 roku, Bank poinformował raportem bieżącym 139/2008, iż Commercial Union Otwarty Fundusz Emerytalny BPH CU WBK posiadał 1 498 598 akcji BRE Banku, które obecnie stanowią 5,05% kapitału zakładowego BRE Banku SA i uprawniają do wykonywania 1 498 598 głosów na walnym zgromadzeniu BRE Banku SA, co obecnie stanowi 5,05 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu BRE Banku SA.

40. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku.

Zwiększenie kapitału zapasowego w 2008 roku wynika z realizacji programów opcji pracowniczych. Szczegółowe informacje o programach opcji zaprezentowane są w Nocie 42.

Hiperinflacyjne przeszacowanie kapitału własnego

Zgodnie z paragrafem 25 MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” składniki kapitału własnego (za wyjątkiem niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych oraz wszelkich nadwyżek z aktualizacji wyceny aktywów) powinny zostać przekształcone przy zastosowaniu ogólnego indeksu cen, począwszy od daty, w której kapitały te zostały wniesione lub powstały w inny sposób za okres, w którym gospodarka, w której dany podmiot prowadzi działalność, była w myśl MSR 29 gospodarką hiperinflacyjną.

Efekt przeliczenia odpowiednich składników kapitału zakładowego wskaźnikami inflacji powinien zostać ujęty drugostronnie w niepodzielonym wyniku finansowym z lat ubiegłych. Zastosowanie przepisów punktu 25 MSR 29 spowodowałoby wzrost kapitału podstawowego i jednocześnie obciążenie w takiej samej wysokości niepodzielonego wyniku finansowego z lat ubiegłych.

Zarząd przeprowadził odpowiednią analizę mającą na celu określenie wartości ewentualnej korekty, w wyniku której okazało się, że jej ujęcie skutkowałoby wzrostem kapitału akcyjnego i wzrostem kapitału zapasowego ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej oraz odpowiednim spadkiem niepodzielonego wyniku z lat ubiegłych w kwocie 107 219 tys. zł.

W związku z tym, że efekt przeszacowania:

- stanowi 2,75% wartości kapitałów własnych Grupy (efekt przeszacowania wynosiłby 7,05% dla pozycji „Kapitał podstawowy”),
- polega wyłącznie na realokacji kwot pomiędzy poszczególnymi pozycjami kapitałów własnych, a zatem nie ma wpływu na ich wysokość jako całości,
- nie ma istotnego wpływu na wysokość prezentowanych wyników finansowych i kapitałów własnych, zarówno łącznie jak i w podziale na poszczególne pozycje kapitałów własnych,

Zarząd Banku uważa, że ujęcie takiej korekty nie miało istotnego znaczenia dla prawidłowego i rzetelnego przedstawienia sytuacji finansowej Grupy na dzień i za okres zakończony 31 grudnia 2008 roku.

Korekty hiperinflacji nie miałyby istotnego znaczenia również na dzień 31 grudnia 2007 roku (efekt przeszacowania stanowiłby 3,23% wartości kapitałów Grupy oraz 7,07% dla pozycji kapitał podstawowy).

41. Kapitał z aktualizacji wyceny

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny

	31.12.2008	31.12.2007
<u>Kapitał z przeliczenia</u>		
Stan na początek okresu	(7 579)	(1 321)
Różnice kursowe powstałe w ciągu roku	3 440	(6 258)
Stan na koniec okresu	(4 139)	(7 579)
<u>Kapitał z aktualizacji wyceny - papiery wartościowe dostępne do sprzedaży</u>		
Stan na początek okresu	81 783	6 431
Zmiana netto z tytułu zmiany w wartości godziwej (Nota 23)	(165 115)	67 167
- zwiększenia	4 994	407 542
- zmniejszenia	(170 109)	(340 375)
Zmiana netto przeniesiona do rachunku zysków i strat z tytułu sprzedaży i utraty wartości	(138 514)	(4 676)
Podatek dochodowy odroczone (Nota 35)	11 617	12 861
Stan na koniec okresu	(210 229)	81 783
Kapitał z aktualizacji wyceny, razem	(214 368)	74 204

Straty z wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w 2008 roku związane były z rosnącymi w pierwszym półroczu stopami procentowymi w PLN. Stopa rynkowa WIBOR6M wzrosła w tym okresie z 5,64% do 6,81%. Skutkiem tego wzrostu był spadek wyceny posiadanych przez Bank papierów dłużnych Skarbu Państwa zakwalifikowanych do portfela papierów dostępnych do sprzedaży i denominowanych w PLN, w szczególności papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu, stanowiących znaczną część portfela obligacji dostępnych do sprzedaży. W drugiej połowie roku Bank zwiększył portfel dłużnych papierów lokacyjnych kupując obligacje rządowe o wartości ponad 2 mld zł, które jednocześnie stanowiły przedmiot zastawu w transakcjach sell buy back. Obligacje te w znacznej części będą utrzymywane przez Bank do terminu wykupu (portfel płynnościowy papierów dostępnych do sprzedaży) i wykupywane przez Skarb Państwa w ich wartości nominalnej.

Z kapitału z aktualizacji wyceny wyksięgowana i odniesiona na rachunek zysków i strat została łączna kwota zysku netto w wysokości 138 514 tys. zł, stanowiąca saldo zwyżek/zniżek wartości papierów (obligacji, bonów skarbowych i akcji) sprzedanych w 2008 roku (31 grudnia 2007 r. zysk netto 4 676 tys. zł).

Największy wpływ na zmianę stanu kapitału z aktualizacji wyceny w 2008 roku miało przeniesienie do rachunku zysków i strat wyceny akcji Vectra SA, w związku z transakcją sprzedaży akcji, która miała miejsce w dniu 25 stycznia 2008 roku (Nota 23). Wcześniej, w skutek toczących się w 2007 roku rozmów dotyczących sprzedaży akcji Vectra SA, Bank dokonał w 2007 roku przeszacowania posiadanych akcji do wartości godziwej, a efekt przeszacowania został ujęty w korespondencji z kapitałem z aktualizacji wyceny.

42. Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ryzyka ogólnego, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych oraz wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

	31.12.2008	31.12.2007
Pozostały kapitał zapasowy	971 541	322 262
Pozostałe kapitały rezerwowe	43 495	22 288
Fundusz ryzyka ogólnego	613 310	559 110
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	101 332	119 121
Wynik roku bieżącego	857 459	710 094
Zyski zatrzymane, razem	2 587 137	1 732 875

Zgodnie z polskimi przepisami prawa 8% zysku netto banku przenosi się na niepodlegający podziałowi kapitał zapasowy tworzony ustawowo, aż do czasu, gdy osiągnie on poziom jednej trzeciej kapitału akcyjnego banku.

Dodatkowo Grupa przenosi część zysku netto na fundusz ryzyka ogólnego na pokrycie nieprzewidzianych ryzyk oraz przyszłych strat. Fundusz ryzyka ogólnego podlega podziałowi wyłącznie za zgodą akcjonariuszy wyrażoną w trakcie walnego zgromadzenia.

Opcje na akcje

Od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku Bank prowadził dwa programy opcyjne. Zostały one wycenione zgodnie ze standardem MSSF 2. Ponadto, w dniu 27 października 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku wydało zgodę na rozpoczęcie nowego programu opcyjnego dla kluczowej kadry Grupy BRE Banku począwszy od 2009 roku.

Program opcji pracowniczych z 2003 roku

Opcje na akcje przyznane były członkom kierownictwa BRE Banku SA w celach motywacyjnych. W celu realizacji opcji następowały nowe emisje akcji BRE Banku SA.

Opcje na akcje w wysokości 471 300 sztuk zostały przyznane 15 października 2003 roku po cenie emisyjnej 96,16 zł za jedną akcję i wygasły 30 czerwca 2008 roku. Na dzień 31 lipca 2004 roku zostało przyznane kolejne 21 700 opcji. Na dzień 1 lipca 2005 roku przyznano pozostałe 7 000 opcji. Program zakładał całkowitą pulę 500 000 opcji, z czego na Zarząd przypadało 175 000 opcji, a na pozostały personel kierowniczy przypadało 325 000 opcji. Opcje zostały wycenione do wartości godziwej.

Nabywanie opcji było odpłatne i wynosiło 0,1% ceny emisyjnej akcji. Opcje były rozdzielane proporcjonalnie w wysokości 20%, co rok z góry począwszy od 15 października 2003 roku aż do 30 czerwca 2007 roku. Opcje mogły być realizowane nie wcześniej niż 1 czerwca 2005 roku i nie później niż 30 czerwca 2008 roku w odniesieniu do nabytych już opcji. Opcje nie były zbywalne. Program zakończył się w dniu 30 czerwca 2008 roku.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie wyemitowanych opcji na akcje w ramach aktywnego do dnia 30 czerwca 2008 roku programu opcyjnego.

	31.12.2008	31.12.2007
Stan na początek okresu	29 464	174 097
Przyznane	-	-
Zrealizowane	29 364	144 633
Wygasłe	100	-
Stan na koniec okresu	-	29 464
możliwe do wykonania na koniec okresu	-	29 464

Do dnia 30 czerwca 2008 roku wszystkie opcje zostały zrealizowane, z wyjątkiem 100 opcji które nie zostały nabyte i wygasły.

Do dnia 31 grudnia 2008 roku wyemitowano łącznie 499 900 akcji związanych z realizacją programu opcji pracowniczych.

Opcje zrealizowane w 2008 roku w ramach tego programu opcyjnego spowodowały emisję 30 214 akcji (w 2007 roku – 144 633 akcje). W 2008 roku średnia ważona giełdowa cena akcji na dzień realizacji opcji wyniosła 390,05 zł za jedną akcję (w 2007 roku średnia ważona giełdowa cena akcji na dzień realizacji opcji wyniosła 491,54 zł za jedną akcję).

Wartość godziwa opcji przyznanych na dzień 15 października 2003 roku, określona przy użyciu modelu wyceny Black-Scholes'a, wyniosła 45,57 zł na 1 opcję. Wartość godziwa opcji przyznanych na dzień 31 lipca 2004 roku, określona również przy użyciu modelu Black-Scholes'a, wyniosła 40,15 zł na 1 opcję. Na wybór modelu przyjętego do wyceny istotny wpływ miały warunki programu. Zmienność akcji BRE Banku była obliczana estymatorem odchylenia standardowego na próbce 252 notowań (rok wstecz) oraz stopą procentową liczoną na podstawie stóp zerokuponowych kapitalizowanych w sposób ciągły tak, jak wymaga tego model Black-Scholes'a, które zostały wyznaczone ze struktury stóp procentowych obowiązujących w dniu wyceny.

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku

W dniu 14 marca 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BRE Banku, podejmując stosowną uchwałę, wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez BRE Bank programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku. W ramach programu Członkowie Zarządu Banku uzyskają możliwość objęcia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji Banku oraz objęcia akcji jednostki dominującej najwyższego szczebla, Commerzbanku AG.

W związku z realizacją programu, w części dotyczącej akcji BRE Banku, kapitał zakładowy Banku zostanie warunkowo podwyższony o kwotę 2 200 000 złotych w drodze emisji 550 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela. W związku z realizacją programu Bank wyemituje 550 000 sztuk obligacji z prawem pierwszeństwa objęcia akcji Banku, w dziesięciu seriach (od C1 do C10) po 55 000 sztuk, po cenie emisyjnej wynoszącej 0,01 złoty. Obligacje będą mogły być nabywane przez osoby uprawnione w latach 2010 – 2018, pod warunkiem kontynuowania zatrudnienia, z zastrzeżeniem, że w szczególnych przypadkach obligacje serii C1 będą mogły być nabywane w 2009 roku. Wynikające z obligacji prawo do objęcia akcji w ramach warunkowego podwyższenia kapitału, może być realizowane przez osoby uprawnione w okresie od nabycia obligacji do dnia 31 grudnia 2018 roku. Cena emisyjna jednej akcji obejmowanej w ramach programu będzie równa cenie nominalnej i będzie wynosiła 4 złote.

Uzyskanie prawa do nabycia obligacji oraz liczba obligacji są uzależnione od poziomu realizacji następujących warunków: indywidualnej oceny osoby uprawnionej przez Radę Nadzorczą, wysokości współczynnika zwrotu z kapitału ROE netto w roku obrotowym, za który akcje są przyznawane oraz wykonania dla danego roku finansowego skonsolidowanego zysku brutto Grupy BRE Banku lub skonsolidowanego zysku brutto poszczególnych linii biznesowych Grupy BRE Banku.

Wartość godziwa opcji na akcje BRE Banku została wyceniona na początkowy moment obowiązywania programu tj. na dzień 14 marca 2008 roku, przy użyciu symulacji Monte-Carlo. Wartość ta zawiera się w przedziale od 334,55 zł do 339,91 zł w zależności od daty, w której opcje te będą mogły być zrealizowane.

Dla członków Zarządu, którzy objęli swoje funkcje w terminie późniejszym (5 września 2008 roku oraz 19 listopada 2008 roku) wartość godziwa opcji na akcje BRE Banku została wyceniona na moment objęcia funkcji członka Zarządu, przy użyciu symulacji Monte-Carlo. Wartość ta zawiera się w przedziale od 328,81 zł do 332,10 zł (w pierwszym przypadku) oraz od 177,15 zł do 177,70 zł (w drugim przypadku).

Na wybór modelu przyjętego do wyceny istotny wpływ miały warunki programu.

Oczekiwana zmienność akcji BRE Banku została określona na podstawie historycznej zmienności akcji na próbce notowań za okres od 14 marca 2000 roku do 13 marca 2008 roku, w przypadku wyceny na dzień 14 marca 2008 roku, za okres od 5 września 2000 roku do 5 września 2008 roku, w przypadku wyceny na dzień 5 września 2008 roku oraz za okres od 19 listopada 2000 roku do 19 listopada 2008 roku w przypadku wyceny na dzień 19 listopada 2008 roku – okresy tożsame z długością trwania Programu Motywacyjnego. Stopa procentowa wolna od ryzyka została określona na podstawie krzywej zerokuponowej uzyskanej z bieżąco dostępnych na Datę Przyznania zerokuponowych papierów wartościowych emitowanych przez rząd polski, denominowanych w złotych. Do wyznaczenia krzywej zerokuponowej zastosowano model aproksymacji Nelsona-Siegela.

Poniższa tabela przedstawia zmiany stanu pozostałych kapitałów rezerwowych powstałych w związku z opisanymi powyżej programami motywacyjnymi.

	31.12.2008	31.12.2007
Program opcyjny zakończony 30 czerwca 2008 roku		
Stan na początek okresu	1 346	7 275
- wartość świadczonych usług (Nota 13)	-	648
- rozliczenie zrealizowanych opcji	(1 346)	(6 577)
Stan na koniec okresu	-	1 346
Nowy program motywacyjny		
Stan na początek okresu	-	-
- wartość świadczonych usług (Nota 13)	12 113	-
- rozliczenie zrealizowanych opcji	-	-
Stan na koniec okresu	12 113	-
Stan na koniec okresu razem	12 113	1 346

Ponadto w ramach programu motywacyjnego Członkowie Zarządu Banku uzyskują możliwość objęcia akcji Commerzbanku AG. Akcje te zostaną przekazane Członkom Zarządu przez BRE Bank. Uzyskanie prawa do nabycia akcji oraz wartość przekazanych akcji jest również uzależnione od poziomu realizacji warunków wymienionych powyżej. Natomiast liczba przyznanych akcji Commerzbanku będzie uzależniona od ceny rynkowej tych akcji w okresie 30 dni przed datą ich przyznania w latach 2010 – 2018.

Wartość godziwa opcji na akcje Commerzbank AG została wyceniona na początkowy moment obowiązywania programu tj. na dzień 14 marca 2008 roku, przy użyciu symulacji Monte-Carlo. Wartość ta zawiera się w przedziale od 62,79 zł do 63,50 zł w zależności od daty, w której opcje te będą mogły być zrealizowane. Dla członków Zarządu, którzy objęli swoje funkcje w terminie późniejszym (5 września 2008 roku oraz 19 listopada 2008 roku) wartość godziwa opcji na akcje Commerzbank AG została wyceniona na moment objęcia funkcji członka Zarządu, przy użyciu symulacji Monte-Carlo. Wartość ta zawiera się w przedziale od 57,0 zł do 57,8 zł (w pierwszym przypadku) oraz od 21,4 zł do 22,7 zł (w drugim przypadku).

Na wybór modelu przyjętego do wyceny istotny wpływ miały warunki programu.

Oczekiwana zmienność akcji Commerzbank AG została określona na podstawie historycznej zmienności akcji na próbie notowań za okres od 14 marca 2000 roku do 13 marca 2008 roku, w przypadku wyceny na dzień 14 marca 2008 roku, za okres od 5 września 2000 roku do 5 września 2008 roku, w przypadku wyceny na dzień 5 września 2008 roku oraz za okres od 19 listopada 2000 roku do 19 listopada 2008 roku w przypadku wyceny na dzień 19 listopada 2008 roku – okresy tożsame z długością trwania Programu Motywacyjnego.

Stopa procentowa wolna od ryzyka została określona na podstawie krzywej zerokuponowej uzyskanej z bieżąco dostępnych na datę przyznania zerokuponowych papierów wartościowych emitowanych przez rząd niemiecki, denominowanych w euro. Do wyznaczenia krzywej zerokuponowej zastosowano model aproksymacji Nelsona-Siegela.

Nowy program motywacyjny dla Zarządu Banku, w części odnoszącej się do akcji Commerzbanku nie ma wpływu na stan pozostałych kapitałów rezerwowych, jako że jego koszt jest księgowany w rachunku zysków i strat w korespondencji ze zobowiązaniami. Wartość świadczonych usług przypadających na tę część programu wyniosła 6 785 tys. zł w 2008 roku (Nota 13).

Program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy BRE Banku z 2008 roku

W dniu 27 października 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku przyjęło program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy BRE Banku.

Celem wprowadzenia programu jest powiązanie znaczącej części wynagrodzenia kluczowej kadry z wartością Banku i interesem akcjonariuszy, poprzez długoterminowe budowanie wartości Banku, zwiększenie efektywności działania Banku i Grupy oraz stabilizacja kadry menedżerskiej, dzięki wzbogaceniu pakietu wynagradzania o element długoterminowy zachowujący wartość, zarówno w okresie dekonjunktury jak i konjunktury na rynku.

Uczestnicy programu to:

- Członkowie zarządów kluczowych spółek zależnych Grupy BRE Banku,
- Dyrektorzy Banku,
- przedstawiciele kluczowej kadry.

Są to osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji, które w istotny sposób wpływają na realizację strategii określonej przez Zarząd Banku, wyniki Grupy, trwałość i bezpieczeństwo prowadzenia biznesu oraz rozwój i tworzenie wartości dodanej organizacji.

Maksymalna wielkość programu to 700 000 akcji. Realizacja programu będzie rozłożona na 10 lat (2009-2019), a pierwsze 3 transe uruchamiane będą w roku 2009. Pierwsza tranza opcji na akcje będzie mogła być zrealizowana po dniu 1 maja 2010 roku.

43. Dywidenda na akcję

W dniu 17 lutego 2009 roku Zarząd BRE Banku SA podjął uchwałę o przedłożeniu do rozpatrzenia przez XXII Zwyczajne Walne Zgromadzenie wniosku o nie wypłacaniu dywidendy dla akcjonariuszy za rok 2008. Wniosek Zarządu zostanie przedłożony do oceny Radzie Nadzorczej Banku.

Rekomendacja Zarządu związana jest z utrzymującą się niestabilną sytuacją na rynkach finansowych, powodującą pogarszanie się warunków ekonomicznych otoczenia Banku i jego klientów. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania Banku wymaga w takich warunkach utrzymania wysokiej bazy kapitałowej.

44. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31.12.2008	31.12.2007
Kasa, operacje z bankiem centralnym (Nota 17)*	2 512 333	2 003 535
Weksle uprawnione do redyskonta w banku centralnym	9 238	23 259
Należności od banków (Nota 19)*	4 460 810	730 410
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Nota 20)	1 711 346	4 759 158
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, razem	8 693 727	7 516 362

* W danych porównawczych kwota należności od banków obejmuje należności bieżące spółki PTE zaprezentowane w pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” (Nota 28).

45. Transakcje z podmiotami powiązanymi

BRE Bank SA jest jednostką dominującą Grupy BRE Banku SA, a Commerzbank AG jest jednostką dominującą najwyższego szczebla. Bezpośrednią jednostką dominującą wobec BRE Banku SA jest Commerzbank Auslandsbanken Holding AG, spółka w 100% zależna od Commerzbank AG.

Wszystkie transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązanymi przekraczające wyrażoną w złotych równowartość 500 000 EUR, były transakcjami typowymi i rutynowymi, zawartymi na warunkach rynkowych, a ich charakter i warunki wynikały z bieżącej działalności operacyjnej, prowadzonej przez Bank. Transakcje z podmiotami powiązanymi przeprowadzone w ramach zwykłej działalności operacyjnej obejmują kredyty, depozyty oraz transakcje w walutach obcych.

- W dniu 9 stycznia 2008 roku BRE Bank wyemitował obligacje podporządkowane o nieokreślonym terminie wykupu, o zmiennej stopie oprocentowania, o łącznej wartości 170 000 tys. CHF (373 388 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 9 stycznia 2008 roku). Emisja obligacji stanowiła realizację zapisów umowy zawartej z Commerzbank AG w dniu 12 grudnia 2007 roku, zgodnie z którymi Commerzbank AG zobowiązał się do objęcia emisji. W dniu 16 stycznia 2008 roku, w oparciu o kolejną umowę zawartą w dniu 12 grudnia 2007 roku z Commerzbank AG, BRE Bank dokonał wcześniejszego wykupu obligacji o wartości 100 000 tys. EUR (359 500 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 16 stycznia 2008 roku), które tego samego dnia umorzył. Wykup i umorzenie obligacji wiązały się z wyżej opisaną emisją, a podstawową przyczyną takiego działania była zmiana waluty zobowiązania podporządkowanego z EUR na CHF.
- W dniu 5 lutego 2008 roku, na podstawie umowy zawartej ze spółką BRE Holding, Bank dokonał przeniesienia własności udziałów i akcji wybranych spółek zależnych Banku. Przeniesienie własności udziałów i akcji jest wynikiem restrukturyzacji przeprowadzanej w ramach Grupy Kapitałowej BRE Banku mającej na celu efektywny nadzór nad wybranymi Spółkami z obszaru Bankowości Korporacyjnej. Powyższa transakcja została opisana w Nocie 1.
- W dniu 17 marca 2008 roku, na mocy umowy z dnia 10 marca 2008 roku, zawartej pomiędzy Bankiem i Commerzbank AG, Bank otrzymał pożyczkę w wysokości 500 000 tys. CHF (1 147 850 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 17 marca 2008 roku) z przeznaczeniem na zaspokojenie ogólnych potrzeb finansowych Banku. Kredyt udzielony jest na 3 lata, oprocentowanie wynosi 3-miesięczny LIBOR plus marża.
- W dniu 25 kwietnia 2008 roku BRE Bank, zgodnie z zawartą z BRE Bankiem Hipotecznym (BBH) umową z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie subemisji usługowej, objął 250 tys. sztuk 3-letnich hipotecznych listów zastawnych wyemitowanych przez BBH na kwotę 250 000 tys. zł.
- W dniu 25 kwietnia 2008 roku pomiędzy BRE Bankiem i Commerzbank AG podpisana została umowa, na mocy której Bank otrzymał pożyczkę w wysokości 1 000 000 tys. CHF (2 119 600 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 25 kwietnia 2008 roku) z przeznaczeniem na zaspokojenie ogólnych potrzeb finansowych Banku. Kredyt udzielony jest na trzy lata, oprocentowanie wynosi 3-miesięczny LIBOR plus marża. W dniu 28 kwietnia 2008 roku Bank otrzymał pierwszą transzę pożyczki w wysokości 700 000 tys. CHF (równowartość 1 490 580 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 28 kwietnia 2008 roku). Drugą transzę w wysokości 300 000 tys. CHF

(623 130 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 29 maja 2008 roku) Bank otrzymał w dniu 29 maja 2008 roku.

- W dniu 24 czerwca 2008 roku BRE Bank zawarł z ze spółką BRE.locum (podmiotem zależnym od Banku) Umowę o Ustalenie Stopy Gwarantowania, na mocy której Bank zobowiązał się zagwarantować objęcie emitowanych przez spółkę obligacji do maksymalnej kwoty 180 000 tys. zł. Umowa została zawarta na okres od 1 lipca 2008 roku do 30 czerwca 2009 roku. Wyżej opisana umowa jest największą zawartą ze spółką BRE.locum w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień 24 czerwca 2008 roku. Łączna wartość tych umów, dotyczących emisji obligacji przez BRE.locum i gwarantowania ich objęcia przez Bank, wynosi 363 000 tys. zł.
- W dniu 24 czerwca 2008 roku Bank dokonał emisji obligacji podporządkowanych o nieokreślonym terminie wykupu, o zmiennej stopie oprocentowania, o łącznej wartości nominalnej 90 000 tys. CHF (186 732 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 24 czerwca 2008 roku). Obligacje zostały w całości objęte po wartości nominalnej przez Commerzbank AG, na podstawie umowy emisji podporządkowanych z dnia 11 czerwca 2008 roku.
- W dniu 24 czerwca 2008 roku na mocy umowy z dnia 11 czerwca 2008 roku, Commerzbank AG udzielił BRE Bankowi pożyczki podporządkowanej w wysokości 90 000 tys. CHF (186 732 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 24 czerwca 2008 roku) z dziesięcioletnim terminem spłaty, o zmiennej stopie procentowej.
- Na mocy umowy z dnia 4 listopada 2008 roku pomiędzy BRE Bankiem i Commerzbank AG, Bank otrzymał pożyczkę w wysokości 1 000 000 tys. CHF (równowartość 2 386 200 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 4 listopada 2008 roku) z przeznaczeniem na zaspokojenie ogólnych potrzeb finansowych Banku. Kredyt udzielony jest na 3 lata, oprocentowanie wynosi 3-miesięczny LIBOR plus marża.
- Na mocy umowy z dnia 5 grudnia 2008 roku pomiędzy BRE Bankiem i Commerzbank AG, Bank otrzymał pożyczkę w wysokości 1 000 000 tys. CHF (równowartość 2 535 900 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 5 grudnia 2008 roku) z przeznaczeniem na zaspokojenie ogólnych potrzeb finansowych Banku. Kredyt udzielony jest na 3 lata, oprocentowanie wynosi 3-miesięczny LIBOR plus marża.

We wszystkich prezentowanych okresach nie wystąpiły transakcje wzajemne z bezpośrednią jednostką dominującą BRE Banku.

Wartości transakcji ze spółkami powiązanymi, tj.: salda należności i zobowiązań oraz związane z nimi koszty i przychody według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku przedstawiają poniższe zestawienia:

Dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami powiązanymi (w tys. zł) na dzień 31 grudnia 2008 r.

L.p.		Nazwa spółki	Bilans		Rachunek zysków i strat				Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	
			Należności	Zobowiązania	Przychody odsetkowe	Koszty odsetkowe	Przychody z prowizji	Koszty prowizji	Zobowiązania udzielone	Zobowiązania otrzymane
Jednostki zależne nie konsolidowane z uwagi na brak istotności										
1	AMBRESA Sp. z o.o.	-	847	-	-	2	-	-	-	
2	BREINVEST Sp. z o.o. Fly 2 Sp. komandytowa	-	715	-	(1)	1	-	-	-	
3	BRE Systems Sp. z o.o. (dawniej Service Point Sp. z o.o.)	-	150	9	(6)	17	-	1 000	-	
Jednostki stowarzyszone										
	Xtrade SA	-	34	-	(4)	7	-	-	-	
Grupa Jednostki Dominującej Najwyższego Szczebla										
	Grupa Kapitałowa Commerzbank AG	1 834 878	24 587 002	38 424	(549 414)	-	-	580 504	557 636	

Dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami powiązanymi (w tys. zł) na dzień 31 grudnia 2007 r.

L.p.	Nazwa spółki	Bilans		Rachunek zysków i strat				Pozycje pozabilansowe	
		Należności	Zobowiązania	Przychody odsetkowe	Koszty odsetkowe	Przychody z prowizji	Koszty prowizji	Zobowiązania udzielone	Zobowiązania otrzymane
Jednostki zależne nie konsolidowane z uwagi na brak istotności									
1	AMBRESA Sp. z o.o.	-	354	-	-	2	-	-	-
2	BRE Holding Sp. z o.o.	-	98	-	-	-	-	-	-
3	BRE Ubezpieczenia TU SA	-	8 383	-	(121)	2	-	-	-
4	BRELINVEST Sp. z o.o. Fly 2 Sp. komandytowa	-	1	-	(8)	1	-	-	-
5	BREL-MAR Sp. z o.o.	-	1	-	-	1	-	-	-
6	ServicePoint Sp. z o.o.	-	155	74	1	(14)	10	-	345
Jednostki stowarzyszone									
	Xtrade SA	-	61	-	(4)	7	-	-	-
Grupa Jednostki Dominującej Najwyższego Szczebla									
	Grupa Kapitałowa Commerzbank AG	387 525	9 861 963	25 838	(246 096)	-	-	54 308	106 369

Poniższa tabela przedstawia wartości transakcji Banku z Członkami Zarządu Banku i Spółek oraz kluczowym personelem kierowniczym Grupy.

(w tys. zł)	Członkowie organu zarządzającego Banku i kluczowy personel kierowniczy		Członkowie organu zarządzającego i kluczowy personel kierowniczy pozostałych Spółek Grupy	
	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007
Stan na koniec okresu				
Kredyty udzielone	6 731	7 218	2 898	2 177
Depozyty otrzymane	11 704	34 187	1 170	713
Koszt odsetek od depozytów	(352)	(370)	(32)	-
Przychody z tytułu odsetek, opłat i prowizji	250	322	71	66
Wynagrodzenie Członków organu zarządzającego i kluczowego personelu kierowniczego	41 379	28 471	37 166	25 132

W 2008 roku nie utworzono rezerw w związku z kredytami udzielonymi podmiotom powiązanym.

Do dnia 31 grudnia 2008 roku wyemitowano łącznie 499 900 akcji związanych z realizacją programu opcji pracowniczych.

Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku

Zarząd BRE Banku pracuje w siedmioosobowym składzie, który na koniec 2008 roku przedstawiał się następująco:

1. Mariusz Grendowicz – Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny Banku,
2. Wiesław Thor – Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Banku ds. Zarządzania Ryzykiem,
3. Przemysław Gdański – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Bankowości Korporacyjnej,
4. Karin Katerbau – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Finansów,
5. Bernd Loewen – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Bankowości Inwestycyjnej,
6. Jarosław Mastalerz – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Bankowości Detalicznej,
7. Christian Rhino – Członek Zarządu, Dyrektor Banku ds. Operacji i Informatyki.

W dniu 14 marca 2008 roku Rada Nadzorcza BRE Banku SA powołała z dniem 15 marca 2008 roku do Zarządu BRE Banku SA na wspólną pięcioletnią kadencję:

1. Pana Mariusza Grendowicza na stanowisko Prezesa Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Generalnego Banku,
2. Pana Andre Carlsa na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Banku ds. Finansów,
3. Pana Wiesława Thora na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Banku ds. Zarządzania Ryzykiem,
4. Pana Bernda Loewena na stanowisko Członka Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Banku ds. Bankowości Inwestycyjnej,
5. Pana Jarosława Mastalerza na stanowisko Członka Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Banku ds. Bankowości Detalicznej,
6. Pana Christiana Rhino na stanowisko Członka Zarządu BRE Banku SA, Dyrektora Banku ds. Operacji i Informatyki.

Jednocześnie funkcje w Zarządzie BRE Banku SA przestali pełnić:

1. Pan Sławomir Lachowski – Prezes Zarządu BRE Banku SA, Dyrektor Generalny Banku,
2. Pan Jerzy Jóźkowiak – Członek Zarządu BRE Banku SA, Dyrektor ds. Finansów,
3. Pan Rainer Ottenstein – Członek Zarządu BRE Banku SA, Dyrektor ds. Operacji i Informatyki,
4. Pan Janusz Wojtas – Członek Zarządu BRE Banku SA, Dyrektor ds. Bankowości Korporacyjnej.

W dniu 8 sierpnia 2008 roku Bank powziął informację o wyrażeniu zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego na powołanie Pana Mariusza Grendowicza na stanowisko Prezesa Zarządu BRE Banku SA.

W dniu 15 lipca 2008 roku Pan Andre Carls, Członek Zarządu i Dyrektor Banku ds. Finansów, złożył rezygnację z pełnionej funkcji z dniem 4 września 2008 roku.

Uchwałą Rady Nadzorczej BRE Banku SA z dnia 5 września 2008 roku powołano:

1. Panią Karin Katerbau na stanowisko Członka Zarządu, Dyrektora Banku z dniem 5 września 2008 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu,
2. Pana Przemysława Gdańskiego na stanowisko Członka Zarządu, Dyrektora Banku z dniem 19 listopada 2008 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych i należnych Członkom Zarządu Banku, którzy pełnili swoje funkcje na koniec 2008 roku, według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku:

Wynagrodzenie wypłacone w 2008 roku (w zł)			
	Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2007 rok
Mariusz Grendowicz	1 425 000	45 954	-
Wiesław Thor	1 341 250	117 347	2 583 000
Przemysław Gdański	142 105	5 402	-
Karin Katerbau	384 478	29 242	-
Bernd Loewen	1 110 726	107 912	2 400 000
Jarosław Mastalerz	1 103 750	146 988	999 375
Christian Rhino	970 988	129 057	-
Razem	6 478 297	581 902	5 982 375

Wynagrodzenia Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2008 roku.

Wynagrodzenie wypłacone w 2008 roku (w zł)			
	Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2007 rok
Sławomir Lachowski	659 730	1 995 417	4 300 000
Jerzy Józkowiak	433 571	1 565 502	2 583 000
Andre Carls	543 240	26 063	-
Rainer Ottenstein	168 878	32 425	2 400 000
Janusz Wojtas	420 393	466 353	2 583 000
Razem	2 225 812	4 085 761	11 866 000

Wynagrodzenie wypłacone w 2007 roku (w zł)			
	Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2006 rok
Sławomir Lachowski	1 200 000	95 000	3 930 395
Jerzy Józkowiak	738 000	39 145	2 355 693
Bernd Loewen	681 522	201 847	2 298 237
Jarosław Mastalerz	307 500	36 838	-
Rainer Ottenstein	681 522	242 870	2 298 237
Wiesław Thor	738 000	53 781	2 355 693
Janusz Wojtas	738 000	53 781	2 083 157
Razem	5 084 544	723 262	15 321 412

Łączne kwoty wynagrodzeń Członków Zarządu Banku obejmują: wynagrodzenia zasadnicze, nagrody, odprawy z tytułu rozwiązania umowy o pracę, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, koszty polis i koszty mieszkań.

Wymienione wyżej świadczenia mają charakter krótkoterminowy.

Zgodnie z obowiązującym w Banku systemem wynagrodzeń, Członkom Zarządu Banku przysługuje bonus za rok 2008, który zostanie wypłacony w roku 2009. Ostateczną decyzję na temat wysokości tego bonusu podejmie Komisja Prezydialna Rady Nadzorczej Banku w dniu 16 marca 2009 roku.

Członkowie Zarządu BRE Banku SA uzyskali ponadto w 2008 roku wynagrodzenie w kwocie 331 569 zł z tytułu zasiadania w zarządach i radach nadzorczych spółek powiązanych (w 2007 r. 331 127 zł).

Łączna kwota wynagrodzeń otrzymanych przez Członków Zarządu Banku w 2008 roku wyniosła 31 551 716 zł (2007: 21 460 345 zł).

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej

Skład Rady Nadzorczej BRE Banku SA na koniec 2008 roku przedstawiał się następująco:

1. Maciej Leśny – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji Prezydialnej, Członek Komisji ds. Ryzyka, Członek Komisji ds. Audytu,
2. Andre Carls – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Członek Komisji Prezydialnej, Członek Komisji ds. Ryzyka, Członek Komisji ds. Audytu,
3. Michael Schmid – Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Ryzyka,
4. Martin Zielke – Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Audytu,
5. Jan Szomburg – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji Prezydialnej, Członek Komisji ds. Audytu,
6. Achim Kassow – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji Prezydialnej,
7. Waldemar Stawski – Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka,
8. Teresa Mokrysz – Członek Rady Nadzorczej,
9. Marek Wierzbowski – Członek Rady Nadzorczej

Obradujące w dniu 14 marca 2008 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BRE Banku SA zdecydowało o powołaniu trzech nowych członków Rady Nadzorczej BRE Banku SA:

1. Pana Waldemara Stawskiego,
2. Pana Marka Wierzbowskiego,
3. Pana Martina Zielke.

Na kolejną kadencję Rady Nadzorczej wybrano ponownie:

1. Pana Macieja Leśnego,
2. Pana Martina Blessinga,
3. Pana Achima Kassowa,
4. Panią Teresę Mokrysz,
5. Pana Michaela Schmida,
6. Pana Jana Szomburga.

W dniu 15 lipca 2008 roku Pan Martin Blessing, Członek Rady Nadzorczej Banku, złożył rezygnację z pełnionej funkcji z dniem 4 września 2008 roku.

Uchwałą Rady Nadzorczej BRE Banku SA z dnia 5 września 2008 roku powołano Pana Andre Carlsa na stanowisko Członka Rady Nadzorczej oraz powierzono mu stanowisko Zastępcy Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku z dniem 5 września 2008 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Rady Nadzorczej oraz na stanowisko Członka Komisji Prezydialnej Rady Nadzorczej Banku, Członka Komisji ds. Audytu Rady Nadzorczej Banku oraz Członka Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej Banku z dniem 5 września 2008 roku na czas trwania obecnej kadencji Rady.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych Członkom Rady Nadzorczej Banku, według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku:

	Wynagrodzenie wypłacone w 2008 roku (w zł)	Wynagrodzenie wypłacone w 2007 roku (w zł)
1. Maciej Leśny	315 000	315 000
2. Andre Carls	86 864	-
3. Jan Szomburg	231 000	231 000
4. Teresa Mokrysz	132 000	132 000
5. Waldemar Stawski	156 750	-
6. Michael Schmid	198 000	198 000
7. Martin Zielke	156 750	-
8. Achim Kassow	213 625	198 000
9. Marek Wierzbowski	104 500	-
Krzysztof Szwarz*	-	33 000
Gromosław Czempiński**	27 500	132 000
Nicholas Teller**	48 125	231 000
Martin Blessing***	178 011	234 000
Razem	1 848 125	1 704 000

* Pan Krzysztof Szwarz złożył z dniem 28 lutego 2007 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

** Zakończyli kadencję w dniu 14 marca 2008 roku.

*** Pan Martin Blessing złożył z dniem 4 września 2008 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

Zgodnie z brzmieniem par. 11 litera j) Statutu BRE Banku SA, Walne Zgromadzenie ustala w formie uchwały zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej. W odniesieniu do wynagrodzeń członków Zarządu kompetencje w tym względzie posiada Rada Nadzorcza (par. 22 ust. 1 lit. e) Statutu BRE Banku SA).

46. Przejęcie i zbycie

W dniu 30 czerwca 2008 roku, w związku z transakcją połączenia PTE Skarbiec-Emerytura SA i Aegon PTE SA, Bank objął 54 812 akcji Aegon PTE SA, stanowiące 49,7% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu spółki.

W dniu 30 grudnia 2008 roku, na mocy decyzji Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej nabycia przez Aegon Woningen Nova BV od Banku akcji Aegon PTE SA, nastąpiło przeniesienie własności akcji spółki Aegon PTE SA.

Po transakcji sprzedaży wyżej wymienionych akcji Grupa nie posiada akcji Aegon PTE SA.

Szczegółowe informacje dotyczące transakcji połączenia i sprzedaży, jak również działalności zaniechanej zostały zaprezentowane w Nocie 28 niniejszego sprawozdania finansowego.

47. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym BRE Bank SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego BRE Banku SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy BRE Banku SA została zawarta w dniu 4 lipca 2008 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego BRE Banku SA wyniosła w 2008 roku 3 308 tys. zł (2007: 2 924 tys. zł).

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz BRE Banku SA wyniosła w 2008 roku 1 223 tys. zł (2007: 1 130 tys. zł).

48. Współczynnik wypłacalności / adekwatność kapitałowa

Jedno z głównych zadań zarządzania bilansem bankowym polega na zapewnieniu odpowiedniego poziomu kapitału. W ramach polityki zarządzania kapitałem Grupy, BRE Bank tworzy ramy i wytyczne dla jak najbardziej efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej, które są:

- zgodne z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi oraz regulacjami wewnętrznymi Grupy,
- zabezpieczeniem kontynuacji realizacji celów finansowych zapewniających odpowiedni poziom zwrotu dla akcjonariuszy,
- zapewnieniem utrzymania silnej bazy kapitałowej będącej podstawą wsparcia dla rozwoju biznesu.

Polityka zarządzania kapitałem w BRE Banku opiera się o dwa podstawowe filary:

1. Utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych, przy wykorzystaniu dostępnych metod i środków (zatrzymanie zysku netto, pożyczka podporządkowana, emisja akcji, itd.);
2. Efektywne wykorzystanie istniejącego kapitału między innymi poprzez zastosowanie systemu mierników efektywności wykorzystania kapitału, ograniczenie działalności nie przynoszącej oczekiwanej stopy zwrotu, rozwój produktów o niższej absorpcji kapitału.

Efektywne wykorzystanie kapitału jest więc integralną częścią polityki zarządzania kapitałem zorientowanej na osiągnięcie optymalnej stopy zwrotu z kapitału i dzięki temu stworzenia stabilnych podstaw zasilania bazy kapitałowej w przyszłych okresach, co pozwoli na utrzymanie współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej wymaganym przez instytucję nadzorującą (Komisja Nadzoru Finansowego – „KNF”). Współczynnik wypłacalności skalkulowany jako iloraz funduszy własnych i całkowitego wymogu kapitałowego przemnożonego przez 12,5 powinien wynosić co najmniej 8%.

Na fundusze własne składają się:

a) fundusze podstawowe obejmujące:

- fundusze zasadnicze (wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy oraz kapitał zapasowy i kapitały rezerwowe, z wyłączeniem wszelkich zobowiązań z tytułu akcji uprzywilejowanych),
- pozycje dodatkowe funduszy podstawowych (fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej, niepodzielony zysk z lat ubiegłych, zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, inne pozycje bilansu określone przez KNF),
- pozycje pomniejszające fundusze podstawowe – akcje własne posiadane przez Bank, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane utratą ich wartości, wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej, strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu, inne pomniejszenia funduszy podstawowych Banku określone przez KNF (w tym: brakująca kwota rezerw na ryzyko związane z działalnością Banku, kwota ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych),

b) fundusze uzupełniające obejmujące:

- fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych – utworzony na podstawie odrębnych przepisów,
- pozycje bilansowe, o zaliczeniu których decyduje KNF (w tym zobowiązania podporządkowane, zobowiązania z tytułu papierów wartościowych o nieokreślonym terminie wymagalności oraz inne instrumenty o podobnym charakterze),
- pozycje określone przez KNF w celu bezpiecznego prowadzenia działalności bankowej i prawidłowego zarządzania ryzykiem w Banku,
- pomniejszenia funduszy uzupełniających, określone przez KNF.

Bank dostosowuje wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka, na jaki jest narażony oraz do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu Bank opracował i wdrożył proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego – tzw. proces ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Proces ten ma służyć utrzymaniu funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka działalności Grupy, w celu zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania Grupy Kapitałowej BRE Banku SA.

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Grupę wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy, w tym tzw. ryzyk trwale istotnych, oraz pozostałych istotnych ryzyk o charakterze trudno mierzalnym. Ryzyka trwale istotne pokrywane są kapitałem ekonomicznym a pozostałe istotne ryzyka – kapitałem na pokrycie istotnych ryzyk trudno mierzalnych.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w Grupie Kapitałowej BRE Banku SA przebiega w sposób ciągły i jest oparty na następujących elementach realizowanych przez jednostki organizacyjne Banku:

- identyfikacja i określenie istotności ryzyk występujących w działalności Grupy,
- kalkulacja kapitału na pokrycie poszczególnych ryzyk uznanych za istotne,
- agregacja kapitału na pokrycie ryzyk,
- alokacja kapitału na linie biznesowe i spółki grupy,
- monitoring polegający na stałej identyfikacji ryzyk występujących w działalności Grupy Kapitałowej BRE Banku SA, jak również na analizie poziomu konsumpcji kapitału w zakresie ryzyk uznanych za istotne.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku.

Całkowity wymóg kapitałowy obejmuje łączny wymóg kapitałowy:

- z tytułu ryzyka kredytowego,
- z tytułu ryzyka rynkowego: obejmujący łączny wymóg z tytułu ryzyka walutowego, ryzyka cen towarów, ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych, ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta,
- z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
- z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej,
- z tytułu ryzyka operacyjnego.

Kalkulacji współczynnika wypłacalności i funduszy własnych Grupy dokonuje się w oparciu o następujące przepisy:

- Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.),
- Uchwała nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. (Dz. Urz. NBP z 2007 r. Nr 2 poz. 3),
- Uchwała nr 2/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. (Dz. Urz. NBP z 2007 r. Nr 3 poz. 4),
- Uchwała nr 3/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. (Dz. Urz. NBP z 2007 r. Nr 3 poz. 5),
- Uchwała nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. (Dz. Urz. NBP z 2007 r. Nr 3 poz. 6),
- Uchwała nr 5/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. (Dz. Urz. NBP z 2007 r. Nr 3 poz. 7).

Współczynnik wypłacalności Grupy BRE Banku na dzień 31 grudnia 2008 roku ukształtował się na poziomie 10,04%. Grupa podlega pełnej kalkulacji wymogów kapitałowych ze względu na znaczącą skalę działalności handlowej. Całkowity wymóg kapitałowy Grupy na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniósł 4 712 225 tys. zł, w tym wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowił 4 176 602 tys. zł (31 grudnia 2007 r. odpowiednio: 3 127 259 tys. zł i 3 009 261 tys. zł).

W związku z faktem, że suma wymogów kapitałowych Grupy BRE Banku wyznaczonych zgodnie z Uchwałą nr 1/2007 jest większa niż kapitał wewnętrzny wyliczony dla Grupy na podstawie Uchwały nr 4/2007, na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa, utrzymuje fundusze własne na poziomie nie niższym niż całkowity wymóg kapitałowy kalkulowany zgodnie z Uchwałą nr 1/2007.

Adekwatność kapitałowa	31.12.2008	31.12.2007
Fundusze własne:		
- Kapitał akcyjny	118 764	118 643
- Kapitał zapasowy	1 402 919	1 398 789
- Kapitał rezerwowy	1 729 678	1 022 781
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych i finansowych dostępnych do sprzedaży	(253 039)	(1 057)
- Zysk bieżącego okresu	640 325	323 866
- Niepokryta strata z lat ubiegłych	-	-
- Korekta funduszy o akcje i udziały w jednostkach finansowych	(49 324)	(37 794)
- Korekta funduszy o dodatkowe powiększenia	153 584	116 812
- Korekta funduszy o dodatkowe pomniejszenia	-	(192 283)
- Korekta funduszy o wartości niematerialne	(438 130)	(433 696)
- Zobowiązania podporządkowane	2 606 983	1 655 040
I. Fundusze własne razem	5 911 760	3 971 101
Aktywa i zobowiązania pozabilansowe ważone ryzykiem:		
- o stopie ryzyka 20%	1 264 147	514 135
- o stopie ryzyka 35%	216 210	-
- o stopie ryzyka 50%	1 085 565	3 618 638
- o stopie ryzyka 75%	22 074 936	-
- o stopie ryzyka 100%	28 678 958	33 398 974
- o stopie ryzyka 150%	386 537	-
- o pozostałych wagach ryzyka	-	84 016
II. Aktywa i zobowiązania pozabilansowe ważone ryzykiem razem	53 706 353	37 615 763
III. Ryzyko kredytowe	4 176 602	3 009 261
IV. Ryzyko walutowe	14 060	14 684
V. Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	571	231
VI. Ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	35 555	44 027
VII. Ryzyko ogólne stóp procentowych	39 068	35 366
VIII. Ryzyko rozliczenia, dostawy oraz ryzyko kredytowe kontrahenta	119 906	23 661
IX. Ryzyko cen towarów	1	29
X. Ryzyko operacyjne	326 462	-
XI. Całkowity wymóg kapitałowy	4 712 225	3 127 259
XII. Współczynnik wypłacalności (%)	10,04%	10,16%

49. Zdarzenia po dniu bilansowym

Reagując na zmiany sytuacji gospodarczej kraju Grupa, pomimo stosowanego konserwatywnego podejścia do oceny klientów, wprowadziła po 31 grudnia 2008 roku dalsze zmiany w modelu obliczania zdolności kredytowej klientów wnioskujących o kredyty denominowane w CHF, których celem było zredukowanie ryzyka związanego z potencjalną, niekorzystną dla klienta zmianą kursu walutowego. Dodatkowo ograniczona została dostępność kredytów dla klientów charakteryzujących się najwyższym ryzykiem oraz ograniczony został katalog nieruchomości mogących stanowić zabezpieczenie transakcji kredytowej. Mimo istotnego wzrostu kursu CHF/PLN Grupa nie odnotowała znaczącego wzrostu liczby złych kredytów. Efekt wzrostu kursu zredukowany został poprzez efekt spadku wysokości stóp procentowych.